

BIULETYN
INFORMACYJNY

ANEKS

NR 10 (100) 2020

Warszawa, październik 2020 r.

Zespół Redakcyjny: Adam Szyszko
Jolanta Domańska-Paluszak
Jan Gaładyk

e-mail: ebiuletyn@seirp.pl

Adres Redakcji:
02-672 Warszawa, ul.
Domaniewska 36/38,
tel.: 515 214 767
e-mail: ebiuletyn@seirp.pl, sekretariat@seirp.pl

Wydawca:
Zarząd Główny Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Policyjnych
02-672 Warszawa, ul. Domaniewska 36/38,
tel. policyjny: 22 60-129-13
www.seirp.pl

Link do polityki prywatności: <http://www.seirp.pl/polityka-prywatnosci>

e-mail: sekretariat@seirp.pl

Konta Zarządu Głównego SEiRP:

BGŻ BNP Paribas

„Statutowe, składkowe”:

48 2030 0045 1110 0000 0412 7270

„Darowizny”:

56 2030 0045 1110 0000 0412 8290

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca.
Redakcja zastrzega sobie prawo opracowywania i skracania tekstów.

SPIS TREŚCI

Od Redakcji	4
Pismo Prezesa ZG SEiRP do p. Dyrektora ZER MSWiA z 26.10.2020	5
Wyrok SO w Warszawie XIII Wydz. Pracy i Ubezp. Spół. z 28 08 2020	
Autorski wyciąg z uzasadnienia wyroku	7
Treść wyroku	34
Uchwała SN, Izba Pracy i Ubezp. Spół. w sprawie o sygn. III UZP 1/20 z 16.09.2020	
Uchwała SN Izba Pracy i Ubezp. Spół. sygn. III UZP 1/20 - nasz komentarz	35
Uchwała SN Izba Pracy i Ubezp. Spół. sygn. III UZP 1/20 – treść	37
Zapis stenograficzny ustnego uzasadnienia uchwały SN z 16.09.2020	39
Postanowienie SN Izba Pracy i Ubezp. Spół., sygn. akt III UZP 11/19 z 19.02.2020 ...	45
SN o ust. dezubekizacyjnej:	
by obniżyć świadczenie oficera służb PRL, ... – komentarz RPO	65
Służba na rzecz państwa totalitarnego - wykładnia SN, kom. adwokat A. Chołub	68
Dlaczego uchwała Sądu Najwyższego jest taka ważna?	71
Trybunał Konstytucyjny. Być albo nie być .... Warto być przyzwoitym	74
Trybunał Konstytucyjny - sprawa P 10/20 – pytanie prawne - stanowisko Sejmu – stanowisko Prokuratora Generalnego	
Pytanie prawne SO w Krakowie z 13.12.2019	75
Stanowisko Sejmu z 8.10.2020	84
Stanowisko Prokuratora Generalnego z 29.09.2020	84
Trybunalskie manewry – artykuł	84
Posiedzenie Kom. Ustaw. Sejmu 8.10.2020 - zaopiniowanie sprawy P 10/20	87
Sprawa P 10/20 w TK – aktualne informacje – 27.10.2020	94
Apelacje ZER MSWiA – propozycja odpowiedzi powoda na apelacje	97
Głos do wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z 31.05.2019, 4 U 241/19	98
Ekwiwalent – stan po wejściu w życie ustawy z dnia 14.08.2020 o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych	
Tekst najnowszej informacji 28.10.2020	101
Wyrok WSA w Krakowie z 30.09.2020, III SA/Kr 614/20	108
Wzór odwołania od decyzji odmawiającej wypłaty wyrównania ekwiwalentu	118
Wytyczne BKiSZ z 9.09.2020 w sprawie obliczania ekwiwalentu	124
Infoteka nr 39. Przegląd mediów – 28. 10. 2020	129
Zakończenie	148

OD REDAKCJI

W związku z dużą liczbą informacji, dokumentów i innych materiałów dotyczących ustawy represyjnej jakie ukazały się w ostatnich tygodniach w domenie publicznej, postanowiliśmy setny numer Biuletynu Informacyjnego uzupełnić aneksem. Przedstawiamy w nim oprócz comiesięcznej Infoteki z nr 39 najważniejsze dokumenty /wyroki, glosy, artykuły/ mające istotne znaczenie w walce o odzyskanie zagrabionych uprawnień emerytalnych.

Kilka informacji poświęcimy również sprawie ważnej dla 70. tysięcznej grupy policjantów w stanie spoczynku zwolnionych ze służby w okresie od 19 października 2001 roku do 6 listopada 2018 roku, czyli walce o uzyskanie wypłaty wyrównania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy. W tej sprawie codziennie dzwonią do nas policjanci zainteresowani uzyskaniem wypłaty lub wyrównania tego świadczenia. Dlatego zaktualizowana informacja o ekwiwalencie znajdzie się także na naszej stronie wraz ze zmodyfikowanym wzorem odwołania od decyzji odmawiającej wypłaty wyrównania. Sprawa ta pozostaje w naszym stałym zainteresowaniu, bo nie godzimy się na tak ostentacyjne łamanie prawa przez organy powołane do jego przestrzegania.

Korzystając z okazji zachęcamy wszystkie Koleżanki i Kolegów do wstępowania w nasze szeregi. W jedności siła.

Redakcja

PISMO PREZESA ZG SEIRP DO P. DYREKTOR ZER MSWiA Z 26.10.2020

STOWARZYSZENIE EMERYTÓW I RENCISTÓW POLICYJNYCH ZARZĄD GŁÓWNY

02-672 Warszawa, ul. Domaniewska 36/38

tel. (22) 6012913

www.seirp.pl sekretariat@seirp.pl

KRS: 0000043188 NIP: 851 244 26 79

L.dz. Zg- 78/2020

Warszawa, dnia 26 października 2020 r.

Pani Małgorzata Zdrodowska
Dyrektor
Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA

W imieniu Zarządu Głównego Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Policjnych działającego w interesie swoich członków i całego środowiska emerytów i rencistów policyjnych zwracam się do Pani Dyrektor z trzema niezwykle ważnymi wnioskami dotyczącymi żywotnych interesów wszystkich świadczeniobiorców korzystających z zaopatrzenia emerytalnego pobieranego za pośrednictwem ZER MSWiA.

W trosce o nasze Koleżanki i Kolegów - ludzi w podeszłym wieku, bardzo często schorowanych, niezdolnych do samodzielnej egzystencji, wzywam Panią Dyrektor o zakończenie notorycznej obstrukcji stosowanej przez ZER MSWiA, polegającej na nie wyrażaniu zgody na przekazanie w trybie art. 461 § 3 k.p.c. spraw emerytalnych zawisłych przed Sądem Okręgowym w Warszawie, do rozpoznania innym sądom właściwym dla miejsca zamieszkania świadczeniobiorców. Takie postępowanie nie tylko pozbawia zainteresowanych realnej perspektywy zakończenia tych postępowań w akceptowalnym terminie, zwłaszcza w aspekcie ich wieku ale również jest szykaną naruszającą prawa człowieka do których niewątpliwie należy prawo do sądu, będące rudymentalnym standardem w całym cywilizowanym świecie.

Ten sam postulat dotyczy również tych przypadków, które sądy chcą rozpatrzyć w trybie art. 148¹ § 1 k.p.c., kierując sprawy na posiedzenia niejawne, a ZER MSWiA wnioskuje o skierowanie tych spraw na rozprawę, pomimo tego że w pierwszym piśmie procesowym nie składał wniosku o przeprowadzenie rozprawy. Zupełnie niezrozumiałe są zachowania zmierzające do obrony decyzji emerytalnych kuriozalnymi argumentami używanymi w apelacjach ZER MSWiA, argumentami odwołującymi się do inkwizycyjnego prawa i próby przerwania ciężaru dowodów na świadczeniobiorcę, zwłaszcza w świetle masowych zaniechań ZER MSWiA, który nie skorzystał z uprawnień art. 34 policyjnej ustawy emerytalnej, co postulowaliśmy od początku tej niezwykle represyjnej operacji przeprowadzanej na naszym środowisku.

Nasze oczekiwanie na pozytywną reakcję Pani Dyrektor, dodatkowo, a może przede wszystkim wynika z tego, że w związku z pandemią koronawirusa i stale zwiększającą się liczbą zakażonych, Prezes Rady Ministrów zaleca zwracać szczególną uwagę na ochronę

ludzi w starszym wieku, obarczonych chorobami towarzyszącymi. Premier zaleca takim ludziom nie wychodzenie z domu, poza przypadkami koniecznymi i odradza podróżowanie pociągami.

Jak wynika z § 1 pkt 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 października 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii w § 26 po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu: „2a. Osoby, które ukończyły 70. rok życia, mogą się przemieszczać wyłącznie w celu: 1) wykonywania czynności zawodowych lub służbowych; 2) zaspokajania niezbędnych potrzeb związanych z bieżącymi sprawami życia codziennego; 3) sprawowania lub uczestniczenia w sprawowaniu kultu religijnego, w tym czynności lub obrzędów religijnych.

Kolejny nasz wniosek dotyczy pilnego przywrócenia możliwości bezpośredniego kontaktu świadczeniobiorców z pracownikami ZER MSWiA obsługującymi konkretnego emeryta czy rencistę. Nie rozumiemy likwidacji tej formy kontaktu, która znakomicie sprawdzała się od wielu lat i była dogodnym rozwiązaniem szczególnie dla osób najstarszych. Uruchomiona infolinia, jest traktowana przez nasze środowisko jako kolejna szykana i niemożliwa do pokonania bariera utrudniająca życie emerytów i rencistów. Jesteśmy przekonani, że koszt społeczny tej zmiany jest nadmierny i nie adekwatny do jakichkolwiek korzyści dla ZER MSWiA, dlatego poprzednie rozwiązanie powinno być pilnie przywrócone.

W związku z tysiącami telefonów które odbieramy w tej sprawie zarówno w biurze ZG SEiRP, jak i bezpośrednio w naszych strukturach terenowych, liczymy na poważne potraktowanie wniosków i zmianę dotychczasowych praktyk.

**I WICEPREZES
ZARZĄDU GŁÓWNEGO**

Jerzy Skrycki

**PRZEDSIĘDZIE
ZARZĄDU GŁÓWNEGO**

Antoni Buda

WYROK SO W WARSZAWIE XIII WYDZ. PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH Z 28.08.2020, SYGN. AKT 1U 13372/18

AUTORSKI WYCIĄG Z UZASADNIENIA WYROKU SYGN. AKT XIII 1 U 13372/18 WYDANEGO DNIA 28 SIERPNIĄ 2020 R. PRZEZ SĄD OKRĘGOWY W WARSZAWIE

przez sędzię Małgorzatę Kosicką w sprawie H.U. przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie o wysokość emerytury policyjnej, w którym - na skutek odwołania H.U. od decyzji Dyrektora ZER MSWiA w Warszawie z dnia

(...) sąd zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił H.U. prawo do emerytury policyjnej w wysokości ustalonej przed dniem 1 października 2017 r.

Wyrok ten znaleźmy za szczególnie ważny, dlatego informacje na jego temat otwierają nasz aneks do 100. Numeru Biuletynu Informacyjnego.

W opracowaniu pominięto ten fragment uzasadnienia wyroku, w którym sąd stwierdza, że nie może badać czy osoba objęta informacją o przebiegu służby faktycznie wykonywała czynności na rzecz totalitarnego państwa.

W orzeczeniu z dnia 16 września 2020 r. Izba Pracy Sądu Najwyższego orzekła, że kryterium służby na rzecz totalitarnego państwa powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

Ponieważ wyrok w sprawie H.U. zapadł przed orzeczeniem SN – ten fragment przedmiotowego wyroku „zdezaktualizował się”.

Tym niemniej w pozostałej części argumentacji przyjętej przez Sąd znajdziecie Państwo szereg cennych wskazówek możliwych do wykorzystania we własnych sprawach: zarówno na rozprawie w S.O. jak i w odpowiedzi na ew. apelację ZER-u, a także w Sądzie Apelacyjnym.

Dla ułatwienia poruszania się czytelnikom w niełatwej materii przepisów prawnych - poszczególne fragmenty pierwotnego tekstu skrócono i podzielono tematycznie.

Przebieg służby H.U.:

- od 1983 r. do 1986 r. funkcjonariuszka MO, na stanowisku maszynistki, następnie sekretarz - maszynistki Referatu Ogólnego,
- od 1987 r. do 2007 r. w WUSW na takim samym stanowisku w wydziale B.

Wysługa – 24 lata.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym (...) emeryturę H.U. zmniejszono za służbę w SB w okresie od 1987 r. do 1990r.

Sąd w 2013 r. oddalił odwołanie H.U. od decyzji zmniejszającej świadczenie. W związku z wejściem w życie ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym (...) ponownie zmniejszono H.U. emeryturę.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Spośród licznych aktów normatywnych dotyczących rozliczenia z systemami w byłych krajach socjalistycznych na uwagę zasługuje rezolucja nr 1096 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w sprawie środków demontażu dziedzictwa po byłych totalitarnych ustrojach komunistycznych.

Punkt 14 tegoż dokumentu wzywa państwa członkowskie Rady Europy, aby „*pracownicy zwolnieni ze swojego stanowiska w wyniku lustracji nie tracili, co do zasady, wcześniej nabytych praw ekonomicznych. W wyjątkowych przypadkach, gdy rządzące elity dawnego reżimu przyznały*

sobie wyższe emerytury niż pozostałej części społeczeństwa, emerytury te powinny być ograniczone do zwykłego poziomu”.

Maksymalny termin na rozpoznanie sprawy, który może być uznany za rozsądny - wynosi 3 lata. Jako punkt początkowy biegu w/w terminu, w przypadku postępowań sądowych z zakresu ubezpieczeń społecznych należy przyjąć złożenie odpowiedniego wniosku do organu administracyjnego.

Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z 24 stycznia 2018 r. wydanym w sprawie o sygn. akt XIII 1 U 326/18 zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym dotyczącym zgodności z Konstytucją RP analogicznych przepisów ustawy, mających zastosowanie i w niniejszej sprawie.

W kontekście konstytucyjnego prawa strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki - pomimo znacznego upływu czasu - sprawa zarejestrowana jako P 4/18, która wpłynęła do Trybunału Konstytucyjnego 27 lutego 2018 r. nie doczekała się rozstrzygnięcia.

Dalsze oczekiwanie na wyrok Trybunału Konstytucyjnego, byłoby nie do pogodzenia z konstytucyjnymi uprawnieniami do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), jak również z uprawnieniem wynikającym z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284). Zachodzi więc obawa, że uzyskanie przez stronę odwołującą się prawomocnego wyroku nie nastąpi w rozsądnym terminie.

Standardem orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka jest zakaz fragmentaryzacji postępowania pod kątem badania jego przewlekłości, co oznacza, że ocena taka nie może dotyczyć postępowania tylko w odniesieniu do danej instancji, ale winna dotyczyć postępowania we wszystkich instancjach, aż do momentu uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia (wyrok z 18 grudnia 2007 r., S. p-ko P. , skarga nr 13545/03, § 44; wyrok z 11 października 2005 r., M. przeciwko P., skarga nr 52690/99; wyrok z 6 lipca 2010 r. w sprawie R. przeciwko P. , skarga nr 42205/08 oraz uchwała 7 sędziów SN z 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13).

Wymaga podkreślenia, że Trybunał Konstytucyjny, zajmował się w roku 2009 i 2010 badaniem zgodności z Konstytucją przepisów wprowadzonych ustawą z 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym (...). Jak wynika z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 lutego 2010 r., sygnatura akt K 6/09, wnioski w tej sprawie wpłynęły do Trybunału 24 lutego 2009 r. Wyrok został wydany po 12 miesiącach. Sąd zważył, że osoba odwołująca się w niniejszej sprawie ma prawo do rozpoznania jej sprawy przed sądem w rozsądnym terminie (art. 6 EKPCz i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), co w praktyce oznacza rozpoznanie złożonego odwołania w maksymalnym terminie 3 lat, niezależnie od przyczyn wydłużonego czasu rozpoznania sprawy i z uwzględnieniem wszystkich jej etapów, a w tym wszystkich etapów przed organem ubezpieczeniowym i przed sądem, z uwzględnieniem także postępowań wпадkowych związanych z pytaniami prawnymi kierowanymi do innych sądów czy Trybunału Konstytucyjnego. Innymi słowy, w niniejszej sprawie opisany wyżej rozsądny termin rozpoznania sprawy musi być liczony od dnia złożenia odwołania do dnia zakończenia postępowania przez sąd II instancji. Jednocześnie bardzo istotne jest, że maksymalny termin, który może być uznany za rozsądny wynosi 3 lata, co wynika z ugruntowanej linii orzeczniczej ETPCZ w Strasburgu. W praktyce orzeczniczej tego Trybunału, dotyczącej wykładni art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (co do zasady), dochodzi do stwierdzenia naruszenia tego przepisu Konwencji, niezależnie od tego jak skomplikowany charakter ma sprawa, jeśli postępowanie w jednej instancji trwało dłużej niż 3 lata (zobacz wyrok ETPC w sprawie G. przeciwko P. z 10 lipca 1984 r, skarga nr 8990/80). Dobrze zorganizowany system prawny państwa powinien bowiem dysponować narzędziami do rozpoznania w zasadzie każdej sprawy w w/w terminie. EPTC wskazuje, że postępowanie trwające latami nie może być prowadzone starannie (wyroki ETPC w sprawach: C. przeciwko P. z 6 kwietnia 2000 r., skarga nr 35382/97, U. przeciwko F. z 9 stycznia 2007 r., skarga nr 61222/00). Trybunał stwierdził przewlekłość postępowania w oparciu o art. 6 Konwencji także w sprawach, w których nie było długotrwałych okresów bezczynności sądu, kiedy postępowanie trwało kilka lat, ale nie przyniosło konkretnego efektu (wyrok ETPC w sprawie S. przeciwko P. z 24 października 2006 r., skarga nr 41187/02).

Nie może więc budzić wątpliwości, że w niniejszej sprawie maksymalny, rozsądny termin na rozpoznanie sprawy wynoszący 3 lata i winien być liczony od dnia złożenia odwołania aż do dnia wydania orzeczenia kończącego przez sąd II instancji, przy czym terminu tego nie przedłuża, ani nie usprawiedliwia jego przekroczenia czas rozpoznawania sprawy przed Trybunałem Konstytucyjnym. W przypadku dalszego oczekiwania na wynik postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, może zaistnieć rażące i nie dające się usprawiedliwić naruszenie wskazanego wyżej trzyletniego rozsądnego terminu na rozpoznanie sprawy.

Sąd Okręgowy ma prawo rozstrzygnąć sprawę pomimo braku wyroku TK.

Sąd Najwyższy w wyroku z 8 sierpnia 2017 r., I UK 325/16 (Lex nr 2389585) wskazał, że sąd jest obowiązany do oceny konstytucyjności przepisu ustawy w ramach ustalania, który przepis obowiązującego prawa będzie zastosowany do rozstrzygnięcia danego stanu faktycznego w indywidualnej sprawie. Odmowa zastosowania przepisu ustawy uznanego przez sąd za sprzeczny z konstytucją nie narusza zatem kompetencji Trybunału Konstytucyjnego i nie ma bezpośredniego związku z tymi kompetencjami. Uznanie, że sądy powszechne nie są uprawnione do badania zgodności ustaw z Konstytucją, a w konsekwencji do zajmowania stanowiska w kwestii ich zgodności jak też niezgodności z ustawą zasadniczą, jest wyraźnie sprzeczne z art. 8 ust. 2 Konstytucji, który zobowiązuje do bezpośredniego stosowania jej przepisów, przy czym pod pojęciem „stosowanie” należy rozumieć w pierwszym rzędzie sądowe stosowanie prawa (także uchwała Sądu Najwyższego z 4 lipca 2001 r., III ZP 12/01, OSNAPiUS 2002 Nr 2, poz. 34 oraz wyroki tego Sądu z 7 kwietnia 1998 r., I PKN 90/98, OSNAPiUS 2000 Nr 1, poz. 6; z 20 sierpnia 2001 r., III RN 189/00, OSNAPiUS 2002 Nr 6, poz. 130; z 8 stycznia 2009 r., I CSK 482/08, LEX nr 491552).

Analizując poglądy doktryny w przedmiocie dopuszczalności samodzielnego badania przez sąd powszechny zgodności ustawy z Konstytucją wskazać należy, że obecnie przeważające zdaje się być stanowisko, według którego możliwe jest dokonywanie takiego rozstrzygnięcia w ramach tzw. doktryny konieczności, gdy nie istnieją

warunki pozwalające na uzyskanie rozstrzygnięcia w przedmiocie oceny zgodności z Konstytucją dokonywanego przez Trybunał Konstytucyjny. Z powoływanej wyżej doktryny konieczności wynika, że w sytuacji, gdy nie jest możliwe wyeliminowanie sprzeczności pomiędzy normą konstytucyjną i ustawową w procesie wykładni w zgodzie z Konstytucją, a jednocześnie nie można uzyskać niebudzącego wątpliwości prawnych rozstrzygnięcia TK w tym względzie, sąd powszechny powinien wziąć tę odpowiedzialność na siebie. Wynika to z konieczności zapewnienia obywatelowi w ramach procesu wymierzania sprawiedliwości prawa do sądu bezpośrednio na podstawie Konstytucji (art. 45 ust. 1 oraz art. 8 ust. 2 Konstytucji RP).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z 23 marca 2016 r. (III CZP 102/15) co do zasady oceny zgodności z Konstytucją norm prawnych nie dokonuje *ad casum* Sąd Najwyższy lub sądy powszechne, lecz założenie to obowiązuje dopóty, dopóki Trybunał Konstytucyjny jest władny – w istniejącym otoczeniu normatywnym – realizować swoje funkcje ustrojowe. W niniejszej jednak sprawie taka sytuacja nie zachodzi, gdyż nie jest możliwe uzyskanie kontroli konstytucyjnej przez przewidziany do tego organ w postaci Trybunału Konstytucyjnego z jednoczesnym zapewnieniem stronie rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Tym samym, w niniejszym przypadku możliwość właściwej kontroli konstytucyjnej musi zapewnić obywatelowi sąd powszechny rozpoznający sprawę.

Przepisy art. 15c i art. 22a oraz art. 13 ust. 1 lit. 1c w związku z art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym (...) w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym (...) w związku z art. 2 ustawy z 16 grudnia 2016 r. są niezgodne z art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP – z uwagi na ukształtowanie regulacji ustawowej w sposób ograniczający wysokość emerytury i renty mimo odpowiedniego okresu służby, w zakresie w jakim dokonano tą regulacją naruszenia zasady ochrony praw nabytych, zaufania obywatela do państwa prawa i stanowionego przez niego prawa, powodującego nierówne traktowanie części funkcjonariuszy w porównaniu z tymi, którzy

rozpoczęli służbę po raz pierwszy po dniu 11 września 1989 roku, skutkując ich dyskryminacją.

Uwzględniając, że co do zasady osoba wymieniona w informacji Instytutu Pamięci Narodowej formalnie pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, należało dokonać analizy zgodności zapisów cytowanej ustawy z Konstytucją RP. W ocenie Sądu analiza orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 24 lutego 2010 r. (K 6/09), a także argumentacja przedstawiona przez Sąd Najwyższy w uwagach z 9 grudnia 2016 r. (znak BSA 111-021-525/16) i w opinii Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka z 13 grudnia 2016 r. do rządowego projektu w/w nowelizacji pozwala przyjąć, że przepisy, w oparciu, o które wydano przedmiotową decyzję tj.: art. 15c i art. 22a oraz art. 13 ust. 1 lit. 1c w związku z art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym (...) w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym (...) w związku z art. 2 ustawy z 16 grudnia 2016 r. są niezgodne z art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP – z uwagi na ukształtowanie regulacji ustawowej w sposób ograniczający wysokość emerytury i renty mimo odpowiedniego okresu służby, w zakresie w jakim dokonano tą regulacją naruszenia zasady ochrony praw nabytych, zaufania obywatela do państwa prawa i stanowionego przez nie prawa, powodującego nierówne traktowanie części funkcjonariuszy w porównaniu z tymi, którzy rozpoczęli służbę po raz pierwszy po dniu 11 września 1989 roku, skutkując ich dyskryminacją.

Dla konstytucyjności przepisów niezbędne jest indywidualne naliczenie i zróżnicowanie emerytur w zależności od posiadanego stopnia i wysługi.

Trybunał wskazał (K 6/09) – że rozwiązania wprowadzone w 2009 r. obniżające świadczenia funkcjonariuszom „(...) zachowują indywidualne naliczanie emerytur funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa Polski Ludowej. Oznacza to, że wyżsi oficerowie oraz ci, którzy wysłużyli maksymalną liczbę lat, otrzymają w dalszym ciągu wyższe emerytury niż niżsi rangą funkcjonariusze tych organów. Długość służby ma tu mniejsze znaczenie. Ci bowiem, którzy krócej służyli w tych organach, a dłużej w

UOP i jego następczyniach, ABW i AW, będą mieli emerytury niewiele niższe niż ci funkcjonariusze, którzy wstąpili do służby od połowy 1990 r.”

Zatrudnienie byłych funkcjonariuszy SB w nowych strukturach po 1990 r. nie było równoznaczne z zapewnieniem im świadczeń emerytalnych za okres służby w latach 1944-1990 na takim samym poziomie jak za okres służby po roku 1990.

Celem ustawodawcy (w 2009 r.) kierującego się zasadą sprawiedliwości społecznej było obniżenie emerytur funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa Polski Ludowej do poziomu przeciętnego w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych. Narzędziem do tego celu było obniżenie tym funkcjonariuszom podstawy do wymiaru emerytur policyjnych z 2,6% na 0,7% przy jednoczesnym zachowaniu dotychczasowych korzystniejszych niż w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych podstaw wymiaru emerytur policyjnych. (...), co było zgodne z prawem. Do naruszenia prawa do zabezpieczenia społecznego doszłoby, gdyby ustawodawca odebrał prawa emerytalne albo obniżył je do wysokości poniżej minimum socjalnego. Zatrudnienie byłych funkcjonariuszy SB, którzy uzyskali pozytywną opinię w postępowaniu kwalifikacyjnym w 1990 r., w tworzonym UOP nie oznaczało - i nie mogło oznaczać - kontynuacji tej samej służby. Z konstytucyjnej zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa nie wynika, że każdy może zakładać, że unormowanie jego praw socjalnych nie ulegnie nigdy w przyszłości zmianie na jego niekorzyść.

Służba w organach suwerennej Polski po roku 1990 traktowana jest jednakowo, bez względu na to, czy dany funkcjonariusz uprzednio pełnił służbę w organach bezpieczeństwa Polski Ludowej, czy też nie.

Analizując art. 32 ust 1 Konstytucji (pkt 11.3) w uzasadnieniu wyroku Trybunału z 24 lutego 2010 roku (K 6/09) stwierdzono - z zasady równości, wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji, wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną (relewantną) powinny być traktowane równo.

Wspólną cechą wszystkich funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa Polski Ludowej, jest ich służba w określonych w tej ustawie organach bezpieczeństwa państwa w latach 1944-1990.

Służba w organach suwerennej Polski po roku 1990 także traktowana jest jednakowo, bez względu na to, czy dany funkcjonariusz uprzednio pełnił służbę w organach bezpieczeństwa Polski Ludowej, czy też nie.

Nowa regulacja świadczeń z 2016 r. jest niekonstytucyjna, gdyż ingerencja w sferę świadczeń w nowej ustawie jest zbyt daleko idąca: współczynnik przyjęty dla obliczenia świadczenia do 1990 r. to 0,0% i ograniczenie wysokości emerytury maksymalnie do średniej emerytury z systemu powszechnego jest oczywiście sprzeczne z rozważaniami przyjmowanymi w cytowanym wyżej orzeczeniu TK z 24 lutego 2010 roku (K 6/09).

Jak już wskazano ocena zgodności z Konstytucją pierwszej ustawy dezubekizacyjnej nastąpiła przy uwzględnieniu rzeczywistej wysokości świadczeń uzyskiwanych przez byłych funkcjonariuszy, a w tym z uwzględnieniem sposobu obliczania tych świadczeń przy przyjęciu współczynnika 0,7% za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa totalitarnego. Trybunał uznał, że taki współczynnik nie narusza zasad konstytucyjnych, gdyż wysokość świadczeń jest rekompensowana poprzez dodatki przyznawane funkcjonariuszom, a co więcej wskazany współczynnik nie powoduje, że kwota rzeczywistego świadczenia otrzymywanego przez byłych funkcjonariuszy jest niższa niż kwoty przyznawane w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych. W nowej jednak regulacji ów współczynnik określono jako 0,0%, a dodatkowo wysokość świadczeń dla byłych funkcjonariuszy ograniczono do maksymalnej kwoty przeciętnych świadczeń wypłacanych w systemie powszechnym - odnośnie emerytury (art. 15c ust. 3 ustawy), renty inwalidzkiej (art. 22a ust. 3 ustawy) czy renty rodzinnej (art. 24a ust. 2 ustawy). Wnioskując z cytowanego uzasadnienia TK - wskazany współczynnik 0,7% stanowił absolutne minimum, poniżej którego świadczenia byłyby wyliczane w sposób naruszający omawiane zasady konstytucyjne.

Naruszenie Konstytucji RP zachodzi, gdy treść danej normy jest dalej idąca co do naruszeń zasad konstytucyjnych niż poprzednia regulacja.

Ingerencja w prawo do emerytury, renty rodzinnej i renty inwalidzkiej, po 26 latach od transformacji ustrojowej budzi uzasadnione wątpliwości co do zgodności z przepisami Konstytucji RP.

Ustawa zaopatrzeniowa w brzmieniu nadanym mocą art. 1 ustawy nowelizującej z grudnia 2016 r. jest sprzeczna z art. 2 Konstytucji RP, który proklamuje zasadę demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Z tej zasady wynikają inne, stanowiące trzon państwa demokratycznego i prawnego, takie jak: zasada ochrony praw nabytych, zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Ustawodawca po ponad 6 latach od wprowadzenia poprzedniej regulacji (z 2009 r.), obniżającej wysokość emerytur i rent funkcjonariuszy, dokonał ingerencji w wysokość rent rodzinnych po funkcjonariuszach, którzy służyli na rzecz totalitarnego państwa i uczynił to po 26 latach od transformacji ustrojowej. Taka ingerencja budzi uzasadnione wątpliwości co do zgodności z art. 2 Konstytucji RP, bowiem polega na arbitralnym obniżeniu świadczenia, co narusza zasadę ochrony praw nabytych i zasadę sprawiedliwości społecznej, a także zasadę zaufania obywatela do państwa i tworzonego przez nie prawa oraz niedziałania prawa wstecz, wynikających z zasady demokratycznego państwa prawnego.

Obniżenie świadczeń emerytalnych i rentowych funkcjonariuszom, którzy wypracowali je również w okresie po 31 lipca 1990 r., ma charakter represyjny i dyskryminacyjny.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy zaskarżoną decyzją na nowo ukształtował prawo strony odwołującej do wysokości świadczenia z systemu zabezpieczenia społecznego poprzez zmianę kwalifikacji prawnej okresu jej służby. Skutkuje to oceną, że prawodawca złamał zasadę wskazaną w art. 2 Konstytucji RP, obniżając świadczenia emerytalne i rentowe funkcjonariuszom, którzy wypracowali je również w okresie po 31 lipca 1990 r., w służbie niepodległej Polsce, świadczonej na takich samych zasadach, na jakich wypracowywali je po raz pierwszy

funkcjonariusze przyjęci do służby po tej dacie. Szczególne znaczenie ma tu fakt, że w ustawie nowelizującej obniżono świadczenia emerytalne nabyte nie tylko w okresie od 1944 do 1990 r., ale także, poprzez wprowadzenie art. 15c ust. 3 ograniczenie wysokości emerytur, świadczeń nabytych począwszy od 1990 r. w służbie dla wolnej, demokratycznej Polski. Takie działanie stanowi zaprzeczenie zasady zaufania obywateli do państwa. Emerytury nabyte począwszy od 1 sierpnia 1990 r. w żadnym razie nie mogą być traktowane jako nabyte w sposób niesłuszny czy niesprawiedliwy.

Podjęcie decyzji przez funkcjonariuszy o służbie na rzecz wolnej Polski wynikało z przeświadczenia o bezpieczeństwie prawnym.

Bezpieczeństwo prawne jednostki związane z pewnością prawa umożliwia przewidywalność działań organów państwa a także prognozowanie działań własnych.” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 14 czerwca 2000 r., sygn. akt P 3/00). Powyższe zasady narusza ponowna ingerencja ustawodawcy w wysokość świadczenia należnego stronie odwołującej. W konsekwencji państwo wycofało się z obietnicy uzasadnionego i sprawiedliwego zabezpieczenia społecznego tych funkcjonariuszy, którzy – jak odwołująca dopuszczeni zostali do pełnienia służby po 1990 r.

Niezależnie od stażu pracy, zajmowanego stanowiska - wysokość świadczenia jest z góry ograniczona w oderwaniu od sytuacji prawnej konkretnej osoby.

Nowe brzmienie art. 15c ust. 3, zrywa z dotychczasowymi zasadami systemu ubezpieczeń społecznych. Przepis ten wskazuje, że wysokość obniżonej emerytury nie może przewyższać przeciętnej emerytury wypłacanej przez ZUS, ogłoszonej przez Prezesa ZUS. Analogiczny zapis znalazł się w art. 22 ust. 3 dotyczącym renty inwalidzkiej oraz art. 24a ust. 2 w odniesieniu do renty rodzinnej.

Nawet po wypracowaniu po 1990 r. emerytury, której wysokość przewyższałaby średnią emeryturę wypłaconą przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, osoba, która choćby jeden dzień pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b cyt. ustawy, może otrzymać świadczenie maksymalnie w wysokości średniego świadczenia

wpłacanego przez ZUS. Ustawa nie przewiduje obliczania świadczenia obniżonego proporcjonalnie do okresu służby na rzecz totalitarnego państwa, lecz zawiera mechanizm umożliwiający automatyczne spłaszczenie jego wysokości. Przewidziany w ustawie sposób obliczania świadczeń z tytułu zabezpieczenia emerytalnego i rentowego narusza konstytucyjną zasadę sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji) oraz zasadę równości (art. 32 Konstytucji). Uprawnienia emerytalne i rentowe mają charakter praw majątkowych ściśle związanych z sytuacją prawną jednostki, przez co nie powinny podlegać mechanicznym uśrednieniom. Przepis art. 67 ust. 1 Konstytucji RP gwarantuje obywatelowi prawo do zabezpieczenia społecznego.

Strona odwołująca ma prawo oczekiwać, że wysokość jej świadczenia będzie ustalona wedle preferencyjnych reguł w stosunku do powszechnego systemu zabezpieczenia społecznego z racji tego, że służyła w szczególnych warunkach (dyspozycyjność, narażenie na stres, utratę zdrowia a nawet życia).

Wprawdzie przepisy Konstytucji RP ustawodawcy pozostawiają kwestię ustalenia wysokości świadczenia, jednakże strona odwołująca ma prawo oczekiwać, że wysokość jej świadczenia będzie ustalona wedle preferencyjnych reguł w stosunku do powszechnego systemu zabezpieczenia społecznego. System zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych stanowi szczególny rodzaj ustawowego „przywileju”, ale który jest uzasadniony warunkami służby, a co z kolei uzasadnia okoliczność, że wysokość świadczenia należnego byłemu funkcjonariuszowi z tego systemu winna być wyższa niż przeciętna wysokość analogicznego świadczenia z powszechnego systemu zabezpieczenia społecznego.

Państwo nie wywiązało się ze swego przyrzeczenia względem byłych funkcjonariuszy, którym umożliwiono podjęcie służby na rzecz demokratycznego państwa, zapewniając w zamian objęcie w przyszłości korzystniejszym niż powszechny systemem zabezpieczenia społecznego.

Odwołująca znaczną część swojej emerytury wypracowała w okresie służby na rzecz państwa demokratycznego, po dobrowolnym przejściu

pozytywnej weryfikacji dla byłych funkcjonariuszy służby bezpieczeństwa. Pozytywne zweryfikowanie, a następnie przyjęcie do służby funkcjonariusza rodziło po jego stronie w pełni uzasadnione przekonanie, iż będzie on traktowany na równi z wszystkimi tymi funkcjonariuszami, którzy podjęli służbę w nowych strukturach, powstałych już po 1990 r. Gdyby tego rodzaju możliwości byłym funkcjonariuszom nie stworzono, zmuszeni byłiby szukać zatrudnienia w innym miejscu, gdzie mieliby oni możliwość wypracowania emerytury lub renty w ramach FUS. Obecnie zaś takiej możliwości już nie mają z uwagi na osiągnięty wiek i stan zdrowia.

Obliczenie emerytury/renty poprzez odwołanie się do kryterium przeciętnej emerytury i renty, a także przyjęcie obniżenia o 10% podstawy wymiaru renty za każdy rok służby przed 1990 r. (co w istocie także prowadzi do pozbawienia prawa do zabezpieczenia społecznego w zakresie uposażenia rentowego) niewątpliwie faktycznie obniża świadczenia wypracowane przez osobę skarżącą w okresie służby na rzecz państwa demokratycznego po 1990 r. Jest to sprzeczne z ratio legis wskazanej ustawy, która miała dotyczyć obniżenia świadczeń wypracowanych w okresie służby na rzecz państwa totalitarnego a nie demokratycznego. Na równe traktowanie zasługują więc wszyscy emeryci „mundurowi” objęci ustawą emerytalną. Wyróżnianie zaś z tej grupy dodatkowej podgrupy, która służyła przed 1990 rokiem i odbieranie uprawnień emerytalnych wypracowanych po 1990 roku nie ma uzasadnienia w szczególnej sytuacji, która pozwalałaby na takie zróżnicowanie. Podkreślenia wymaga też, że w ramach postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w przedmiocie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. wskazywano, że służba po roku 1990 traktowana jest jednakowo, bez względu na to, czy dany funkcjonariusz uprzednio pełnił służbę w organach bezpieczeństwa państwa, czy też nie.

Ustawa dyskryminuje stronę odwołującą także w stosunku do osób, które nie przeszły pozytywnie weryfikacji bądź samodzielnie odeszły ze służby i począwszy od sierpnia 1990 roku zyskały status pracowników.

Emerytura obliczona dla tej samej podstawy wymiaru dla osoby posiadającej analogiczny staż okresów składkowych w powszechnym

systemie emerytalnym, byłaby znacząco wyższa. W związku z tym, strona odwołująca się znajduje się w niekorzystnej sytuacji, w której dla jej prawa do zabezpieczenia społecznego bardziej opłacalne stałoby się odejście ze służby w 1990 r. i wykorzystywanie swoich zdolności w wolnej Polsce w ramach stosunku pracy. Wypada więc zauważyć, że ustawa emerytalna, a nawet cały system prawa ubezpieczeń społecznych, nie traktuje w sposób równy osób posiadających tą samą cechę relewantną, a mianowicie okresy służby w warunkach przepisu art. 13b ustawy emerytalnej.

Skarżona decyzja o ponownym ustaleniu prawa do emerytury, nie uwzględnia podwyższenia należącego się osobie odwołującej, na podstawie art. 15 ust. 4 ustawy emerytalnej (inwalidztwo pozostające w związku ze służbą).

Drastycznym przykładem jest też sytuacja prawna osoby odwołującej się, do osób znajdujących się w sytuacji art. 10 ustawy emerytalnej tj. tych, którzy popełnili przestępstwo wskazane w przepisie.

Rażącym przejawem dyskryminacji jest bowiem usytuowanie osoby odwołującej się w sytuacji gorszej względem funkcjonariusza zwolnionego ze służby na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy emerytalnej, gdyż sytuacja funkcjonariusza skazanego prawomocnym wyrokiem jest zdecydowanie lepsza, skoro przysługuje mu prawo do pobierania świadczenia z FUS, a zatem nie traci on tak jak funkcjonariusz objęty art. 13b ustawy emerytalnej prawa do świadczenia za lata przed 1990 r., o czym świadczy art. 10 ust. 4 ustawy. Powyższe przykłady przemawiają, przede wszystkim za niesprawiedliwością i rażąco nieproporcjonalnością wprowadzonej regulacji w stosunku do jej zamierzonego celu.

Funkcjonariusze ujęci w katalogu zawartym w art. 13b ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. są dyskryminowani także względem innych funkcjonariuszy państwowych (w szczególności twórców systemu, przedstawicieli władzy ustawodawczej, wykonawczej oraz sądowniczej, itp.) odpowiedzialnych w znacznie większym stopniu za funkcjonowanie państwa nazywanego przez ustawodawcę „totalitarnym”.

Zgodnie z obecnym stanem prawnym nie zostali oni objęci żadnymi regulacjami prawnymi ingerującymi w ich świadczenia emerytalne czy rentowe.

Ustawa pozbawiła funkcjonariuszy służb III RP świadczeń, które nabyli oni słusznie, w niepodległej Polsce, z narażeniem życia i zdrowia, w sposób przewidziany przepisami demokratycznie stanowionego prawa, często w sposób uzasadniający przyznanie im nagród, odznaczeń czy awansów.

Oceniając podstawę prawną zaskarżonych decyzji z punktu widzenia konstytucyjnego należy więc odpowiedzieć na pytanie, czy kwestionowane przepisy ograniczają lub odbierają prawa niesłusznie nabyte, czy też ingerują w niedostępną dla ustawodawcy sferę praw słusznie nabytych.

Na to pytanie odpowiedzi udzielił Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 24 lutego 2010 r., sygn. K 6/09 i jego uzasadnieniu, dotyczącym noweli z 2009 r. Trybunał wskazał w uzasadnieniu orzeczenia, że jednym z zasadniczych argumentów przemawiających wówczas za oceną ustawy z 23 stycznia 2009 r. jako nienaruszającej konstytucyjnych standardów ochrony praw nabytych była okoliczność, że choć „ustawodawca był zatem upoważniony - mimo upływu ponad 19 lat od zmiany ustrojowej - do wprowadzenia regulacji obniżających - w racjonalnie miarkowany sposób - świadczenia emerytalne za okres służby w tajnej policji politycznej” to jednak ustawa z 2009 r. spełniała wymagania ochrony praw nabytych, dlatego, że „każdy funkcjonariusz organów bezpieczeństwa Polski Ludowej, który został zatrudniony w nowo tworzonych służbach policji bezpieczeństwa, ma w pełni gwarantowane, równe prawa z powołanymi do tych służb po raz pierwszy od połowy 1990 r., w tym równe prawa do korzystania z uprzywilejowanych zasad zaopatrzenia emerytalnego. Trybunał uznał, że ustawodawca jest upoważniony do wprowadzenia regulacji znoszących przywileje emerytalne za okres służby w organach bezpieczeństwa Polski Ludowej – te bowiem można ocenić w kategoriach niesłusznie nabytych. Nie dotyczy to jednak okresów służby w III RP, w tym także nie wynikających z zatrudnienia poza służbą mundurową i innych, o których mowa w art. 14 ustawy emerytalnej, czy też prawa do podwyższenia emerytury o 15% w związku z inwalidztwem

nabytym w służbie Państwu Polskiemu po 1990 r. Takie uprawnienia nie mogą bowiem być uznane za „przywileje emerytalne za okres służby w organach bezpieczeństwa Polski Ludowej”. Odnośnie osób pozytywnie zweryfikowanych i świadczących służbę począwszy od 1 sierpnia 1990 r. dla III RP należy podkreślić, że nie sposób przyjąć, że którykolwiek z funkcjonariuszy otrzymał za tę służbę świadczenie, które może być uznane za niesłuszne czy niesprawiedliwie nabyte. Dotyczy to także wyłączenia stosowania przepisu art. 15 ust. 4 stanowiącego o podwyższeniu emerytury o 15% podstawy wymiaru emerytowi, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą oraz podwyższenia emerytury na podstawie art. 14 ustawy emerytalnej. Jak wskazał Sąd Najwyższy w opinii do projektu ustawy uchwalonej 16 grudnia 2016 r., przeprowadzona weryfikacja funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa przed przyjęciem ich do służby III RP miała na celu ocenę ich „dotychczasowej służby Polsce komunistycznej również w płaszczyźnie moralnej. Tym samym zweryfikowanie, a następnie ponowne zatrudnienie byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa PRL stanowiło swoiste oświadczenie wydane w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej przez organy władzy publicznej, iż będą oni traktowani w taki sam sposób jak pozostali funkcjonariusze służb powstałych po 1990 r.” Tym samym Sąd Najwyższy doszedł do wniosku, że „nie ma żadnych podstaw, aby w jakikolwiek sposób dyskwalifikować okres późniejszej służby w organach Państwa Polskiego po 31 lipca 1990 r., w tym wobec osób pozytywnie zweryfikowanych” (uwagi Sądu Najwyższego do projektu ustawy).

Ustawa narusza zakaz nierównego traktowania i dyskryminacji osoby odwołującej w stosunku m in. do innych funkcjonariuszy, którzy podjęli służbę po zmianie ustroju, tj. po 1990 r.

Z art. 2 Konstytucji wynika również zasada sprawiedliwości społecznej, która także w niniejszym przypadku została naruszona omawianymi regulacjami. Chodzi mianowicie o niezgodność art. 15c i art. 13 ust. 1 lit, lc w związku z art. 13b ustawy z zasadą równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji) i sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji).

Ustawodawca w tym przypadku zdecydowanie i jednoznacznie przekracza granice konstytucyjnie dopuszczalnego różnicowania grup adresatów - w istocie w omawianym zakresie równych. To zróżnicowanie

nie odpowiada wymogom relewantności, proporcjonalności nie znajduje wystarczającego usprawiedliwienia konstytucyjnego. Narusza więc tym samym zasadę sprawiedliwości społecznej, która m. in. nakazuje właśnie równo traktować podmioty równe, a także nakazuje realizację i ochronę takich wartości konstytucyjnych, jak solidarność społeczna czy bezpieczeństwo socjalne. Jednocześnie niedopuszczalne i logicznie niemożliwe jest naruszenie zasady równości z powołaniem się na zasadę sprawiedliwości społecznej, jako że konsekwencją naruszenia zasady równości będzie zawsze - w myśl orzecnictwa TK - naruszenie sprawiedliwości społecznej.

Ograniczenie praw emerytalnych funkcjonariuszy - adresatów ustawy nowelizującej do maksymalnie średniej przeciętnej wysokości świadczeń wypłacanych przez ZUS z FUS, mimo że począwszy od 1990 r. pełnili oni taką samą służbę, jak funkcjonariusze przyjęci do służby po raz pierwszy, bez względu na staż, stopnie i inne okoliczności tożsame z dotyczącymi osób przyjętych od 1990 r., stanowi pogwałcenie zasady równości, a także sprawiedliwości społecznej.

Tej samej ocenie podlega też wyłączenie stosowania art. 15 ust. 4, stanowiącego o podwyższeniu emerytury o 15% podstawy wymiaru emerytowi, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą. Uprawnienie do podwyższenia emerytury o 15 % funkcjonariusze służący przed 1990 r. nabywali bowiem na równi i w taki sam sposób, jak funkcjonariusze przyjęci do służby od 1990 r., zaś ich uszczerbek na zdrowiu nie jest mniej poważny i nie ma żadnego uzasadnienia dla wyłączenia zasady równości przy nabywaniu tego prawa. Podobnie, nie ma żadnego uzasadnienia dla wyłączenia stosowania zasady równości poprzez ograniczenie stosowania art. 14 ustawy emerytalnej. Osoba odwołująca bowiem, podobnie jak inni funkcjonariusze, była zatrudniona poza służbą lub zachodziły co do niej inne okoliczności, o których mowa w art. 14 ust. 1 pkt 2, zaś pozbawienie jej *de facto* uprawnień z tego tytułu godzi w zasadę równości i sprawiedliwości społecznej.

Ustawa z 16 grudnia 2016 r. wprowadzająca drugie już obniżenie wskaźników rocznych byłych funkcjonariuszy stanowi ponowną sankcję, co można przez analogię do zasad stosowanych w polskim porządku prawnym uznać za naruszenie zasady *ne bis in idem* (nie można dwa razy karać za to samo), w rozumieniu prawnokarnym.

Oczywiście, ustawa z 16 grudnia 2016 r. nie przewiduje odpowiedzialności karnej, zaś podstawą obniżenia świadczenia nie jest stwierdzenie winy byłych funkcjonariuszy za wykroczenie czy przestępstwo. Należy jednak traktować ją na podobnej zasadzie co *quasi* odpowiedzialność karną, bowiem ustawodawca odgórnie stwierdza, że wszyscy funkcjonariusze będący adresatami ustawy zmieniającej dopuścili się czynów, jakie kwalifikują ich do obniżenia im świadczeń emerytalnych, co należy poczytywać ze represję analogiczną do kar stosowanych w prawie karnym.

Powyższe bez wątpienia świadczy o tym, że mimo ubezpieczeniowego charakteru sprawy, należy zastosować doń zasadę *ne bis in idem*. Co istotne, zasada *ne bis in idem* zawiera zakaz podwójnego karania tej samej osoby za ten sam czyn nie tylko w odniesieniu do wymierzania kar za przestępstwo, lecz także przy stosowaniu innych środków represyjnych, w tym sankcji karno-administracyjnych (wyrok TK z dnia 18 listopada 2010 r., sygn. P 29/09, OTK-A, Nr 9 z 2010 r., poz. 104). W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego dominuje również pogląd, że zasada *ne bis in idem* stanowi nadto jeden z elementów prawa do sądu wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, przejawiający się w zapewnieniu rzetelnej i sprawiedliwej procedury sądowej.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, zagwarantowanie rzetelnej i sprawiedliwej procedury sądowej wiąże się natomiast, m. in. z zakazem dwukrotnego stosowania środka represyjnego, wobec tego samego podmiotu za ten sam czyn (wyrok TK z 15 kwietnia 2008 r., sygn. P 26/06 oraz cyt. tam orzeczenia TK). Z tego wynika, że formalnoprawny charakter ww. zasady wysuwa się na plan pierwszy, zapewniając jednostce ochronę przed życiem w stanie niepewności i w poczuciu braku bezpieczeństwa prawnego. Zasada *ne bis in idem* swoje źródło wywodzi ponadto z wielostronnych umów międzynarodowych wiążących Polskę, w szczególności z art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw

człowieka i podstawowych wolności (dalej: EKPC) oraz z art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (dalej: MPPOiP). Zgodnie z art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji „nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu przed sądem tego samego państwa za przestępstwa, za które został uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem lub uniewinniony zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego tego państwa”.

Uznając powyższe za słuszne i przenosząc przez analogię na grunt sprawy niniejszej, sąd okręgowy zwraca uwagę, że ustawa zmieniająca z 16 grudnia 2016 r. jest ponowną represją wobec byłych funkcjonariuszy jednostek służb bezpieczeństwa państwa. Obecnie ustawa zmieniająca z grudnia 2016 r. ponownie godzi w tych funkcjonariuszy, nakładając na nich kolejną i znacznie obniżającą ich świadczenia, sankcję.

Ustawa nie rozróżnia osób, które pełniły służbę jedynie „na rzecz totalitarnego państwa” od tych, które zostały następnie pozytywnie zweryfikowane i pełniły służbę także na rzecz demokratycznego państwa.

W przepisach ustawy, stanowiących podstawę prawną skarżonych decyzji, ustawodawca wyróżnił grupę osób, które „pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa”, która to grupa została wyróżniona spośród wszystkich uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych. Grupa ta została przez ustawodawcę zdefiniowana w art. 13b ustawy. W konsekwencji, w efekcie wprowadzonej regulacji, wszystkie osoby, które miały chociażby epizod w „służbie na rzecz totalitarnego państwa”, a następnie, nawet przez wiele lat, pełniły także służbę na rzecz III RP, czyli państwa demokratycznego, zostają dotknięte regulacjami ustawy, tj. obniżeniem świadczeń emerytalno-rentowych i to zarówno tych wypracowanych przed 1990 r., jak i po tej dacie.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu, poprzez opisaną regulację, ustawodawca złamał zasady równości wobec prawa („równości w prawie”). Jest konstytucyjnie niedopuszczalne zróżnicowanie sytuacji funkcjonariuszy w zakresie nabywania przez nich uprawnień rentowych i emerytalnych począwszy od 1 sierpnia 1990 r., w oparciu o kryterium pełnienia przez część z nich służby także do 1990 roku.

O niemożności wyróżnienia i dyskryminowania ich przez ustawodawcę in gremia świadczą liczne przykłady ich zaangażowania w tworzenie służb wolnej Polski, znajdujące odzwierciedlenie w awansach, nagrodach, odznaczeniach. Obie grupy funkcjonariuszy po 31 lipca 1990 r. (czy też po 11 września 1989 r.) charakteryzują się bowiem tymi samymi cechami i nie ma żadnych istotnych przesłanek rozróżnienia tych grup i gorszego traktowania przez ustawodawcę jednej z nich.

Omawiana ustawa narusza również zasadę proporcjonalności, która na gruncie prawa polskiego wynika także z art. 2 Konstytucji (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 31 stycznia 1996 r. w sprawie K 9/95), a dodatkowo jest zasadą prawa unijnego.

Z zasady proporcjonalności wypływa przyjmowanie danej regulacji tylko wówczas, gdy jest niezbędna dla ochrony interesu publicznego, z którym jest powiązana, oraz nakaz kształtowania danej regulacji w sposób zapewniający osiągnięcie zamierzonych skutków, a także wymóg zachowania proporcji między efektami wprowadzonej regulacji a ciężarami względnie niedogodnościami wynikającymi z niej dla obywateli (tak przykładowo w orzeczeniu Trybunału z 26 kwietnia 1995 r., sygn. akt K 11/94).

Zasada ta sprowadza się do tego, że jeśli cel regulacji prawnej można osiągnąć za pomocą dwóch środków, przy czym jeden z nich w większym stopniu pogarsza sytuację prawną podmiotu niż drugi, to należy wybrać korzystniejszy dla podmiotu. W tym konkretnym przypadku osoby odwołującej przedmiotowa regulacja jest nieproporcjonalna, gdyż sankcje finansowe w postaci pozbawienia świadczeń emerytalnych/rentowych za okres służby przed 31 lipca 1990 r. i ich poważne ograniczenie za okres po 31 lipca 1990 r. stosowane są w sposób automatyczny. Poza jakimkolwiek zainteresowaniem ustawodawcy pozostały bowiem procedury weryfikacyjne, którym poddawali się funkcjonariusze, ich zasługi, nagrody i odznaczenia zdobyte w służbie, itp.

W miejsce tego wprowadzona została koncepcja winy zbiorowej, nieproporcjonalnej do celu jakim było zamknięcie określonego rozdziału w dziejach państwa.

Poza tym sankcje finansowe jakie zdecydowano się wprowadzić są niewspółmierne do zaistniałej sytuacji. Okazuje się bowiem, że rzeczywisty wskaźnik obliczenia podstawy wymiaru świadczeń za lata po 1990 r. jest w większości przypadków niższy niż gwarantowane ustawowe 2,6%, co spowodowane jest ustaleniem górnego pułapu wysokości świadczenia. Nadto wprowadzone sankcje finansowe są nieproporcjonalne także z uwagi na to, iż ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. traktuje w sposób zdecydowanie mniej korzystny funkcjonariuszy zweryfikowanych pozytywnie i pełniących dalej służbę, niż tych, którzy albo tej służby nie kontynuowali z uwagi na negatywną weryfikację albo utracili prawo do świadczenia emerytalnego na skutek wyroku skazującego za przestępstwo. Poza tym, aktualna zmiana w systemie emerytalno-rentowym funkcjonariuszy następuje po przeszło 25 latach od chwili upadku poprzedniego ustroju, co samo w sobie wskazuje na naruszenie zasady proporcjonalności, gdyż trudno zgodzić się z tym, że wprowadzanie sankcji finansowej, może odnieść skutek po tak długim okresie.

Ustawa narusza prawa majątkowe.

Zgodnie z przepisami art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia, a prawa te podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej. Zgodnie natomiast z przepisem art. 67 ust. 1 obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa. Omawiane przepisy formułują więc zasadniczo dwa prawa podmiotowe: prawo do ochrony mienia i jego poszanowania oraz prawo do zabezpieczenia społecznego. Ugruntowane jest orzecznictwo Trybunału Strasburskiego, że zasady leżące u podstaw art. 1 Protokołu nr 1 (a więc zasady ochrony własności i mienia) znajdują zastosowanie w stosunku do rent i emerytur, bowiem prawo do emerytury lub renty stanowi prawo majątkowe w rozumieniu art. 1 Protokołu nr 1 (tak np. w sprawie L. i inni przeciwko S. z dn. 13 grudnia 2011 r.). Co więcej, prawo do emerytury lub renty, o ile jest przewidziane poprzez ustawodawstwo krajowe, a nadto, jeżeli wydana została decyzja konkretyzująca to prawo (tak jak w niniejszym przypadku),

stanowi prawo majątkowe podlegające ochronie konwencyjnej i konstytucyjnej, zwłaszcza że niezależnie od tego polska Konstytucja formułuje samodzielne prawo do zabezpieczenia społecznego. Wobec powyższego w pełni uzasadniony jest zarzut naruszenia art. 2 w zw. z art. 32 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 64 ust. 1 i 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 14 Konwencji.

Ustawa narusza zakaz arbitralnego obniżania świadczeń, motywowanego jedynie względami politycznymi, naruszającego zasadę równości, zasadę ochrony praw nabytych i zasadę zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Konieczne jest zachowanie przez świadczenia słusznie nabyte ich realnej wartości w zmieniających się uwarunkowaniach. System zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy służb mundurowych stanowi szczególny rodzaj ustawowego „przywileju”, który jednak – jak podkreśla Trybunał Konstytucyjny - jest uzasadniony warunkami służby (ciągła dyspozycyjność, nieokreślone godziny pełnienia służby, narażanie życia i zdrowia, stres). W konstytucyjnym prawie do zabezpieczenia społecznego mieści się prawo do zachowania realnej wartości nabytych świadczeń. Jest to indywidualne prawo podmiotowe. Obniżenie emerytur i rent w sposób przyjęty w nowelizacji z 16 grudnia 2016 r. budzi zatem wątpliwość, gdy podda się je testowi proporcjonalności z art. 31 ust. 2 Konstytucji RP, gdyż zdaje się naruszać istotę prawa do zabezpieczenia społecznego.

Obniżenie świadczenia stronie odwołującej, było nieproporcjonalne a przez to niesprawiedliwe.

W ocenie Sądu, należy ponownie odwołać się do uzasadnienia wyroku z 24 lutego 2010 r., sygnatura akt K 6/09, który jasno określił granice obniżania świadczeń emerytalnych i rentowych funkcjonariuszy pełniących służbę przed 1 sierpnia 1990 r. Do naruszenia prawa do zabezpieczenia społecznego członków Wojskowej Rady oraz funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa Polski Ludowej doszłoby w szczególności, gdyby ustawodawca odebrał im prawa emerytalne albo obniżył je do wysokości poniżej minimum socjalnego. Obniżając

świadczenia emerytalne wskazanym grupom, ustawodawca jednocześnie nie tylko zagwarantował, że świadczenie emerytalne nie może być niższe od kwoty najniższej emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych (art. 18 ust. 2 ustawy 42 o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy oraz art. 18 ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych), ale zapewnił, że przeciętna wysokość emerytury przysługująca obu tym grupom na podstawie nowych przepisów pozostaje w dalszym ciągu istotnie wyższa niż średnia emerytura wypłacana w ramach powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych”. Nowelizacja z grudnia 2016 r. pozbawia funkcjonariuszy prawa do emerytury i renty za okres (służby na rzecz totalitarnego państwa) sprzed 1 sierpnia 1990 r. i dodatkowo, przez art. 15c ust. 3 i art. 22a ust. 3, obniża prawo do emerytury i renty do średniego świadczenia wypłaconego przez ZUS z FUS. Dzieje się tak, mimo że okresy nie uznane za służbę na rzecz totalitarnego państwa do 31 lipca 1990 r. lub okresy służby od 1 sierpnia 1990 r., w przypadku innych funkcjonariuszy, przyznają prawo do emerytury i renty w wysokości 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, co jest podyktowane słusznie uzasadnionym interesem społecznym oraz specyfiką służby, przez nikogo niekwestionowaną.

O ile ustawa z 2009 r. dotyczyła w istocie specjalnych przywilejów emerytalnych, przysługujących funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa PRL w związku ze służbą w tych organach, obniżając je do wskaźnika spotykanego w powszechnym systemie emerytalnym, mogła więc być uznana za usprawiedliwioną i konstytucyjną, o tyle regulacja stanowiąca podstawę skarżonych decyzji dotyczy prawa do całego świadczenia emerytalnego, wypracowanego przez funkcjonariuszy w ciągu całego życia, także długo po 1990 r., obniżając je drastycznie, w sposób konstytucyjnie niedopuszczalny (tak: prof. Magdalena Szczepańska w opinii dotyczącej poselskiego projektu ustawy, druk nr 3334 z 16 czerwca 2015 r.).

Prawo zabezpieczenia społecznego (wskazano za prof. Magdaleną Szczepańską) nie jest dziedziną, która ma za zadanie wprowadzać sankcje za działania nie mające związku z wystąpieniem ryzyka ubezpieczeniowego i niewynikające z warunków nabycia prawa do świadczenia. W tym aspekcie nowelizacja zdaje się mieć charakter represyjno-odwetowy, nieznajdujący ochrony w regulacjach konstytucyjnych.

Zasady równości i niedyskryminacji mają szczególny związek z gwarancją godności człowieka (art. 30 Konstytucji RP), zgodnie z którą „przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”. Zgodnie z orzecznictwem TK, „będąc źródłem praw i wolności jednostki, pojęcie godności determinuje sposób ich rozumienia i urzeczywistniania przez państwo. Zakaz naruszania godności człowieka ma charakter bezwzględny i dotyczy wszystkich. Natomiast obowiązek poszanowania i ochrony godności nałożony został na władze publiczne państwa. W konsekwencji wszelkie działania władz publicznych [...] nie mogą prowadzić do tworzenia sytuacji prawnych lub faktycznych odbierających jednostce poczucie godności. Przesłanką poszanowania tak rozumianej godności człowieka jest między innymi istnienie pewnego minimum materialnego, zapewniającego jednostce możliwość samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie oraz stworzenie każdemu człowiekowi szans na pełny rozwój osobowości w otaczającym go środowisku kulturowym i cywilizacyjnym” (wyrok z 4 kwietnia 2001 r., sygn. K 11/00).

Przypomnieć należy, że ustawa nowelizująca jest już drugą regulacją dotyczącą obniżenia emerytur i rent inwalidzkich osobom, które pełniły służbę w organach bezpieczeństwa państwa i jest dalej idąca niż ustawa z 2009 roku. Obniża ona już po raz kolejny i to w większym stopniu uposażenia tej samej grupy funkcjonariuszy, nie ograniczając się do praw nabytych w związku ze służbą w organach bezpieczeństwa przed 31 lipca 1990 r., ale odbiera także świadczenia wypracowane w III RP. Ustawa zatem narusza zasadę równości, przy czym regulacja taka uderza w osoby niezdolne z uwagi na wiek lub stan zdrowia do wykonywania pracy zarobkowej, celem uzupełnienia utraconych świadczeń, wypracowanych

na równi z funkcjonariuszami przyjętymi do służby po raz pierwszy od 1990 r.

Ustawa narusza zasadę rozkładu ciężaru dowodowego oraz zasadę równości broni (wynikające z prawa do rzetelnego procesu sądowego).

Na stronę odwołującą został przerzucony ciężar dowiedzenia, że przed 1990 r., bez wiedzy przełożonych podjęła współpracę i czynnie wspierała osoby lub organizacje, działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego. Trudno jednak oczekiwać, aby po kilkudziesięciu latach od upadku poprzedniego ustroju, możliwe było wykazanie czynnego działania na rzecz niepodległego państwa, skoro działania takie podejmowane były zawsze w ukryciu, w obawie przed wiążącymi się z tym represjami i już z samego założenia prowadzone były one w taki sposób, aby nie pozostawał po nich żaden ślad. Konkludując, skarżący nie dość, iż sam musi dowodzić swojej niewinności walcząc z wprowadzoną przez ustawodawcę zasadą domniemania winy, to jeszcze wprowadzony ciężar rozkładu dowodów jest w większości przypadków niemożliwy do udźwignięcia, co zaburza także zasadę równości broni (uczciwej równowagi). Z tych względów przepisów art. 13b, art. 15c oraz art. 22a ustawy emerytalnej nie sposób pogodzić z zasadami demokratycznego państwa prawa, zasadą rządów prawa, zasadą podziału i wzajemnego hamowania się władz: wykonawczej, ustawodawczej i sądowniczej oraz zasady monopolu sądowego na sprawowanie wymiaru sprawiedliwości.

Zwracanie się do TSUE o wykładnię przepisów zastosowanych w sprawie o obniżenie przedmiotowych świadczeń jest bezprzedmiotowe.

W orzecznictwie TSUE w Luksemburgu, który w sprawie dotyczącej materii analogicznej do niniejszej (obniżenie świadczeń emerytalnych dla byłych funkcjonariuszy służby bezpieczeństwa państwa totalitarnego), wyraził jednoznaczny pogląd o oczywistej niezasadności wystąpienia z pytaniem prawnym o TSUE o wykładnię przepisów europejskich. W postanowieniu z dnia 12 czerwca 2014 r. w sprawie C 28/14 mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożonym przez Sąd Okręgowy w Częstochowie w

sprawie Ryszarda Pańczyka przeciwko Dyrektorowi ZER MSWiA w Warszawie, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że jest oczywiście niewłaściwy do udzielenia odpowiedzi na skierowane do niego pytania. W uzasadnieniu tego postanowienia wskazano, że Trybunał rozpoznający sprawę na mocy art. 267 TFUE jest właściwy do orzekania w zakresie dokonywania wykładni traktatu FUE oraz w zakresie ważności i wykładni aktów wydanych przez instytucje Unii Europejskiej. Właściwość Trybunału ograniczona jest do badania jedynie przepisów prawa Unii. Dalej wskazano, że artykuł 51 ust. 1 karty przewiduje, że jej postanowienia mają zastosowanie do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Artykuł 6 ust. 1 TUE i art. 51 ust. 2 karty wyjaśniają, że postanowienia karty w żaden sposób nie rozszerzają kompetencji Unii określonych w traktatach. Co istotne w postępowaniu, w którym skierowano pytanie do trybunału nie zachodziła sytuacja, w której przedmiot postępowania głównego dotyczyłby interpretacji lub stosowania zasady prawa Unii innej niż zawarte w karcie. W związku z tym Trybunał stwierdził brak swojej kompetencji do interpretacji art. 1, 17, 20, 21 i 47 karty w związku z art. 2 TUE, art. 4 ust. 3 TUE i art. 6 TUE. Analogicznie w niniejszej sprawie również dotyczącej podobnej materii nie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa europejskiego czy Karty Praw Podstawowych, skoro tożsame zasady wyrażone i interpretowane są w ten sam sposób w polskim prawie krajowym (w szczególności Konstytucji). Jedynie zatem w zakresie w jakim zasady europejskie czy wyrażone w Karcie Praw Podstawowych nie zostały powtórzone w przepisach polskiej Konstytucji konieczne było dokonanie odrębnej oceny zgodności spornej ustawy z tymi przepisami międzynarodowymi.

Rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie winno być oparte o przepisy ustawy, lecz bez stosowania niezgodnych z konstytucją art. 15c, art. 22a, 24a oraz art. 13 ust. 1 lit. 1c w związku z art. 13b ustawy.

Konstytucyjne przepisy naruszone przez ustawę: (zasada godności człowieka - art. 30 Konstytucji RP, zasada rządów prawa art. 2 i 7 Konstytucji RP, zasada równości i niedyskryminacji - art. 32 Konstytucji RP, zasada prawa do rzetelnego procesu i efektywnej kontroli sądowej – art. 45 Konstytucji RP, zasada sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez sądy – art. 175 i art. 10 Konstytucji,

zasada proporcjonalności, która na gruncie prawa polskiego wynika także z art. 2 Konstytucji (por wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 stycznia 1996 r. w sprawie K 9/95, dalej zasada ochrony własności (art. 21 i 64 Konstytucji RP).

Mając to na uwadze Sąd uznał odwołanie za uzasadnione i na podstawie art. 477(14) § 2 KPC zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając stronie odwołującej prawo do świadczeń w wysokości obowiązującej przed 1 października 2017 r. Podsumowując stwierdzić należy, że omawiana ustawa była niezgodna z Konstytucją RP, przez co nie mogła stanowić prawidłowej podstawy wydania decyzji administracyjnej o obniżeniu świadczenia osobie odwołującej. Tym samym również zaskarżona decyzja, którą oparto o niezgodne z Konstytucją podstawę prawną okazała się wadliwa i wymagała zmiany.

W związku z powyższym osobie odwołującej należało prawidłowo ustalić wysokość spornego świadczenia, w kwocie przysługującej przed wydaniem spornej decyzji, tj. do 30 września 2017r.

Opracowała Jolanta Domańska-Paluszak

WYROK SO W WARSZAWIE XIII WYDZ. PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH Z 28.08.2020, SYGN. AKT 1U 13372/18

Treść wyroku

Sygn. akt XIII 1U 13372/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sekcja ds. odwołań od decyzji zmniejszających wysokość emerytur i rent byłym funkcjonariuszom pełniącym służbę na rzecz totalitarnego państwa
w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Kosicka

Protokolant: sekr. sądowy Alicja Michalska

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2020 r. w Warszawie na rozprawie
sprawy H.U.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
i Administracji w Warszawie

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek odwołania H. U.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
i Administracji w Warszawie

z dnia 02.06.2017 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala H. U. prawo do emerytury policyjnej w wysokości
ustalonej przed dniem 1 października 2017 r.

SSO Małgorzata Kosicka

Uchwała Sądu Najwyższego Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. III UZP 1/20 z 16.09.2020

Uchwała Sądu Najwyższego Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o sygn. III UZP 1/20 z 16 września 2020 roku – nasz komentarz

W dniu 16 września br. Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów po rozpoznaniu w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zagadnienia prawnego w sprawie o sygn. III UZP 1/20, podjął uchwałę w sprawie kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa”.

Mamy nadzieję, że uchwała ta zakończy kunktatorstwo sądów powszechnych i pozwoli rozstrzygać nasze sprawy emerytalne w zgodzie z tą uchwałą, z logiką, ze zdrowym rozsądkiem i przyzwoitością. Najwyższa pora. Zmarło już ponad dwa tysiące osób dotkniętych tą nieludzką ustawą. Gwałt na nich dokonany niewątpliwie skrócił ich życie.

Najwyższa pora zakończyć tę niewyobrażalną hucpę, zakończyć te niekończące się kłamstwa o wysokości tych rent i emerytur. My wiemy, wiedzą to również sędziowie, że ta nikczemna ustawa w najbardziej dotkliwy sposób dotyka kobiet – pracownic /sekretarek, telefonistek/, a także wdów po osobach z najniższych stanowisk. Dotyka tysięcy osób, które przed 2009 rokiem miały emeryturę niższą niż 2 tysiące złotych brutto, którym mocą pierwszej ustawy zabrano kilkaset złotych, a następną kolejne 200-300 złotych, najczęściej do poziomu 1000 złotych brutto.

Kolejny dramatyczny rozdział to kilkanaście tysięcy policjantów, którzy służbę w Policji rozpoczęli po weryfikacji. Jeszcze inny to ludzie, których emerytury sprowadzono do poziomu pomiędzy 2 a 3 tysiące złotych brutto pierwszą ustawą z 2009 roku, by mocą ustawy z 2016 roku dać im emeryturę najniższą.

Nie ulega wątpliwości, że w najtrudniejszej sytuacji są osoby, które splotem sytuacji życiowych nie mają nikogo bliskiego – chore i sponiewierane upływem czasu. Pora zakończyć ich gehennę. Najwyższa pora.

Konieczne jest ustawiczne dementowanie nieprawdziwego obiegowego twierdzenie, że ustawa dotyczy tych „którzy choćby jeden dzień pracowali w komunistycznej bezpiece”. Otóż dotyczy tylko tych których tak zakwalifikował IPN. To dlatego w tym gronie znalazło się kilka tysięcy ludzi, którzy nigdy w SB nie służyli, trafili do niej inkwizycyjnymi decyzjami-wyrokami IPN, tak jak zresztą zapowiadał w 2016 roku jeden z głównychmacherów od tej ustawy, człowiek ze Szwajcarii pod Suwałkami, którego nazwiska tutaj nie wymienimy.

Dlatego jeszcze raz prezentujemy uchwałę SN i inne dokumenty jej dotyczące.

UCHWAŁA SN, IZBA PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W SPRAWIE SYGN. III UZP 1/20 Z 16.09.2020 – TREŚĆ

Sygn. akt III UZP 1/20

UCHWAŁA składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego

Dnia 16 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Józef Iwulski (przewodniczący)
SSN Bohdan Bieniek (sprawozdawca, uzasadnienie)
SSN Jolanta Frańczak
SSN Halina Kiryło (sprawozdawca)
SSN Maciej Pacuda
SSN Piotr Prusinowski
SSN Krzysztof Staryk

Protokolant Tomasz Bakalarz

z udziałem Prokuratora Prokuratury Okręgowej w W.,
delegowanego do Prokuratury Krajowej Bartłomieja
Szyrowskiego

w sprawie z odwołania A. T.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w W.

z udziałem Rzecznika Praw Obywatelskich

o wysokość świadczenia,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 16
września 2020 r.,

zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w (...)

postanowieniem z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt III AUa (...), przekazanego
do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego postanowieniem
Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2020 r., sygn. akt III UZP 11/19

1. Czy kryterium "pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa"
określone w art. 13 b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu
emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa
Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego,

Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 288 z późn. zm.) wprowadzone ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2016 r., poz. 2270) zostaje spełnione w przypadku formalnej przynależności do służb w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucji i formacji w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., potwierdzonej stosowną informacją Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wydaną w trybie art. 13 a ust. 1 ustawy, czy też kryterium to powinno być oceniane na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu?

2. w przypadku uznania, że kryterium formalnej przynależności do służb w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucji i formacji od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. jest wystarczające do przyjęcia spełnienia przesłanki z art. 13 b ust. 1 ustawy, to czy skutkuje ponownym obniżeniem świadczenia emerytalnego wobec funkcjonariusza organów bezpieczeństwa publicznego państwa, któremu w 2009 r. obniżono świadczenie emerytalne na podstawie art. 15 b w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 z późn. zm.)?

podjął uchwałę:

Kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 723) powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

ZAPIS STENOGRAFICZNY USTNEGO UZASADNIENIA UCHWAŁY SN Z 16.09.2020

III UZP 1/20

Kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 723) powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

Ustne motywy rozstrzygnięcia:

Przewodniczący składu orzekającego, SSN Józef Iwulski:

SN uważa, że trzeba rozstrzygnąć te wątpliwości, bo sprawa tej ustawy i jej stosowania toczy się już kilka lat i brak jest jednoznacznych wytycznych jak rozumieć te przepisy i jak należy je stosować. W pewnym zakresie to już zostało przepracowane przez sądy administracyjne i NSA, ale w dalszym ciągu występują rozbieżności w orzecznictwie sądowym, oczekiwanie na rozstrzygnięcie TK, a także rozbieżności w orzecznictwie sądów ubezpieczeń społecznych. Dlatego SN uważa, że podjęcie tej uchwały będzie miało duże znaczenie praktyczne w wielu tysiącach toczących się spraw i będzie dotyczyć wielu tysięcy ludzi.

Sposób i forma uchwały podejmowanej w tej rozpoznawanej sprawie zależy przede wszystkim od pytania prawnego, sformułowanego przez Sąd II instancji. Jest to wprawdzie pytanie w konkretnej sprawie, ale uchwała musi mieć także wymiar abstrakcyjny, jako że pytanie zostało przeniesione na skład powiększony SN.

Artykuł 45 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. **Aby sąd rozpoznający sprawę spełniał przywołane warunki, zwłaszcza warunek niezależności, bezstronności i niezawisłości oraz mógł rozpatrzyć sprawę sprawiedliwie, to musi mieć pełną możliwość, czyli kognicję co do poczynienia ustaleń faktycznych oraz przeprowadzenia wkładni stosowanych przepisów. Dotyczy to w**

szczególności sądu ubezpieczeń społecznych, który orzeka merytorycznie co do świadczeń ubezpieczeniowych, przysługujących obywatelom.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku przedstawia pytanie prawne, czy kryterium *"pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa"* określone w art. 13 b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej z 18 lutego 1994 r. [tu: *rozważania nt. błędu w nazwie ustawy*] zostaje spełnione w przypadku formalnej przynależności do służb w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucji i formacji w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., jeżeli to jest potwierdzone stosowną informacją Instytutu Pamięci Narodowej, czy też sama taka informacja jest niewystarczająca?

Jeśli chodzi o odpowiedź w sferze ustaleń faktycznych, to jest ona dość oczywista, informacja IPN może być kwestionowana przez strony co do wykazanego okresu służby i instytucji, w których służba była pełniona, ale to oczywiście ma jak gdyby mniejsze znaczenie, gdyż problem jest bardziej skomplikowany w odniesieniu do wykładni prawa materialnego, a w szczególności do pojęcia sformułowania *"służba na rzecz totalitarnego państwa"*. Organ rentowy, a także MSWiA uważają, że przesłanka ta, która prowadzi do zastosowania ustawy i obniżenia wymiaru emerytury jest spełniona już w przypadku stwierdzenia pełnienia służby we wskazanym okresie we wskazanych instytucjach przez IPN. Inaczej mówiąc, nie ma potrzeby wykazywania jakichkolwiek innych okoliczności, a zdaniem organu rentowego i MSWiA niemożliwe jest dowodzenie, że służba w tym czasie nie była pełniona na rzecz państwa totalitarnego.

Zdaniem SN w składzie powiększonym oznaczałoby pozbawienie sądu ubezpieczeń społecznych prawa do przeprowadzenia interpretacji przepisów, w tym przypadku dokonania wykładni tego sformułowania określonego w art. 13 b ust. 1 ustawy. Oznaczałoby to więc pozbawienie sądu ubezpieczeń jednego z atrybutów sądu, przypisanego mu w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Taka bezrefleksyjna, wyłącznie językowa wykładania art. 13 b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej zdaniem składu powiększonego SN nie jest prawidłowa, gdyż niezbędne jest przeprowadzenie wykładni tego pojęcia w zgodzie z zasadami wyznaczającymi standardy demokratycznego państwa prawnego, to zaś wymaga, aby kryterium to zostało ocenione z uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności w sprawie, a w szczególności z uwzględnieniem

indywidualnych czynów ubezpieczonego i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności. Wówczas bowiem mamy do czynienia, przy takiej weryfikacji, ze stwierdzeniem służby na rzecz totalitarnego państwa.

Katalog okoliczności uwzględnianych jest zdaniem SN **otwarty**. Chodzi w szczególności o:

- **długość okresu pełnienia służby i jego historyczne umiejscowienie w wyznaczonym okresie od lipca 44 do lipca 1990**
- **o miejsce pełnienia służby,**
- **stanowisko służbowe,**
- **stopień służbowy.**

Ustalenie tych okoliczności oraz **indywidualnych czynów ubezpieczonego** pod kątem ich weryfikacji jako naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka, powinno nastąpić **wg procesowych zasad dowodzenia i rozkładu ciężaru dowodu, z uwzględnieniem dowodów *prima facie* oraz domniemań faktycznych i prawnych oraz zasad obalania takich domniemań**. Podkreślenia wymaga, że taka wykładnia jest zgodna z jednolitym obecnie i utrwalonym orzecznictwem sądów administracyjnych, w szczególności NSA w sprawach ze skarg na decyzje MSWiA dotyczące odmowy wyłączenia stosowania ustawy wobec konkretnych funkcjonariuszy na podstawie art. 8a ustawy.

Pytanie prawne zostało przedstawione w sposób szczególny, mianowicie Sąd pytający drugie pytanie zadał w sposób warunkowy, na wypadek odpowiedzi na pytanie pierwsze, iż wystarczające jest formalne wykazanie pełnienia służby. Ponieważ SN nie podejmuje takiej uchwały, tylko w 1. punkcie podejmuje uchwałę, że konieczna jest merytoryczna weryfikacja, w szczególności tych wszystkich okoliczności sprawy, wobec tego nie możemy odpowiedzieć na pytanie 2., bo warunek tego pytania, przedstawiony przez Sąd orzekający nie został spełniony.

Pan Sędzia Sprawozdawca przedstawi teraz dalszą część motywów ustnych, bardziej szczegółową i nawiązującą do stanów faktycznych spraw.

Sędzia Sprawozdawca, SSN Bohdan Bieniek

Szanowni Państwo, wstępnie należałoby się zastanowić, czego dotyczy postawiony problem prawny w podjętej uchwale. *De facto* mamy odpowiedzieć na pytanie, jak sobie mamy poradzić z przeszłością. Jak ją rozliczyć? I czy aby na pewno jest to tylko domena prawa?

Taki rozrachunek z przeszłością w literaturze, w sferze medialnej, powoduje silne linie podziału od strony etycznej, społecznej, ideologicznej, czy wręcz politycznej. Na tym tle ścierają się ze sobą dwie przeciwstawne koncepcje. Jedna koncepcja, można ją określić mianem tzw. grubej kreski, czyli sytuacja, w której budujemy demokratyczne państwo prawa ze spojrzeniem w przyszłość i uznaniem, że oceny w stosunku do poszczególnych czynów i faktów związanych z polityką władz komunistycznych są domeną historii, a nie prawa. Druga koncepcja oparta jest na konieczności podjęcia działań radykalnych, zmierzających do rozliczenia osób za dawne niegodziwości, by w ten sposób zadośćuczynić ich ofiarom. Proszę zauważyć, że nie jest to jedynie problem krajowy, polski, gdyż także inne kraje postkomunistyczne nosiły ze sobą ciężar tych zmian i można na podstawie transformacji w innych krajach również spojrzeć, jakie wybrane mechanizmy przyniosły skutki.

Niemniej należy na pewno powiedzieć wyraźnie, że **SN w składzie rozpoznającym sprawę podziela pogląd, że państwo jest uprawnione do rozliczeń z byłym reżimem**. Z reżimem, który w warunkach demokratycznych został skutecznie zdyskredytowany. **Środki demontażu po tych byłych systemach totalitarnych można pogodzić z ideą państwa prawa, bowiem zasada ochrony praw nabytych, co już w orzecznictwie zostało podkreślone, nie rozciąga się na prawa ustanowione niesprawiedliwie.**

Jednak proszę zauważyć, że **przed sądem, zwłaszcza sądem powszechnym, staje konkretny człowiek**. Na tle ustawy nowelizującej z 2016 r. powstał problem prawny, który dzisiaj SN rozstrzygał: **problem prawny, czy ustawodawca chce oceniać czyny jednostki, czy też zmierza do ustanowienia odpowiedzialności zbiorowej?** Skoro byłeś w pewnym miejscu, pracowałeś, wykonywałeś służbę w określonych jednostkach, to to wystarczy.

Proszę zauważyć, że ilość stanów faktycznych, jakie mogą być objęte treścią tej ustawy jest nie do uchwycenia z perspektywy abstrakcyjnej odpowiedzi na pytanie. Niemniej proszę zauważyć, że **część uprawnień**

4

emerytalnych osób, które będą stawały lub stają już przed sądem zostały nabyte już w wolnej Polsce, na podstawie ustawodawstwa uchwalonego również w wolnej Polsce.

Czy zatem może dotyczyć ona tych osób, które w trakcie służby na rzecz totalitarnego państwa dopuszczały się naruszeń podstawowych praw i wolności człowieka? Bo ta służba jest oceniana negatywnie? **Jeśli mielibyśmy przypisać odpowiedzialność indywidualnej osobie w oderwaniu od konkretnych czynów, to proszę zauważyć, że taka formuła pozostawałaby nie do końca w zgodzie z preambułą naszej konstytucji.** I mówię o tym nie dlatego, by wejść w tryb kolizyjny, o którym mówił pan prokurator na wstępie, że powinniśmy poczekać na rozstrzygnięcie TK, ale przytoczę fragment Preambuły naszej konstytucji:

„pomni gorzkich doświadczeń z czasów, gdy podstawowe wolności i prawa człowieka były w naszej Ojczyźnie łamane, pragnąc na zawsze zagwarantować prawa obywatelskie, a działaniu instytucji publicznych zapewnić rzetelność i sprawność”.

W ocenie SN ta wskazana gwarancja odcina nas dzisiaj od metod typowych dla państw totalitarnych. My nie możemy działać tak, jak to państwo totalitarne, które nie przestrzegało żadnych reguł i żadnych praw jednostki do rzetelnego i sprawiedliwego procesu. Stalibyśmy się wówczas niczym innym, jak tym samym systemem, który krytykujemy. W rezultacie miejsce pracy i okres pełnienia służby nie może być jedynym kryterium pozbawienia prawa do zaopatrzenia emerytalnego – znowu można powiedzieć: osób, które np.

przeszły już proces weryfikacji i pracowały, czy pełniły służbę już w wolnej Polsce.

Należy również zauważyć, że wprowadzony jest zwrot do ustawy, który opiera się na sformułowaniu „służby na rzecz totalitarnego państwa”. Pojawia się pytanie: co to jest państwo totalitarne? **Jeśli sięgniemy do opracowań historycznych, to okres państwa totalitarnego zamykał się węższą datą niż ta, która jest w ustawie.** Ale mamy również pojęcia państwa autorytarnego, no czy też w końcu państwa demokratycznego.

Możemy zatem powiedzieć, że o służbie na rzecz totalitarnego państwa możemy mówić w ujęciu szerokim, tzn. byłeś zatrudniony w określonym czasie i miejscu dlatego stracisz uprawnienia emerytalne, zostaną ci obniżone według tego mechanizmu korygującego, ale możemy też powiedzieć, że istnieje **definicja**

państwa totalitarnego w ujęciu wąskim, tzn. stracisz świadczenie, jeśli w swojej służbie naruszałeś podstawowe prawa i wolności innych osób, zwłaszcza osób, walczących o niepodległość, o suwerenność i o wolną Polskę.

W ocenie SN w składzie rozpoznającym zagadnienie prawne **tylko to węższe rozumienie ustawy jest akceptowalne.** Chciałbym dodać jeszcze jedną rzecz. Mianowicie system prawa powinien być wykładany w sposób wnikliwy. Wymaga wnikliwego spojrzenia. Musimy go postrzegać jako całość. Jeśli oderwiemy się od tej aksjologii, jeśli wykładnia prawa ma być dokonana w gniewie, który pokona roztropność, to wynik takiej wykładni nie da się obronić.

Z tych względów SN podjął uchwałę, jak następuje.

Dziękuję.

POSTANOWIENIE SN IZBA PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH, SYGN. AKT III UZP 11/19 Z 19.02.2020

Sygn. akt III UZP 11/19

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Krzysztof Rączka

Protokolant Anna Pęsko

w sprawie z odwołania A. T.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w W.

przy udziale Rzecznika Praw Obywatelskich

o wysokość świadczenia,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19
lutego 2020 r.,

zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem przez Sąd Apelacyjny w (...)
z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

1) Czy kryterium "pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa" określone w art. 13 b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 288 z późn. zm.) wprowadzone ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 2270) zostaje spełnione w przypadku formalnej przynależności do służb w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucji i formacji w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., potwierdzonej stosowną informacją Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wydaną w trybie art. 13 a ust. 1 ustawy, czy też kryterium to powinno być oceniane na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod

kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu?

2) w przypadku uznania, że kryterium formalnej przynależności do służb w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucji i formacji od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. jest wystarczające do przyjęcia spełnienia przesłanki z art. 13 b. ust. 1 ustawy, to czy skutkuje ponownym obniżeniem świadczenia emerytalnego wobec funkcjonariusza organów bezpieczeństwa publicznego państwa, któremu w 2009 roku obniżono świadczenie emerytalne na podstawie art. 15 b w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 z późn. zm.)?

postanawia:

na podstawie art. 390 § 1 zdanie drugie k.p.c. przekazać zagadnienia prawne do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego.

UZASADNIENIE

Przekazane na podstawie art. 390 § 1 zdanie drugie *in fine* k.p.c. do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu Sądu Najwyższego zagadnienia prawne ujawniły się w sprawie z odwołania A. T. od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. z dnia 28 czerwca 2017 r. ponownie ustalających wysokość renty inwalidzkiej i emerytury, które oddalił Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 7 czerwca 2019 r. W sprawie tej ustalono, że Komendant Wojewódzki MO w B. decyzjami z dnia 12 maja 1980 r. ustalił odwołującemu się (ur. 10 maja 1924 r.) prawo do emerytury milicyjnej oraz milicyjnej renty inwalidzkiej z uwzględnieniem odbytej służby w okresie od 30 marca 1950 r. na stanowisku funkcjonariusza kompanii operacyjnej do 30 kwietnia 1980 r., w którym został zwolniony ze służby ze stanowiska starszego kontrolera Wydziału „W” Służby Bezpieczeństwa Komendy Wojewódzkiej MO w B. Do wysługi emerytalnej zaliczono mu 30 lat, 1 miesiąc i 2 dni z tytułu służby w organach

represji totalitarnego państwa oraz 11 miesięcy innych okresów zaliczanych, ogółem 31 lat.

W dniu 23 czerwca 2017 r. wpłynęła do zakładu emerytalno-rentowego informacja Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 13 kwietnia 2017 r. o przebiegu służby odwołującego się wydana na podstawie art. 13 a ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, z której wynikało, że w okresie od 30 marca 1950 r. do 30 kwietnia 1980 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b powyższej ustawy. W konsekwencji zakład emerytalno-rentowy MSWiA ustalił wysługę emerytalną odwołującego się na dzień 1 października 2017 r. w wysokości 2,38% z tytułu 11 miesięcy zatrudnienia przed służbą oraz okres na rzecz totalitarnego państwa w rozmiarze 30 lat 1 miesiąca i 2 dni liczony po 0% podstawy wymiaru za każdy rok. Kontestowaną w sprawie decyzją z dnia 28 czerwca 2017 r. o ponownym ustaleniu wysokości renty inwalidzkiej ponownie ustalono odwołującemu się wysokość świadczeń od 1 października 2017 r., z zaznaczeniem, że nie wypłaca się renty z uwagi na posiadanie korzystniejszej emerytury policyjnej. Kolejną decyzją z tej samej daty (także zaskarżoną) ponownie ustalono mu wysokość emerytury od 1 października 2017 r., z uwzględnieniem wysługi 2,38% podstawy wymiaru w kwocie 91,27 zł, którą podwyższono do kwoty minimalnej emerytury z powszechnego ubezpieczenia społecznego. Takie świadczenie wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym stanowiło łącznie kwotę 1.209,59 zł miesięcznie.

W takim stanie sprawy Sąd pierwszej instancji uznał, że odwołanie nie było uzasadnione ze względu na wprowadzony ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zapatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (Dz.U. z 2016 r., poz. 2270) art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zapatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, zgodnie z którym za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się służbę od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w kilkudziesięciu wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach. W ocenie tego Sądu, sam fakt odbywania służby we wskazanym okresie w wymienionych w tym przepisie jednostkach stanowił w rozumieniu art. 13b służbę na rzecz totalitarnego, bez względu na rodzaj czynności lub działań, które dany funkcjonariusz wykonywał w ramach służby lub czy sprowadzały się one do

stosowania represji itp. Zgodnie z art. 13a ust. 1 znowelizowanej ustawy, na wniosek zakładu emerytalnego Instytut Pamięci Narodowej Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu sporządza na podstawie posiadanych akt osobowych w terminie 4 miesięcy od dnia otrzymania wniosku i przekazuje organowi emerytalnemu informację o przebiegu służby funkcjonariusza na rzecz totalitarnego państwa w instytucjach wymienionych w art. 13b. Zgodnie z art. 13 a ust. 5 ustawy, informacja o przebiegu służby, o której mowa w ust. 1 jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy służb.

Dalej Sąd pierwszej instancji wskazywał, że na gruncie § 14 ust. 1 obowiązującego w dacie wydania decyzji rozporządzenia wykonawczego tj. rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 października 2004 r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1148) środkiem dowodowym potwierdzającym datę i podstawę zwolnienia ze służby oraz okres służby jest zaświadczenie o przebiegu służby sporządzone na podstawie akt osobowych funkcjonariusza wystawione przez właściwe organy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu lub Państwowej Straży Pożarnej.

Instytut Pamięci Narodowej wydał w dniu 13 kwietnia 2017 r., na podstawie akt osobowych i materiałów archiwalnych informację o przebiegu służby odwołującego się potwierdzającą, że w okresie od 30 marca 1950 r. do 30 kwietnia 1980 r. pełnił on służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy. Na podstawie dołączonych akt osobowych odwołującego się oraz materiałów archiwalnych dołączonych przez IPN do pisma z 18 kwietnia 2018 r. nie budzi wątpliwości, że odwołujący się we wskazanym okresie służby pełnił taką służbę na rzecz totalitarnego państwa w instytucjach wymienionych w art. 13b ust. 1 ustawy. Dlatego zaskarżone decyzje ponownie ustalające wysokość jego świadczeń były prawidłowe i odpowiadały przepisom ustawy o zaopatrzeniu

funkcjonariuszy. Sąd ten sygnalizował, że odwołujący nie występował do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w trybie art. 8a ust. 1 ustawy o wyłączenie stosowania wobec niego jej art. 15c i 22a.

Natomiast Sąd Apelacyjny w (...), rozpoznając apelację odwołującego się, miał na uwadze, że w 2009 r. na skutek pierwszej ustawy tzw. dezubekizacyjnej odwołującemu się obniżono świadczenie emerytalne do kwoty 1.184,46 zł, wskutek przepisów ustawy z 23 stycznia 2009 r. obniżono mu po raz pierwszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury z 2,6 % do 0,7 % za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 1990 r. Zarówno Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 stycznia 2010 r., (K 6/09, OTK-A 2010/2/15) jak i Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzji z dnia 14 maja 2013 r. (Skarga Nr 15189/10) uznały wówczas, że przyjęte rozwiązania nie nałożyły na tę grupę emerytów nadmiernego obciążenia i dotyczyły jedynie praw nabytych niesłusznie, a więc nie można skutecznie kwestionować ich konstytucyjności.

Aktualnie doszło jednak do kolejnego swoistego rozliczenia się przez państwo z osobami służącymi totalitarnemu państwu. W uzasadnieniu projektu ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy służb mundurowych wskazano, iż jej celem było „wprowadzenie rozwiązań zapewniających w pełniejszym zakresie zniesienie przywilejów związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa PRL przez ustalenie na nowo - świadczeń emerytalnych i rentowych osobom pełniącym służbę na rzecz totalitarnego państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.”. Niewątpliwie ustawa ta i wprowadzone nią regulacje stanowiły „poprawkę” stanu prawnego, jaki stworzył ustawodawca wprowadzając uprzednie zmiany ustawą z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...). W uzasadnieniu kolejnej regulacji „dezubekizacyjnej” z 16 grudnia 2016 r. ponowiono argument o konieczności ograniczenia przywilejów emerytalnych i rentowych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, co budzi wątpliwości dlatego, że odwołujący się w roku 2009 przeszedł już procedurę obniżenia świadczenia emerytalnego z uwagi na wykonywanie służby w organach bezpieczeństwa państwa, a obecnie ten sam

okres jego służby stał się podstawą do ponownego obniżenia i to do poziomu minimalnego emerytury i renty inwalidzkiej. Decyzje o ponownym ustaleniu wysokości emerytury i renty inwalidzkiej Dyrektor Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. wydał na podstawie art. 13b, 15c ust. 1 i art. 22a ust. 2 ustawy.

Tymczasem w stanie faktycznym przedmiotowej sprawy nie ujawniono dowodów przestępczej działalności odwołującego się ani nie dokonano oceny jego indywidualnych czynów „poprzez ich weryfikację pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka, które służyłyby reżimowi komunistycznemu”. Taką to odpowiedzialność ustawa z 2016 r. ustanawia wobec „każdego zatrudnionego w służbach bezpieczeństwa państwa poprzez samo definiowanie służby jako wykonywanej na rzecz totalitarnego państwa (art. 13b). Dlatego nasuwają się sformułowane wątpliwości prawne: 1) „Czy kryterium pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa’ określone w art. 13 b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin wprowadzone ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. zostaje spełnione w przypadku formalnej przynależności do służb w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucji i formacji w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., potwierdzonej stosowną informacją Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wydaną w trybie art. 13 a ust. 1 ustawy, czy też kryterium to powinno być oceniane na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu?; 2/ „w przypadku uznania, że kryterium formalnej przynależności do służb w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucji i formacji od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. jest wystarczające do przyjęcia spełnienia przesłanki z art. 13 b ust. 1 ustawy, to czy skutkuje ponownym obniżeniem świadczenia emerytalnego wobec funkcjonariusza organów bezpieczeństwa publicznego państwa, któremu w 2009 roku obniżono świadczenie emerytalne na

podstawie art. 15 b w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin?”

W ocenie Sądu drugiej instancji, kryterium „pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) wprowadzone ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. nie może spełniać tylko formalna przynależność do służb w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucji i formacji w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. Zrealizowanie tej przesłanki powinno być ocenione także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka, służących reżimowi komunistycznemu, co wynika z podstawowych, fundamentalnych zasad przyjętych dla świadczeń emerytalno-rentowych. Sąd pierwszej instancji powinien dokonać kontroli wydanych decyzji pod kątem zgodności z prawem, a sąd drugiej instancji sprawdzić prawidłowość rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji w odniesieniu do stanu rzeczy (faktycznego i prawnego) istniejącego w chwili wydania przez organ rentowy decyzji. Postępowanie sądowe ma bowiem charakter odwoławczy, sprawdzający i weryfikujący”. Tymczasem jak wynika z art. 2 ust. 1 ustawy zmieniającej, na organ emerytalno-rentowy nałożono obowiązek wszczęcia z urzędu postępowania w przedmiocie ponownego ustalenia wysokości świadczeń, o których mowa w art. 15c lub art. 22a ustawy, w stosunku do osób, co do których z informacji Instytutu Pamięci Narodowej wynika, że pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa i które w dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej miały przyznane świadczenia na podstawie ustawy zaopatrzeniowej. W takim stanie prawnym zakład emerytalno-rentowy MSWiA nie ma możliwości kontroli ani oceny informacji o przebiegu służby, ponieważ weryfikacja informacji o przebiegu służby została wyłączona z woli ustawodawcy, przeto organ ten jest związany uzyskaną informacją. Tymczasem Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 grudnia 2011 r., II UZP 10/11 (OSNP 2012 nr 23-24, poz. 298), uznał że sąd powszechny (sąd

ubezpieczeń społecznych), rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji organu emerytalnego (Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W.) w sprawie ponownego ustalenia (obniżenia) wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią takiej informacji zarówno co do faktów (ustalonego w tym zaświadczeniu przebiegu służby), jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby w organach bezpieczeństwa państwa). Z powyższego wynika, że Sąd pierwszej instancji miał obowiązek oceny całego materiału dowodowego łącznie z treścią informacji o przebiegu służby.

W przedmiotowej sprawie ustalenia faktyczne i interpretacje prawne Instytutu Pamięci Narodowej nie mogą wiązać sądu, do którego wyłącznej kompetencji należy ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w przedmiocie tak prawa do emerytury policyjnej jak i jej wysokości oraz odpowiedniej kwalifikacji prawnej ustalonych faktów. W przeciwieństwie do organu rentowego sąd nie jest związany taką informacją, gdyż zgodnie z treścią art. 473 k.p.c. w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron. Oznacza to, że każdy fakt istotny może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, o czym stanowi art. 473 § 1 k.p.c. Oznacza to, że określone w art. 13 b ust. 1 ustawy jedyne kryterium zatrudnienia w służbach, bez wskazania na indywidualne czyny funkcjonariusza nie pozbawia sądu realnych narzędzi kontroli decyzji organu rentowego ani „swoistej fikcji sądowej kontroli takiej decyzji”, ponieważ „system emerytalny i kształtowane w jego ramach uprawnienia emerytalne w każdym przypadku muszą podlegać indywidualnej weryfikacji”. Sama służba w określonym organie bezpieczeństwa państwa nie może być uznana za niemal jedyne kryterium różnicujące wysokość emerytalnych lub rentowych uprawnień, jeżeli w konkretnej sprawie nie ujawniono dowodów działalności odwołującego się skierowanej przeciwko podstawowym wolnościom i prawom człowieka, którą ustawa z 2016 r. przyjmuje w stosunku do każdego zatrudnionego w służbach bezpieczeństwa państwa poprzez definiowanie służby jako wykonywanej na rzecz totalitarnego państwa (art. 13b ustawy). W ocenie Sądu

drugiej instancji, „nie można generalizować i przyjmować a priori, że każdy funkcjonariusz działał na rzecz państwa totalitarnego, gdyż klóci się to z „idea sprawowania sądowego wymiaru sprawiedliwości, opierającą się na indywidualnej winie i pozostającą w opozycji wobec odpowiedzialności zbiorowej. Literalne brzmienie ustawy z 2016 r. nie zakłada żadnego rozróżnienia pomiędzy funkcjonariuszami, którzy w rzeczywistości dopuścili się czynów przestępczych lub podejmowali działalność przeciwko demokratycznej opozycji oraz tymi, którzy jedynie należeli np. do personelu technicznego”, choćby sporna interpretacja wynikała „wprost z wykładni językowej normy zawartej w art. 13 b ust. 1 ustawy, traktującej jednakowo wszystkich zatrudnionych w cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach wymienionych w ustawie. Nie można zapominać, że niektórzy z nich realizowali czynności o charakterze logistycznym (zaopatrzenie) czy organizacyjnym (np. prace sekretarskie), ale z uwagi na dostęp do informacji prawnie chronionych oraz charakter samej PRL, zajmowali etaty funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa”.

Ponadto spornej interpretacji nie można dokonać z pominięciem zasady, iż zmiany w systemie emerytalnym są dopuszczalne (w tym także może dochodzić do obniżenia świadczeń), lecz niewątpliwie powinno to następować z poszanowaniem zasad konstytucyjnych, w szczególności tych wynikających z art. 2 Konstytucji. W wyroku z 20 grudnia 1999 r., K 4/99 (OTK ZU 1999 nr 7, poz. 165) Trybunał Konstytucyjny między innymi „wielokrotnie podkreślał znaczenie stabilności przepisów emerytalno-rentowych, zaznaczając jednocześnie, iż ustawodawca ma prawo modyfikowania także opartych na tych przepisach praw słuszenie nabytych. Może to mieć miejsce zwłaszcza w sytuacji przeobrażeń społecznych i gospodarczych” (orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 14 marca 1995 r., K. 13/94, OTK 1995 r., cz. I, poz. 6). Równocześnie w wyroku z 11 maja 2007 r., K 2/07 Trybunał Konstytucyjny (OTK ZU nr 5/A/2007, poz. 48) wskazywał, że „środki demontażu dziedzictwa po byłych totalitarnych ustrojach komunistycznych dają się pogodzić z idea demokratycznego państwa prawa tylko wtedy, gdy - pozostając w zgodzie z wymaganiami państwa opartego na rządach prawa - będą skierowane przeciwko niebezpieczeństwom grożącym podstawowym prawom człowieka oraz procesowi demokratyzacji. (...) Likwidując spuściznę po totalitarnych

systemach komunistycznych, demokratyczne państwo oparte na rządach prawa musi stosować środki formalnoprawne takiego państwa. Nie może ono jednak i nie powinno zaspokajać żądzy zemsty, zamiast służyć sprawiedliwości. Musi natomiast respektować takie prawa człowieka i podstawowe swobody, jak prawo do należytego procesu, prawo do wysłuchania czy prawo do obrony, oraz stosować je także wobec tych osób, które same ich nie stosowały, gdy były u władzy”.

W orzecznictwie konstytucyjnym przyjmuje się, że prawa emerytalne są co do zasady prawami nabytymi słusznie (orzeczenie z 11 lutego 1992 r., K 14/91, OTK w 1992 r., cz. I, poz. 7, s. 93-148) i tylko „w wyjątkowej sytuacji można uznać, że zostały nabyte z naruszeniem zasady sprawiedliwości” (orzeczenie z 22 sierpnia 1990 r., K 7/90, OTK w 1990 r., poz. 5, s. 42-58), ponieważ „konstytucja nakazuje stosowanie surowych standardów w zakresie ochrony wolności i praw osobistych” (wyrok z 7 lutego 2001 r., K 27/00, OTK ZU nr 2/2001, poz. 29), a „w przypadku konfliktu praw człowieka i innych wartości konstytucyjnych, podstawowym problemem jest zagwarantowanie odpowiedniej ochrony prawom człowieka wobec groźby ich naruszenia przez państwo, które dąży (...) do realizacji interesu ogólnospołecznego” (wyrok z 8 października 2007 r., K 20/07, OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 102).

W orzeczeniu w sprawie Cichopek i inni, ETPC przyznał, że ustawodawca krajowy ma prawo likwidować przywileje finansowe o charakterze politycznym, przyznane byłym funkcjonariuszom przez reżimy totalitarne, ale pod warunkiem, że podjęte kroki nie są niewspółmierne. Tymczasem wprowadzając kolejną obniżkę świadczeń emerytalnych ustawodawca nie wskazał żadnych nowych okoliczności, które uzasadniałyby prymat interesu ogólnego nad prawem odwołującego się do ukształtowanego już zabezpieczenia społecznego. Jedynym uzasadnieniem była chęć poprawy uprzedniej ustawy „dezubekizacyjnej”, której rozwiązania nie były w pełni skuteczne (druk sejmowy nr 1061), tyle że powołanie się na konieczność poprawienia przez ustawodawcę własnych rozwiązań nie może świadczyć o potrzebie zaspokojenia poczucia sprawiedliwości ani uzasadniać tak głębokiej ingerencji w prawo własności odwołującego się. W ocenie Sądu, konieczność wyważania interesów jednostki i interesu publicznego zobowiązuje ustawodawcę do wskazywania precyzyjnie określonych przesłanek w przypadku ponownego

wzruszania decyzji, zważywszy że zgodnie z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP każdy obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w przypadku niezdolności do pracy m.in. po osiągnięciu wieku emerytalnego. Pojęcie zabezpieczenia społecznego rozumiane jest w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego jako system urządzeń i świadczeń służących zaspokajaniu usprawiedliwionych potrzeb obywateli, którzy utracili zdolność do pracy (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 19 listopada 1996 r., K 7/95). Choć Konstytucja sferę kształtowania przesłanek nabywania i utraty prawa do emerytury oraz jej zakresu pozostawia woli ustawodawcy, to nowe rozwiązania nie mogą naruszać istoty prawa do zabezpieczenia społecznego (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 lutego 2002 r., SK 11/01). W aktualnym stanie prawnym, obniżenie wskaźników z 0,7 i 2,6 % podstawy wymiaru za każdy rok służby do 0% podstawy wymiaru jest równoznaczne z wyłączeniem tej służby ze stażu ogólnego, co oznacza, że osoby będące funkcjonariuszami przed rokiem 1990 traktowane są tak, jakby nie świadczyły w tym okresie jakiegokolwiek pracy.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie dekretował, że zasada zaufania do państwa i stanowiącego przez nie prawa opiera się na wymaganii pewności prawa, a więc takim zespole cech przysługujących prawu, które zapewniają jednostce bezpieczeństwo prawne (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 stycznia 2010 r., Kp 6/09). Tymczasem ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. zakłada, że wszyscy funkcjonariusze odbywający służbę przed rokiem 1990 działali na szkodę państwa i jego obywateli przez służbę państwu totalitarnemu. Z definicji państwa totalitarnego wynika, że jest ono oparte na zasadzie skrajnego centralizmu, o rozbudowanym aparacie przemocy (zwłaszcza policji politycznej), lub ingeruje przez swój aparat kontrolny we wszystkie sfery życia społecznego. Sąd Apelacyjny zgodził się z poglądem Rzecznika Praw Obywatelskich, że spomych przepisów ustawy z 16 grudnia 2016 r. nie można czytać w oderwaniu od całego systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. Tymczasem art. 13b ust. 1 tej ustawy nie jest „zupełnie nowy, bo kwestię tę rozstrzygała już poprzednia ustawa, tzw. pierwsza ustawa dezubekizacyjna z 2009 r. (jej art. 15b ust 1). Stwierdziła ona, że sam fakt pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa powoduje obniżenie świadczenia emerytalnego. Nie dodawała żadnych warunków, ocen czy opisów”.

Wtedy Sąd Najwyższy potwierdzał w wyrokach z 24 czerwca 2015 r. (II UK 246/15) oraz z 25 maja 2016 r. (II BU 7/15), że nie trzeba analizować rodzaju wykonywanej przez funkcjonariusza służby po to, by ustalić, czy jego świadczenie podlega zmniejszeniu. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił uwagę, iż ustawa z 16 grudnia 2016 r. wprowadziła nowe kryterium - „służbę na rzecz totalitarnego państwa”, a to, „co taka „służba” oznacza, tłumaczy ustawa lustracyjna: chodzi o zwalczanie opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków zawodowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. To dodatkowe kryterium jest kluczem. Można argumentować, że nie wystarczy być na liście instytucji i jednostek, które ustawodawca uznał za totalitarne”. Obywatel ma prawo oczekiwać, że oceniając sprawę jego emerytury państwo sprawdzi, czy jego służba miała czy nie spełniała cech określonych w definicji ustawy lustracyjnej, a „tylko tak może być zrealizowany cel ustawy, by ci, których służba nie była działaniem na rzecz totalitarnego państwa, nie tracili w sposób nieuzasadniony świadczeń”.

Według Sądu drugiej instancji, „przy wydawaniu decyzji emerytalnej na podstawie drugiej ustawy dezubekizacyjnej - nie tylko trzeba ustalić, czy ubezpieczony pracował lub służył w jednostkach działających zdaniem ustawodawcy 'na rzecz totalitarnego państwa', ale jeszcze udowodnić, że praca bądź służba tej osoby spełniała wskazane w ustawie lustracyjnej kryteria. Powyższe przemawia za tym, iż nie można uznać odwołującego się za współuczestnika systemu bezprawia, ponownie obniżając mu świadczenie emerytalne i rentowe bez badania jego czynów i indywidualnej winy”.

W przypadku nie podzielenia powyższych wywodów i uznania przez Sąd Najwyższy, iż kryterium „pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13 b ust. 1 ustawy wypełnia sama formalna przynależność do służb w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucji i formacji w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., powstaje kolejna wątpliwość o ponowne ograniczenie uprawnień emerytalno-rentowych adresatów ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r., którym w roku 2009 obniżono już świadczenie emerytalne. Zważyć należy, że na gruncie Konstytucji RP mamy do czynienia z zasadą równości wobec prawa w znaczeniu materialnym, która oznacza, iż wszystkie podmioty charakteryzujące

się daną cechą istotną mają być traktowane tak samo. Tymczasem wprowadzając kolejną obniżkę świadczeń emerytalnych ustawodawca nie wskazał żadnych nowych okoliczności, które uzasadniałyby prymat interesu ogólnego nad prawem odwołującego się do ukształtowanego już zabezpieczenia społecznego i to na mocy prawomocnej decyzji organu rentowego, opartej o obowiązujące przepisy prawa.

W uchwale składu 7 sędziów z 26 kwietnia 2017 r. (III UZP 1/17, OSNP 2017 nr 9, poz. 114), Sąd Najwyższy w zakresie rent rodzinnych jednoznacznie wskazał na „niedopuszczalności odmowy prawa do renty rodzinnej przez weryfikację prawa do emerytury lub renty osoby zmarłej, ustalonej na skutek błędu organu rentowego, argumentując, iż taki sposób naprawienia własnego błędu przez organ rentowy naruszałby konstytucyjne zasady proporcjonalności oraz sprawiedliwości społecznej. Poprawianie przez ustawodawcę własnych rozwiązań tylko z uzasadnieniem, że poprzednie były nie dość dotkliwe jest takim właśnie niedopuszczalnym naruszeniem praw słusznie nabytych. System emerytalny nie może być postrzegany jako element karania obywateli, gdyż uprawnienia emerytalno-rentowe nie są szczególnymi korzyściami, nawet w odniesieniu do służb mundurowych. Emerytura i renta to świadczenia za pełnienie służby, a nie za sposób jej pełnienia. Z tych powodów ponowne obniżenie świadczenia emerytalnego (rentowego) byłym funkcjonariuszom służb mundurowych winno być oceniane negatywnie. Wprowadzenie drastycznych rozwiązań w zakresie praw emerytalnych i rentowych godzi w zasadę ochrony praw nabytych, która zakazuje arbitralnego znoszenia lub ograniczania praw podmiotowych przysługujących jednostce”. Sporna reforma systemu emerytalnego dokonana kolejny raz z uzasadnieniem likwidacji „nienależnych”, czy „nadmiernych” przywilejów nie może stanowić „ponownej penalizacji”. Przyjęty w ustawie 0% wskaźnik wysokości podstawy emerytury tworzy fikcję niepozostawania w zatrudnieniu, przeto kolejna „likwidacja” przywileju funkcjonariusza może przerodzić się w swoistą represję i dyskryminację. Ustanowienie odpowiedzialności tylko z przyczyn przynależności do określonych instytucji i formacji pozostaje w opozycji z zasadami rządów prawa, także do prawa do sądu bezstronnego i niezawisłego. Z tych powodów w ocenie Sądu Apelacyjnego kryterium zatrudnienia w służbach (szczegółowo wymienionych

w ustawie) bez dokonywania ocen indywidualnych czynów funkcjonariusza pozbawia sąd realnych narzędzi kontroli spomych decyzji i „fikcji” kontroli sądowej.

Zdaniem Sądu pytającego, poddanie odwołującego się po raz kolejny mechanizmowi „rozliczenia przeszłości” powinno mieć miejsce jedynie wówczas, gdyby wyszły na jaw okoliczności wcześniej nieznanne. Jeżeli tego rodzaju nowych okoliczności nie ma, to automatyzm prowadzący do ponownej penalizacji za to samo (za przynależność do określonych formacji) nie powinien być bezkrytycznie zastosowany, gdyż godzi w zasadę zaufania obywateli do państwa oraz zasadę rządów prawa. W przypadku odwołującego się zaskarżonymi decyzjami doszło do odebrania mu praw nabytych, które były podstawą obliczania wysokości emerytury i renty przez prawie 27 lat i doszło to bez badania, czy zaszły jakiegokolwiek zmiany na tyle istotne, że stanowiły okoliczności usprawiedliwiające dla przyjęcia podstawy uznania ich ponownie za nabyte niegodziwie. Oznacza to, że ocena stosowania spomych przepisów prawa powinna podlegać szerszej wykładni, niż tylko językowej, ponieważ odwołujący się miał podstawy do pozostania w przeświadczeniu, że dowody raz już zweryfikowane i uznane za wystarczające, nie będą oceniane ponownie. Tak ocenił Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 28 lutego 2012 r., K 5/11 (OTK ZU nr 2A, poz. 16), zwracając uwagę na nieakceptowalną sytuację, gdy po upływie kilku czy kilkunastu lat, w reakcji na dostrzeżone nieprawidłowości w procesie ustalania prawa do świadczeń, organ uzyskuje doraźny instrument umożliwiający wzruszenie wcześniej wydanej decyzji. „Nieograniczona możliwość rekwalfikacji dowodów, które stanowiły podstawę wydania pierwotnej decyzji potwierdzającej nabycie prawa, nie spełnia standardu z art. 2 Konstytucji”, ponieważ ponowne ustalenie prawa do świadczeń musi być uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami, tak aby została zachowana równowaga pomiędzy uzasadnionym interesem jednostki a interesem publicznym. Wprawdzie na gruncie art. 67 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji, „ustawodawca jest legitymowany do wytyczenia podstaw systemu zabezpieczenia społecznego, w tym emerytalnego, to pozostawiona mu swoboda wyboru jest ograniczona innymi zasadami i wartościami konstytucyjnymi, które powinny zostać uwzględnione przy wyborze konkretnych rozwiązań prawnych. Taką zasadą jest w szczególności zasada ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, a ponadto zasada proporcjonalności

wymagająca zachowania równowagi między ochroną socjalną jednostki, a ochroną interesu publicznego”.

W pisemnym stanowisku Rzecznik Praw Obywatelskich, który zgłosił udział w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, ocenił, że sporne kryterium „pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa nie jest spełnione tylko w przypadku formalnej przynależności do wymienionych w art. 13b ust. 1 ustawy cywilnych lub wojskowych instytucji i formacji w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., potwierdzonej stosowną informacją IPN - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wydana w trybie art. 13 ust. 1, ale „powinno być oceniane na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowiek służących reżimowi komunistycznemu”.

Takie też było stanowisko pełnomocnik odwołującego się, która wraz z reprezentantem Rzecznika Praw Obywatelskich wносиła o wyjaśnienie spornych zagadnień prawnych pomimo wyznaczenia na 17 marca 2020 r. przez Trybunał Konstytucyjny rozprawy w pełnym składzie w przedmiocie zgodności z Konstytucją spornych przepisów prawa.

Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 § 1 zdanie drugie *in fine* k.p.c. uznał za niezbędne przekazanie spornych zagadnień prawnych do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu, mając na uwadze, co następuje:

W odniesieniu do pytania pierwszego należy podkreślić, że utrwalona judykatura przyjmuje, że sąd ubezpieczeń społecznych rozpoznający odwołanie byłego funkcjonariusza służby bezpieczeństwa od decyzji organu emerytalno-rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. w sprawie ustalenia lub obniżenia wysokości emerytury policyjnej nie jest związany informacją o przebiegu służby w instytucjach wymienionych w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 288 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa zaopatrzeniowa) zarówno co do faktów oraz ich kwalifikacji prawnej jako służby w organach bezpieczeństwa totalitarnego państwa (por. w szczególności postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia

2011 r., II UZP 10/11, OSNP 2012 nr 23-24, poz. 298). Równocześnie doniosłość prawną miało i nadal ma samo pełnienie takiej służby od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w precyzyjnie normatywnie wymienionych instytucjach totalitarnego systemu, które stosowały represje lub opresje nie tylko wobec niezłomnych obywateli polskich oraz członków ich rodzin, w szczególności chwalebnie walczących o niepodległość i suwerenność oraz prawa polityczne, obywatelskie oraz podstawowe wolności dla wolnej Polski, ale także systemowo nękały, poniżały, krzywdziły, szantażowały lub upokarżały innych obywateli, choćby starających się o uzyskanie paszportów. Kryterium uznania spornych okresów za okresy służby w instytucjach niebezpieczeństwa totalitarnego państwa była zatem sama przynależność i służbowe podporządkowanie represyjnym organom totalitarnego państwa, za co funkcjonariusze pobierali uprzywilejowane wysokie uposażenia z różnymi apanażami lub licznymi przywilejami i korzyściami w postaci łatwiej dostępnej wyodrębnionej resortowej służby medycznej, nieodpłatnych lub tanich mieszkań służbowych, możliwości nabycia prywatnych pojazdów mechanicznych, ówczesznie bardziej komfortowych wczasów służbowych czy łatwiejszej dostępności do innych dóbr powszechnego użytku lub artykułów spożywczych, które nie były powszechnym udziałem „zwykłych” obywateli Polski (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 24 czerwca 2015 r., II UK 246/14, LEX nr 1794314 lub 13 czerwca 2017 r., I UK 258/16, LEX nr 2382464). Uzyskane przywileje stanowiły „wyczerpującą odpłatę” za służbę w instytucjonalnym systemie totalitarnych represji. Oznacza, że wolna Polska nie ma już żadnego długu ani zobowiązań z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa w instytucjach politycznych represji, które pomiędzy 22 lipca 1944 r. a 31 lipca 1990 r. zwalczały ruchy demokratyczne lub dążenia niepodległościowe, obywatelskie i wolnościowe. W konsekwencji tytułu pełnienia złowrogiej i niegodziwej służby represyjnej w tych okresach przeciwko wolnej Polsce funkcjonariusze instytucji wymienionych w art. 13b ustawy nie mogą i nie powinni oczekiwać nienależnych korzyści emerytalnych, poza cywilizowaną gwarancją uzyskania świadczeń z powszechnego ubezpieczenia społecznego świadczeń w wysokości nie wyższej niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury (art. 15c ust. 3 ustawy), której na ogół nie osiągną osoby represjonowane przez służby totalitarnego państwa. Taki kierunek wykładni

uzasadniałoby utrzymanie utrwalonej judykatury, że kryterium pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. w cywilnych i wojskowych instytucjach wymienionych w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 28 ze zm.), ustalane na wniosek organu emerytalnego na podstawie informacji Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni (art. 13a), wymaga sądowej weryfikacji formalnej przynależności konkretnego funkcjonariusza do instytucji wymienionych w art. 13b tej ustawy, które odpowiadały za łamanie podstawowych praw i wolności osób represjonowanych lub opresjonowanych na inne sposoby oraz członków ich rodzin przez funkcjonariuszy tych formacji totalitarnego systemu, ale bez potrzeby lub konieczności indywidualizacji ani sądowej weryfikacji stosowania represji lub opresji przez konkretnego funkcjonariusza tych służb. W ujawnionych okolicznościach Sąd Najwyższy w składzie „zwykłym” nie może przełamywać utrwalonej w tym zakresie judykatury sądowej.

Kolejna „dezubekizacyjna” nowelizacja ustawy zaopatrzeniowej prowadząca do dalszego obniżenia bezzasadnie pobieranych świadczeń emerytalnych lub rentowych funkcjonariuszy za okresy służby na rzecz totalitarnego państwa w cywilnych lub wojskowych instytucjach i formacjach wymienionych w art. 13b ww. ustawy, pełnionej pomiędzy 22 lipca 1944 r. a 31 lipca 1990 r., nie narusza konstytucyjnych, ustawowych ani konwencyjnych proporcji usprawiedliwionej weryfikacji dotychczasowej wysokości niesłusznie nabytych uprawnień emerytalnych przez byłych funkcjonariuszy służb totalitarnego państwa. W szczególności, ocena zarzutu rzekomo nieproporcjonalnego obniżenia funkcjonariuszom komunistycznych formacji bezpieczeństwa świadczeń emerytalno-rentowych za okresy służby totalitarnemu państwu pomiędzy 22 lipca 1944 r. a 31 lipca 1990 r. wymaga odniesienia sytuacji prawnej funkcjonariuszy służb totalitarnego bezprawia do sytuacji ofiar zbrodni komunistycznych, w tym zamordowanych bohaterów Rzeczypospolitej Polskiej, np. generała Augusta Emila Fieldorfa „Nila” lub rotmistrza Witolda Pileckiego, czy księdza Jerzego Popiełuszki

lub studenta Stanisława Pyjasa, którzy zostali całkowicie pozbawieni możliwości nabycia takich świadczeń, a inni represjonowani lub opresjonowani w ww. okresach na ogół korzystają z zaniżonych świadczeń emerytalno-rentowych. W takim postrzeganiu przedmiotu i zakresu sformułowanych zagadnień prawnych ważniejsze dla zapewnienia zasad państwa prawa, równości i sprawiedliwości społecznej jest choćby moralne zadośćuczynienie ofiarom represji służb totalitarnego bezprawia lub członkom ich rodzin, którzy w związku z okresami, w których byli represjonowani, w ogóle nie nabyli (zamordowani lub pozbawieni w inny sposób życia) lub uzyskują niższe emerytury czy renty od pobieranych przez byłych funkcjonariuszy totalitarnego systemu lub członków ich rodzin, którzy służyli lub korzystali z systemu uprzywilejowanych świadczeń zaopatrzeniowych z tytułu służby totalitarnemu państwu w każdej postaci. Takie było podłoże i uzasadnienie sprawiedliwego obniżenia emerytur lub rent pobieranych przez funkcjonariuszy totalitarnego państwa i członków ich rodzin do poziomu świadczeń przysługujących osobom represjonowanym, nie wyższego niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury przysługującej w powszechnego ubezpieczenia emerytalno-rentowego (art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej). Rzekomo naruszona kontestowanymi regulacjami „godność” zaopatrzeniowa funkcjonariuszy służb totalitarnego państwa nie może dominować ani dalej upokarzać ofiar represji totalitarnego systemu lub opresjonowanych członków ich rodzin przez te służby. W tej wykładni sporne regulacje zaopatrzeniowe mają konstytucyjne, konwencyjne i ustawowe uzasadnienie oraz nie mogą być postrzegane jako sankcje karne, które stanowiłyby rodzaj zakazanej „penalizacji” za służbę na rzecz totalitarnego państwa według karnistycznej zasady *ne bis in idem* ani nieproporcjonalnego ograniczenia wysokości poprzednio niesłusznie nabytych uprawnień zaopatrzeniowych z tytułu służby totalitarnemu systemowi. Taki stan rzeczy sprzeciwia się bezpodstawnemu, nieuzasadnionemu i budzącemu zgorszenie publiczne jurysdykcyjnemu przywracaniu przywilejów emerytalno-rentowych funkcjonariuszom służb bezprawia i bezprawiu lub członkom ich rodzin (koh. 3, 16-17).

Należy ponadto wskazać, że funkcjonariusz, któremu obniżono świadczenie zaopatrzeniowe, może wystąpić do właściwego ministra o weryfikację spornych okresów jego służby w instytucjach wymienionych w art. 13b ustawy

zaopatrzeniowej, jeżeli uważa, że spełnił warunki, o których mowa w jej art. 8a. W szczególności spornych dyspozycji nie stosuje się, jeżeli funkcjonariusz służb totalitarnego państwa udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych współpracował i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego (art. 15c ust. 5), co także poddaje się weryfikacji sądowej. W konsekwencji nie ma innych podstaw prawnych do jurysdykcyjnej kreacji nieznanych ustawie zaopatrzeniowej kryteriów potencjalnego reaktywowania wysokości emerytur lub rent funkcjonariuszom, z których każdy będzie dowodził „niewinnego” udziału w systemie totalitarnego bezprawia z dalszym pokrzywdzeniem i upokorzeniem ofiar niegodziwej służby represyjnej, która zwalczała ruchy demokratyczne, niepodległościowe, obywatelskie i wolnościowe.

W ocenie sędziego sprawozdawcy, należało uznać, że: 1. Kryterium pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. w cywilnych lub wojskowych instytucjach wymienionych w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r., ustalone na wniosek właściwego organu emerytalno-rentowego przez Instytut Pamięci Narodowej - Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu na podstawie posiadanych akt osobowych funkcjonariusza (art. 13a w związku z art. 15c ust. 4), jest spełnione po sądowym zweryfikowaniu formalnej przynależności do instytucji wymienionych w art. 13b ustawy odpowiedzialnych za łamanie podstawowych praw człowieka i wolności osób represjonowanych lub członków ich rodzin, bez konieczności indywidualizacji lub sądowej weryfikacji stosowania represji politycznych przez konkretnego funkcjonariusza. 2. Osobom, które pomiędzy 22 lipca 1944 r. a 31 lipca 1990 r. pełniły na rzecz totalitarnego państwa służbę, o której mowa w art. 13b i pozostawały w takiej służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., przysługują z budżetu państwa emerytury na zasadach określonych w art. 15c ww. ustawy, które nie naruszają karnistyczno-kryminalnej zasady *ne bis in idem* ani nie stanowią nieproporcjonalnego obniżenia wysokości poprzednio niesłusznie nabytych uprawnień zaopatrzeniowych.

Celowe też było przesunięcie wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy sformułowanych zagadnień prawnych po wyznaczeniu na 17 marca 2020 r. rozprawy Trybunału Konstytucyjnego w pełnym składzie co do zgodności z

Konstytucją RP materialnoprawnych podstaw kontestowanych przez byłych członków służb totalitarnego państw lub członków ich rodzin tysięcy decyzji obniżających im pobierane świadczenia emerytalne lub rentowe, bez ryzyka wznawiania takich postępowań wskutek potencjalnego orzeczenia trybunalskiego (art. 401¹ k.p.c.).

Przeciwna wykładnia zostanie przedstawiona w zdaniu odrębnym SSN K. R., co wymaga rozważenia rozbieżnych interpretacji przez skład powiększony Sądu Najwyższego w trybie art. 390 k.p.c.

SN O USTAWIE DEZUBEKIZACYJNEJ: BY OBNIŻYĆ ŚWIADCZENIE OFICERA SŁUŻB PRL, TRZEBA ZBADAĆ JEGO INDYWIDUALNE CZYNY – KOMENTARZ RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

<https://www.rpo.gov.pl/pl/content/sn-obnizanie-emerytur-funkcjonariuszy-prl-bez-odpowiedzialnosci-zbiorowej>

Data: 16 września 2020

Przy obniżaniu świadczeń emerytalno-rentowych oficerów służb PRL trzeba oceniać ich indywidualne czyny

Sama przynależność formalna do służb wymienionych w tzw. ustawie dezubekizacyjnej do tego nie wystarczy

Orzekł tak Sąd Najwyższy, nie czekając na stanowisko Trybunału Konstytucyjnego w sprawie ustawy z grudnia 2016 r.

RPO, który przyłączył się do sprawy w SN, wskazywał, że skoro ustawodawca wprowadził do systemu prawnego pojęcie „totalitarnego państwa” to powinno ono znaleźć swój wyraz w indywidualnej ocenie postępowania konkretnego funkcjonariusza

7 sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rozstrzygnęło 16 września 2020r. pytanie prawne sądu w Białymstoku. Pod koniec 2019 r. spytał on SN m.in., czy do obniżenia świadczeń emerytalnych dawnego funkcjonariusza służb specjalnych PRL kryterium wystarczającym jest sam fakt "pełnienia służby na rzecz państwa totalitarnego", czy też powinno się dokonywać oceny konkretnych czynów poszczególnych funkcjonariuszy.

Ustawa represyjna, działania RPO

Na podstawie ustawy z 16 grudnia 2016r. (przyjętej podczas posiedzenia w Sali Kolumnowej) obniżono świadczenia wszystkim, którzy choć jeden dzień służyli w PRL w formacjach uznanych przez ustawodawcę za służące totalitarnemu państwu.

Zgodnie z ustawą emerytury lub renty byłych funkcjonariuszy czy ich bliskich (to niemal 40 tys. osób) nie mogą być wyższe od średniego

świadczenia wypłacanego przez ZUS: 2,1 tys. zł (brutto) - emerytura; 1,5 tys. zł - renta, 1,7 tys. zł - renta rodzinna.

Do RPO wpłynęło ponad 1,5 tys. wniosków od osób objętych tą ustawą represyjną - nie tylko byłych funkcjonariuszy PRL, ale także wdów i sierot po nich. Były też wśród nich osoby z niepełnosprawnościami, którym w wyniku nowych przepisów obniżono świadczenia.

Według Rzecznika zakres podmiotowy i przedmiotowy ustawy określono zbyt szeroko. Ustalenie wysokości świadczenia b. funkcjonariuszom PRL na podstawie nowych przepisów jest np. mniej korzystne niż ustalenie prawa do emerytury funkcjonariuszom prawomocnie skazanym za przestępstwa. W lutym 2018 r. RPO zwrócił się do MSWiA o rozważenie zmiany ustawy - bez skutku.

Ustawa z 16 grudnia 2016r. przewidywała, że od decyzji Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA można się odwołać do Sądu Okręgowego w Warszawie. Wpłynęło do niego wiele odwołań. Sąd nabrał wątpliwości czy przepisy ustawy spełniają standardy konstytucyjne. Skierował więc w styczniu 2018 r. pytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego. Jednak wyznaczony w tej sprawie skład orzekający został ukształtowany niezgodnie z orzecnictwem TK, tworzą go bowiem także osoby wybrane przez Sejm na obsadzone już uprzednio stanowiska sędziów. TK do dziś nie rozstrzygnął sprawy.

Zdaniem Rzecznika - który monitoruje wiele tych spraw, a do niektórych przystąpił - sądy mogą rozstrzygać odwołania niezależnie od wyniku postępowania przed Trybunałem.

Uchwała SN

Uwzględniając dotychczasowe orzecznictwo sądów administracyjnych, a także mając na uwadze rozbieżności pojawiające się w orzecnictwie sądów powszechnych, Sąd Najwyższy podjął uchwałę w poszerzonym 7-osobowym składzie, **w której podzielił stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich, który zgłosił udział w postępowaniu.**

Problem prawny wynikający z zagadnienia prawnego, przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku, dotyczy odpowiedzi na pytanie czy kryterium „pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa” zostaje

spełnione w przypadku formalnej przynależności do służb w wymienionych w ustawie cywilnych i wojskowych instytucji i formacji w okresie od 22 lipca 1944r. do 31 lipca 1990r., potwierdzonej stosowną informacją Instytutu Pamięci Narodowej, czy też kryterium to powinno być oceniane na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka służących reżimowi komunistycznemu.

Uchwała potwierdza pełną kognicję sądów ubezpieczeń społecznych do podejmowania ustaleń faktycznych na podstawie wszelkich dostępnych środków dowodowych. Sąd Najwyższy podważył przy tym interpretację Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA wskazującą, że wystarczającą przesłanką obniżenia świadczenia jest informacja o przebiegu służby (wystawiana przez IPN). Taka wykładnia jest niedopuszczalna i sprowadzenie wymiaru sprawiedliwości do badania prawidłowości informacji IPN, w konsekwencji, mogłoby pozbawić Odwołującego się prawa do sądu. Kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że Państwo Polskie jest uprawnione do rozliczeń z przeszłością, jednak granice takich rozliczeń określa standard demokratycznego państwa prawnego. Cytując fragment preambuły Konstytucji RP „(...) pomni gorzkich doświadczeń z czasów, gdy podstawowe wolności i prawa człowieka były w naszej Ojczyźnie łamane, pragnąc na zawsze zagwarantować prawa obywatelskie, a działaniu instytucji publicznych zapewnić rzetelność i sprawność, (...)” Sąd Najwyższy podkreślił, że demokratyczne państwo prawa nie może stosować niedemokratycznych metod rozliczania z przeszłością. Jeżeli zatem funkcjonariusz służb bezpieczeństwa państwa dopuszczał się łamania praw człowieka, zwalczał opozycję demokratyczną musi liczyć się z obniżeniem świadczenia. Przesądzać o tym jednak powinny indywidualne czyny konkretnego funkcjonariusza, a nie formalna przynależność – in gremio – do określonych jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych.

SŁUŻBA NA RZECZ PAŃSTWA TOTALITARNEGO - WYKŁADNIA SN (ART. 13 B UST. 1), KOMENTARZ P. ADWOKAT ALEKSANDRY CHOŁUB

<http://www.adwokat-cholub.pl/warto-wiedziec/emerytury-i-renty-mundurowe/191-sluzba-na-rzecz-panstwa-totalitarnego-wykladnia-sadu-najwyzszego-art-13-b-ust-1.html?0a8e64708153f2fda5218a3133e7a4bb=d1731d782cc51669c4a45b3447739bd9>

Kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 723) powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka. (Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20).

W ustnym uzasadnieniu do Uchwały z dnia 16 września 2020 r., sygn. Akt III UZP 1/20, Sąd Najwyższy wskazał, że nieprawidłowe jest ograniczenie rozumienia przepisu art. 13 b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej wyłącznie do wykładni językowej. Oznaczałoby to pozbawienie sądu prawa do przeprowadzenia interpretacji przepisów, to jest pozbawienie sądu jednego z jego atrybutów opisanego w art. 45 Konstytucji.

Sąd Najwyższy nie podzielił stanowiska organu rentowego i MSWIA, że warunkiem obniżenia wymiaru emerytury jest wyłącznie samo pełnienie służby we wskazanym okresie we wskazanych instytucjach. Taka bezrefleksyjna, wyłącznie językowa wykładnia art. 13 b ust. 1 ustawy nie jest prawidłowa, ponieważ niezbędne jest przeprowadzenie wykładni tego pojęcia w zgodzie z zasadami wyznaczającymi standardy **demokratycznego państwa prawnego**, to zaś wymaga, aby kryterium to

zostało ocenione z uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności w sprawie, **a w szczególności z uwzględnieniem indywidualnych czynów ubezpieczonego i ich weryfikacji pod kątem podstawowych praw i wolności.**

Katalog okoliczności uwzględnianych jest zdaniem Sądu Najwyższego otwarty. Chodzi w szczególności o:

- długość okresu pełnienia służby i jego historyczne umiejscowienie w wyznaczonym okresie od lipca 1944 do 1990,
- miejsce pełnienia służby,
- stanowisko służbowe,
- stopień służbowy.

Ustalenie tych okoliczności oraz indywidualnych czynów ubezpieczonego pod kątem ich weryfikacji jako naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka, powinno nastąpić wg procesowych zasad dowodzenia i rozkładu ciężaru dowodu, z uwzględnieniem dowodów *prima facie* oraz domniemań faktycznych i prawnych oraz zasad obalania takich domniemań. Podkreślenia wymaga, że taka wykładnia jest zgodna z jednolitym obecnie i utrwalonym orzecznictwem sądów administracyjnych, w szczególności NSA, orzekających w sprawach ze skarg na decyzje MSWiA z art. 8a ustawy.

Przed sądem staje konkretny człowiek, a ilość stanów faktycznych, która może być objęta treścią ustawy, jest nie do uchwycenia. Dlatego wykładni nie można dokonywać abstrakcyjnie. Sąd Najwyższy zauważył, że część osób którym obniżono emerytury, to osoby, które nabyły uprawnienia emerytalne w wolnej Polsce, na podstawie przepisów uchwalonych w wolnej Polsce. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że przypisanie odpowiedzialności indywidualnej osobie w oderwaniu od konkretnych czynów, pozostałoby w sprzeczności z preambułą Konstytucji RP "pomni gorzkich doświadczeń z czasów, gdy podstawowe wolności i prawa człowieka były w naszej Ojczyźnie łamane, pragnąc na zawsze zagwarantować prawa obywatelskie, a działaniu instytucji publicznych zapewnić rzetelność i sprawność". Ta wskazana gwarancja odcina nas dzisiaj od metod typowych dla państw totalitarnych. W państwie

demokratycznym nie można działać tak, jak w państwie totalitarnym, które nie przestrzegało żadnych reguł i żadnych praw jednostki i sprawiedliwego procesu. Stalibyśmy się, wskazał Sąd Najwyższy, wówczas tym samym systemem, który krytykujemy. W rezultacie miejsce pracy i okres pełnienia służby nie może być jedynym kryterium pozbawienia prawa do zaopatrzenia emerytalnego.

Sąd Najwyższy opowiedział się za definicją państwa totalitarnego w ujęciu wąskim tzn. warunkiem utraty świadczenia emerytalnego jest wykazanie, że ubezpieczony w swojej służbie naruszył podstawowe prawa i wolności innych osób, zwłaszcza osób walczących o niepodległość, o suwerenność i o wolną Polskę.

W uzasadnieniu ustnym Sąd Najwyższy zwrócił także uwagę, że informacja IPN może być przez strony w postępowaniu kwestionowana, co do wykazanego okresu służby i instytucji, w których służba była pełniona.

Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20.

DLACZEGO UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO JEST TAKA WAŻNA?

<https://www.temidajestkobieta.pl/2020/09/17/dezubekizacja-uchwala-sadu-najwyzszego-z-dnia-16-09-2020/>

Zacznę od wyjaśnienia, że Sąd Najwyższy nie oceniał czy przepisy ustawy dezubekizacyjnej są zgodne z konstytucją (nad tym od lat głowi się Trybunał Konstytucyjny).

Sąd Najwyższy zajął się jednym aspektem, a mianowicie badał, jak powinna być oceniana „**służba na rzecz państwa totalitarnego**”. Ustawa bowiem nie zawiera definicji państwa totalitarnego, a co za tym idzie brak w niej także definicji służby na rzecz państwa totalitarnego.

Wątpliwość jak należy interpretować przepisy miał Sąd Apelacyjny w Białymstoku i to on rozpatrując sprawę z odwołania byłego mundurowego zadał pytanie Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów podjął następującą uchwałę:

Kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2020r., poz. 723) powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

Uzasadnienie pisemne uchwały nie jest jeszcze znane, na razie musi nam wystarczyć ustne uzasadnienie.

Sąd wskazał, że o służbie na rzecz totalitarnego państwa można mówić w ujęciu szerokim, to znaczy, że do utraty uprawnień emerytalnych wystarczy sama służba w określonej formacji.

Definicję państwa totalitarnego można także rozpatrywać w ujęciu wąskim, co oznacza utratę świadczenia w przypadku, gdy były mundurowy w trakcie służby naruszał podstawowe prawa i wolności innych osób, zwłaszcza osób walczących o niepodległość, suwerenność, i o wolną Polskę.

W ocenie Sądu Najwyższego w składzie rozpoznającym przedstawione zagadnienie prawne, tylko to ostatnie rozumienie ustawy jest akceptowalne.

Co to oznacza dla byłych mundurowych, którzy złożyli odwołania od decyzji do sądu?

Po ogłoszeniu uchwały zadzwoniło do mnie kilku klientów z zapytaniem co to oznacza w ich sprawach i czy teraz sądy zaczną t sprawy rozpatrywać.

1. Przede wszystkim uchwała daje jasną wskazówkę Sądom Okręgowym, które rozstrzygają w I instancji sprawy dezubekizacyjne oraz Sądom Apelacyjnym. Zgodnie z uchwałą każdy sąd ma badać sprawę byłego funkcjonariusza odwołującego się od decyzji ZER MSWiA czy BESW indywidualnie i oceniać, czy w okresie, w którym pełnił „służbę na rzecz państwa totalitarnego” dopuścił się naruszeń podstawowych praw i wolności człowieka.
2. To powinno oznaczać, że sprawy powinny toczyć się szybciej. Sama mam nadzieję, że teraz Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń społecznych przystąpi wreszcie do merytorycznego rozpatrywania tysięcy spraw.
3. Odwołujący nie muszą w związku z uchwałą Sądu Najwyższego nic pisać do sądu, który prowadzi ich sprawę. Ale jeżeli chce – to oczywiście może.
4. Uchwała nie oznacza, że każdy odwołujący się od decyzji w sprawie obniżenia emerytury lub renty mundurowej teraz wygra swoją sprawę.
5. Nie oznacza też, że wszyscy którzy służyli w Służbie Bezpieczeństwa swoje sprawy przegrają. Zgodnie z uchwałą SN sąd będzie badał indywidualnie każdą sprawę. Zatem Odwołujący powinni się przygotować na pytania o służbę i jej przebieg, jej charakter itp.

Słyszałam też historię niewiarygodną. Klient mi powiedział, że wyczytał, iż szanse na skuteczne odwołanie (i zmianę decyzji przez Sąd) mają wyłącznie Ci mundurowi, którzy wnieśli swoje odwołania wyłącznie w terminie 30 dni od daty wejścia w życie ustawy dezubekizacyjnej.

Oczywiście jest to nieprawda. Termin na wniesienie odwołania dla każdego odwołującego biegnie osobno i indywidualnie. Wystarczy powiedzieć, że mimo upływu ponad 3 lat ZER nadal wydaje decyzje o obniżeniu świadczeń.

Podsumowanie

Uchwała Sądu Najwyższego w sprawie interpretacji definicji „służby na rzecz państwa totalitarnego” daje możliwość sądom prowadzącym tego typu sprawy dokonania indywidualnej oceny służby każdego byłego mundurowego.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY. BYĆ ALBO NIE BYĆ.... WARTO BYĆ PRYZWOITYM

<https://www.seirp.pl/byc-albo-nie-byc>

Być albo nie być... - sędziowie Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego odpowiedzą na pytanie czy warto być przyzwoitym

Cytat z naszego tekstu z 14 września 2020 roku:

/.../ Uczciwi sędziowie Trybunału Konstytucyjnego stanęli przed dokonaniem wręcz hamletowskiego wyboru „być albo nie być”. Okazać się człowiekiem, człowiekiem przyzwoitym lub popłynąć w magmie obłąkańczych wizji jednego człowieka, którego władza niebawem się skończy. To dlatego większość z nas wierzy, że wyrok Trybunału stwierdzi niekonstytucyjność ustawy represyjnej i zakończy dramaty życiowe ludzi dotkniętych tą ustawą. Ustawą kłamstwa, ustawą nieuczciwości, ustawą powolnej eutanazji. Odetchną setki skrzywdzonych ludzi zwłaszcza kobiet, którym w ostatnich dniach życia zabrano środki na leki, żywność, na jakie takie przetrwanie. Paru tysiącom odebrano po kilkaset złotych z poziomu 1 500 – 1 800 złotych do 1 000 złotych brutto. To trauma, depresja, powolna eutanazja. Całkowicie niezrozumiała. Ustawa jest czystym bezprawiem z każdego punktu widzenia. Bezprawiem, którego nie da się usprawiedliwić w żaden sposób.

Musimy zweryfikować zawarte w artykule obiegowe stwierdzenie, że ustawa dotyczy tych „którzy choćby jeden dzień pracowali w komunistycznej bezpiece”. Otóż dotyczy tylko tych których tak zakwalifikował IPN. To, dlatego w tym gronie znalazło się kilka tysięcy ludzi, którzy nigdy w bezpiece nie służyli, trafili do niej inkwizycyjnymi decyzjami-wyrokami IPN. /.../

Dopisek

Wygląda na to, że mieliśmy rację zakładając, że w składzie sędziów Trybunału Konstytucyjnego /? / większość z nich okaże się ludźmi, może nawet ludźmi przyzwoitymi. Miejmy nadzieję, że reakcja młodego pokolenia na cofający nas do średniowiecza wyglup sędziów Trybunału Konstytucyjnego w sprawie aborcji, uzmysłowi im, że warto być przyzwoitym.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY
SPRAWA P 10/20 – PYTANIE PRAWNE -
STANOWISKO SEJMU – STANOWISKO
PROKURATORA GENERALNEGO
PYTANIE PRAWNE SO W KRAKOWIE Z 13.12.2019

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący   sędzia (del.) Zuzanna Drukała

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2019 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania J   P

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W

od decyzji z dnia   czerwca 2017 r., nr

o wysokość policyjnej renty inwalidzkiej

postanawia

na podstawie art. 193 Konstytucji RP zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym, czy art. 22a ust. 1 i 2 oraz art. 13 ust. 1 pkt lc w związku z art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biuro Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 708 ze zm.) w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biuro Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 2270) w związku z art. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. są zgodne z art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - z uwagi na ukształtowanie regulacji ustawowej w sposób ograniczający wysokość renty inwalidzkiej mimo odpowiedniego okresu służby; w zakresie w jakim dokonano tą regulacją naruszenia

zasady ochrony praw nabytych, zaufania obywatela do państwa prawa i stanowionego przez niego prawa, prawa do zabezpieczenia społecznego i równości wobec prawa.

UZASADNIENIE

J P w dniu sierpnia 2017 r. odwołał się od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia czerwca 2017 r. obniżającej przysługującą mu policyjną rentę inwalidzką. Podstawą wydania zaskarżonej decyzji był art. 22a w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 708 ze zm.).

Odwołujący zarzucił, że zaskarżona decyzja została wydana na podstawie przepisów ustawy niezgodnych z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., a także Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzoną w Rzymie 4 listopada 1950 r. Odwołujący podniósł, że art. 22a oraz art. 13 ust. 1 pkt 1c w związku z art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 708 ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 2270) - są niezgodne z art. 2, art. 10, art. 32 ust. 1 i 2, art. 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 42 Konstytucji RP, a także z art. 6, art. 7 i art. 14 EKPC, co powoduje oczywistą niezgodność z wymienionymi przepisami skarżonych decyzji. W konsekwencji stawianych zarzutów odwołujący wniósł, by Sąd stosownie do dyspozycji art. 8 Konstytucji, tj. zgodnie z zasadą nadrzędności Konstytucji, w związku z art. 178 ust. 1 Konstytucji, dokonując oceny zgodności z Konstytucją

zastosowanych w sprawie przepisów, odmówił zastosowania niekonstytucyjnych przepisów ustawy i - uwzględniając odwołanie - zmienił zaskarżoną decyzję poprzez przyznanie odwołującemu się świadczenia w dotychczasowej wysokości.

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W w odpowiedzi na odwołanie nie negował faktów w nim przytoczonych lecz jedynie wywodził, że był związany zarówno przepisami wskazanej ustawy, jak też informacją z Instytutu Pamięi Narodowej o okresie służby odwołującego się na rzecz totalitarnego państwa. Tym samym stan faktyczny wywodzony w niniejszej sprawie i przytoczony w odwołaniu nie jest między stronami sporny, zaś spór sprowadza się do oceny, czy dopuszczalne i prawidłowe było wydanie przez organ emerytalny decyzji o obniżeniu renty odwołującego w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r., a w szczególności czy ustawa ta jest zgodna z przepisami obowiązującej Konstytucji RP.

Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy w składzie formułującym niniejsze orzeczenie uznał, że nie ma możliwości dokonania samodzielnej oceny zgodności lub niezgodności powoływanych przepisów ustawy z Konstytucją RP, w szczególności w sposób rozumiany jako odmowa zastosowania przepisu ustawy uznawanego przez stronę skarżącą za niezgodny z Konstytucją. Wbrew wywodom odwołania w ocenie Sądu Okręgowego sąd powszechny nie jest uprawniony do odmowy zastosowania przepisów ustawy, co do której nie zapadło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności tej konkretnie normy prawnej z przepisami Konstytucji RP. Wykładnia odmienna i twierdzenia o dopuszczalności odmowy zastosowania przepisów ustawy nowelizującej przy samodzielnej ocenie niezgodności normy prawnej z Konstytucją byłyby zdaniem Sądu Okręgowego wprost sprzeczne z treścią art. 193 Konstytucji RP. Przepis ten stanowi bowiem, że każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem. Tym samym Sąd Okręgowy uznał za konieczne wystąpienie z niniejszym pytaniem prawnym, gdyż występują istotne i uzasadnione wątpliwości, co do zgodności wskazanych w pytaniu przepisów ustawy z powołanymi przepisami Konstytucji RP.

Podstawa faktyczna w niniejszej sprawie kształtowała się następująco:

Odwołujący się J P dnia maja 1980 r. został przyjęty do służby w Komendzie Wojewódzkiej MO w K i mianowany funkcjonariuszem ze stopniem służbowym w okresie służby przygotowawczej na stanowisko

Od dnia czerwca 1980 r. umieszczono odwołującego się na wolnym etacie

Dnia stycznia 1981 r. został mianowany na stanowisko

, a dnia września 1981 r. odwołującego się zaliczono w nieetatowy stan

sluchaczy S

Z dniem grudnia

1981 r. odwołujący został mianowany na stanowisko

, a dnia

października 1982 r. został mianowany na stanowisko

w tymże

Wydziale. Dnia maja 1983 r. odwołującego mianowano funkcjonariuszem stałym. Dnia

maja 1984 r. został mianowany na stanowisko

Od

września 1981 r. odwołujący pełnił służbę w stopniu

Milicji

Obywatelskiej, od lipca 1982 r. w stopniu

MO, a od września 1985 r.

MO.

Orzeczeniem nr z dnia grudnia 1987 r. Wojewódzka Komisja Lekarska przy Zarządzie Zdrowia i Spraw Socjalnych WUSW w K uznała J P za niezdolnego do służby w Milicji Obywatelskiej w związku z wypadkiem w służbie MO. Komisja Lekarska zaliczyła odwołującego do grupy inwalidzkiej z ogólnego stanu zdrowia i do grupy inwalidzkiej w związku ze służbą w MO oraz do grupy inwalidzkiej w związku z wypadkiem w służbie MO na okres lat.

Dnia kwietnia 1988 r. odwołujący został zwolniony ze służby.

Decyzją nr Szefa Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w K z dnia kwietnia 1989 r. przyznano J P milicyjną rentę inwalidzką.

Decyzją nr Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW z lutego 2017 r. dokonano waloryzacji policyjnej renty inwalidzkiej przysługującej odwołującemu. Renta po waloryzacji od dnia marca 2017 r. wyniosła zł.

Dnia czerwca 2017 r. do Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW wpłynęła informacja o przebiegu służby odwołującego się udzielona przez Instytut Pamięci Narodowej. Z pisma tego wynikało, że J P od dnia maja 1980 r. do dnia kwietnia 1988 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu

Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biuro Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 708 ze zm.).

Zaskarżoną decyzją Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW z dnia czerwca 2017 r. ponownie ustalono wysokość renty inwalidzkiej przysługującej odwołującemu. Renta inwalidzka ustalona na podstawie art. 22a w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy wyniosła   zł.

Przedstawiając Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne Sąd Okręgowy w Krakowie zważył, co następuje:

Na mocy ustawy nowelizującej z dnia 16 grudnia 2016 r. ustawodawca wprowadził do porządku prawnego drugą już (po ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r.) regulację, sprowadzającą się do obniżenia rent i emerytur osobom, które pełniły służbę w organach bezpieczeństwa PRL. Ustawa nowelizująca definiując w dodanym do ustawy nowelizowanej art. 13b nowe pojęcie "służby na rzecz państwa totalitarnego", obniżyła także świadczenia rentowe tej grupie, do której przynależy odwołujący się J   P

Zgodnie z nowym art. 22a ust. 1-3 znowelizowanej ustawy w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, rentę inwalidzką ustaloną zgodnie z art. 22 zmniejsza się o 10% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Przy zmniejszaniu renty inwalidzkiej okresy służby, o której mowa w art. 13b, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy. W przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i została zwolniona ze służby przed dniem 1 sierpnia 1990 r. – a to jest sytuacja odwołującego się J   P – rentę inwalidzką wypłaca się w kwocie minimalnej według orzeczonej grupy inwalidzkiej. Wysokość renty inwalidzkiej, ustalonej zgodnie z ust. 1, nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W ust. 5 cytowanego przepisu wskazano, że przepisów ust. 1 i 3 nie stosuje się, jeżeli osoba, o której mowa w tych przepisach, udowodni, że przed rokiem 1990, bez wiedzy przełożonych, podjęła współpracę i

czynnie wspierała osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

W poprzedzających ustawę nowelizującą z dnia 16 grudnia 2016 r. rozwiązaniach przyjętych w 2009 r. obniżono wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 1990 r. z 2,6% do 0,7%, co wynikało z przyjętego założenia, że te prawa zostały nabyte niesłusznie z punktu widzenia aktualnej oceny działalności tych instytucji, co miało służyć usunięciu niesprawiedliwości społecznej. Zarówno Trybunał Konstytucyjny (wyrok z 20 stycznia 2010 r., sygnatura akt K6/09) jak i Europejski Trybunał Praw Człowieka uznały wówczas, że nowe rozwiązania nie nałożyły na tę grupę emerytów i rencistów nadmiernego obciążenia i dotyczyły jedynie praw nabytych niesłusznie, a więc nie można skutecznie kwestionować ich konstytucyjności.

W ocenie Sądu Okręgowego w zaistniałym stanie prawnym zachodzi uzasadniona wątpliwość co do zgodności ustawy nowelizującej z dnia 16 grudnia 2016 r. - w tym w szczególności jej art. 1 - z wymienionymi w niniejszym pytaniu prawnym zasadami i normami konstytucyjnymi, co z kolei warunkuje niezgodność stanowiących podstawę prawną skarżonej decyzji art. 22a oraz art. 13 ust. 1 lit. lc w związku z art. 13b ustawy emerytalnej w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą z art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

W ocenie Sądu Okręgowego zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy ustawa emerytalna w brzmieniu nadanym mocą art. 1 ustawy nowelizującej z dnia 16 grudnia 2016 r. nie jest sprzeczna z art. 2 Konstytucji, proklamującym zasadę demokratycznego państwa prawnego, zawierającym zasady stanowiące trzon państwa demokratycznego i prawnego, takie jak zasada ochrony praw nabytych, zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. Zasada ta - wywodzona z zasady demokratycznego państwa prawnego - opiera się na wymaganii pewności prawa, czyli takim zespole cech przysługujących prawu, które zapewniają jednostce bezpieczeństwo prawne, które powodują, że jednostka może decydować o własnym postępowaniu na podstawie pełnej znajomości przesłanek działania organów państwa oraz przewidywalności konsekwencji prawnych, jakie te działania mogą pociągnąć za sobą (vide wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 stycznia 2010 r., K 6/09).

Zdaniem Sądu Okręgowego mogą powstać uzasadnione wątpliwości, czy nie łamie zasady zaufania do państwa i prawaodawca, który obniża arbitralnie świadczenia rentowe pewnej grupie osób, przy czym zdaje się naruszać szereg zasad i wartości

konstytucyjnych, w tym w szczególności przekraczając dozwolone Konstytucją RP, standardami międzynarodowymi oraz nakreślone w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 lutego 2010 r. granice aż do naruszenia istoty prawa do zabezpieczenia społecznego. Takie działanie wydaje się mieć charakter represyjny i dyskryminacyjny oraz może stanowić zaprzeczenie zasady zaufania obywateli do państwa.

Wątpliwości konstytucyjne budzi aktualnie obowiązujący art. 22a ust. 3 ustawy, który stanowi, że wysokość obniżonej emerytury nie może przewyższać przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Niezależnie zatem od stażu pracy, wysokości wynagrodzenia, zajmowanego stanowiska, wysokość świadczenia jest z góry ograniczona w oderwaniu od sytuacji prawnej i faktycznej konkretnej osoby. Mimo iż ustawa przewiduje obliczanie świadczenia rentowego obniżonego proporcjonalnie do okresu służby na rzecz totalitarnego państwa, to jednak regulacja ta ma charakter pozorny, z uwagi na to, że w dalszej części analizowanego przepisu zawiera mechanizm umożliwiający automatyczne spłaszczenie jego wysokości. Przewidziany w ustawie sposób obliczania świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego wydaje się w ten sposób naruszać konstytucyjną zasadę sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji) oraz zasadę równości (art. 32 Konstytucji).

Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że ustawa nowelizująca z dnia 16 grudnia 2016 r. zdaje się stanowić ponowną represję wobec grupy byłych funkcjonariuszy jednostek służb bezpieczeństwa PRL. Pierwsza zmiana obniżająca ich świadczenia w związku ze służbą w tych jednostkach wprowadzona została w 2009 r. i skutecznie zaimplementowała zasadę sankcjonowanej odpowiedzialności za tę służbę, zabierając tym funkcjonariuszom uprzywilejowany przelicznik 2,6% podstawy wymiaru świadczenia za rok służby i wprowadzając w jego miejsce przelicznik 0,7%. Funkcjonariusze ci zostali zatem skutecznie na podstawie prawa zabezpieczeń społecznych poddani negatywnej ocenie za swoją służbę w jednostkach organów bezpieczeństwa PRL. Obecnie ustawa zmieniająca z dnia 16 grudnia 2016 r. ponownie godzi w tych funkcjonariuszy, nakładając na nich kolejną i znacznie obniżającą ich świadczenia sankcję. Takie działanie w ocenie Sądu Okręgowego może być uznane za naruszenie zasady *ne bis in idem*, która to zasada – jak wynika z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego i poglądów doktryny – zawiera zakaz podwójnego karania tej samej osoby za ten sam czyn nie tylko w odniesieniu do wymierzania kar za przestępstwo lecz także przy stosowaniu innych środków represyjnych, w tym sankcji karno-

administracyjnych. W konsekwencji zdaniem Sądu Okręgowego wymaga oceny, czy tak ukształtowane przepisy ustawy nie naruszają art. 2 Konstytucji RP.

Istotą ochrony praw nabytych jest zakaz arbitralnego znoszenia lub pozbawiania praw podmiotowych przysługujących jednostce lub innym podmiotom. Wskazany zakaz nie rozciąga się przy tym na prawa nabyte niesłusznie, niegodziwie, niesprawiedliwie. Nie mogą więc powoływać się na ochronę praw nabytych obywatele, którym odebrano niesprawiedliwie ustanowione przywileje (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 10 kwietnia 2006 r., sygn. SK 30/04, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 lutego 2010 r., sygn. K 6/09). Oceniając podstawę prawną zaskarżonej decyzji z punktu widzenia konstytucyjnego należy więc odpowiedzieć na pytanie, czy kwestionowane przepisy ograniczają lub odbierają prawa niesłusznie nabyte, czy też ingerują w sferę praw już słusznie nabytych.

W wyroku z dnia 24 lutego 2010 r., sygn. K 6/09, dotyczącym noweli z 2009 r., Trybunał Konstytucyjny uznał, że wprowadzenie ustawodawca jest upoważniony do wprowadzenia regulacji obniżających świadczenia emerytalne za okres służby w organach bezpieczeństwa PRL, to może to uczynić jedynie w racjonalnie miarkowany sposób. Rozważania te można wprost odnieść również do świadczeń rentowych. W związku z tym budzi uzasadnioną wątpliwość w ocenie Sądu Okręgowego obniżenie podstawy wymiaru renty aż o 10% za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, gdyż zdaje się ono nie mieścić w tak określonych przez Trybunał Konstytucyjny ramach konstytucyjnych. Podkreślić trzeba, że Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 lutego 2010 r. K 6/09 uznał nowelizację z 2009 r. za wystarczającą i będącą tym minimum zabezpieczenia dla funkcjonariuszy pełniących przed 1 sierpnia 1990 r. służbę w organach służby bezpieczeństwa.

Pojęcie prawa do zabezpieczenia społecznego nie zostało zdefiniowane w Konstytucji, ale jest ono w miarę jednolicie rozumiane w nauce prawa i w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego. Konstytucja pozostawia co prawda ustawodawcy znaczną swobodę w regulowaniu tych materii, jednakże określa przesłanki i granice dla tej regulacji. Granice swobody ustawodawcy wyznacza absolutny zakaz naruszania istoty prawa do zabezpieczenia społecznego. W konstytucyjnym prawie do zabezpieczenia społecznego mieści się prawo do zachowania realnej wartości słusznie nabytych świadczeń. Jest to indywidualne prawo podmiotowe. Tym bardziej mieści się więc w nim zakaz arbitralnego obniżania tych świadczeń, motywowanego jedynie względami politycznymi, naruszającego

zasadę równości, zasadę ochrony praw nabytych i zasadę zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. Obniżenie rent w sposób przyjęty w nowelizacji z dnia 16 grudnia 2016 r. budzi w ocenie Sądu Okręgowego uzasadnioną wątpliwość, gdy podda się je testowi proporcjonalności z art. 31 ust. 2 Konstytucji RP, gdyż zdaje się naruszać istotę prawa do zabezpieczenia społecznego. Na marginesie jedynie należy wskazać, że taka regulacja nie jest bezwzględnie konieczna w demokratycznym państwie i nie chroni wartości wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Należy zauważyć, że w przedmiotowej sprawie z odwołania J P na gruncie obowiązujących przepisów ustawowych nie jest możliwe uwzględnienie odwołania, gdyż wydana decyzja jest zgodna z aktualnie obowiązującymi przepisami ustawy. Koniecznym byłoby do jego uwzględnienia stwierdzenie niekonstytucyjności przepisów, na podstawie których wydano zaskarżoną decyzję - w zakresie określonym w niniejszym pytaniu Sądu Okręgowego - a to może uczynić jedynie Trybunał Konstytucyjny.

Treść złożonych przez odwołującego zarzutów i wskazane wyżej wątpliwości Sądu uzasadniają konieczność przeprowadzenia przez Trybunał Konstytucyjny merytorycznej oceny wskazanych przez Sąd Okręgowy przepisów ustawy z wzorcami konstytucyjnymi powołanymi w sentencji postanowienia.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji postanowienia.

Wszystkie treści w tym dokumencie zostały
opublikowane w oficjalnym serwisie.

2020.12.16

STANOWISKO SEJMU Z 8.10.2020

Link do pliku zawierającego Stanowisko Sejmu z 8 października 2020 do sprawy P 10-20 w TK, należy kliknąć w link, aby ściągnąć plik:

https://www.seirp.pl/ckfinder_pliki/files/aktualnosci/Stnowisko%20Sejmu%20z%208%20pa%c5%badziernika%202020%20do%20sprawy%20P%2010-20%20w%20TK.pdf

---

STANOWISKO PROKURATORA GENERALNEGO Z 29.09.2020

Link do pliku zawierającego Stanowisko Prokuratora Generalnego - P_10_20_pg_2020_09_29_ADO, należy kliknąć w link, aby ściągnąć plik:

https://www.seirp.pl/ckfinder_pliki/files/aktualnosci/3.%20Stanowisko%20Prokuratora%20Generalnego%20-%20P_10_20_pg_2020_09_29_ADO.pdf

---

TRYBUNALSKIE MANEWRY, CZYLI WARIANT KRAKOWSKI DLA USTAWY DEZUBEKIZACYJNEJ – ARTYKUŁ

<https://www.gazetaprawna.pl/artykuly/1491546,trybunalskie-manewry-czyli-wariant-krakowski-dla-ustawy-dezubekizacyjnej.html>

Autor: **Paulina Nowosielska**, 22 września 2020

Wokanda Trybunału Konstytucyjnego w sprawie tzw. ustawy dezubekizacyjnej przypomina scenariusz serialowego tasiemca, którego końca nie widać. Teraz jednak pojawił się nowy wątek, który może zmienić bieg wydarzeń.

Przypomnijmy, że na początku 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie skierował pytania prawne do TK, czy art. 15c, art. 22a oraz art. 13 w związku z art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym w brzmieniu

nadanym przez ustawę z 16 grudnia 2016 r. są zgodne z art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Innymi słowy: czy ustawa, ograniczając wysokość emerytur i rent, nie naruszyła zasady ochrony praw nabytych, zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez niego prawa, niedziałania prawa wstecz, powodującego nierówne traktowanie części funkcjonariuszy, skutkując ich dyskryminacją. **SO pytał też o sposób i tryb uchwalania ustawy, która została przegłosowana w Sali Kolumnowej.** Te pytania TK rozpoznaje w pełnym składzie: przewodnicząca, prezes Julia Przyłębska I sprawozdawca – sędzia Justyn Piskorski, II sprawozdawca – sędzia Jakub Stelina. Pierwszy raz w tej sprawie trybunał miał się wypowiedzieć 17 marca, po ponad dwóch latach od skierowania pytania do TK. Potem jednak wyznaczano kolejne terminy. **Dopiero w sierpniu w trybunale odbyła się dyskusja nad ustawą, która pokazała, jak duże są wątpliwości co do jej konstytucyjności.** O narastającym buncie w TK pisał m.in. Onet, sugerując, że dotychczas bliscy władzy sędziowie, jak np. Piotr Pszczółkowski, nie są już dla Julii Przyłębskiej pewnym elementem układanki. Nowy termin rozpoznania sprawy został wyznaczony na 6 października. I tu zaskoczenie. **Na wokandę z datą rozpoznania 14 października wchodzi w trybie błyskawicznym pytanie prawne zainicjowane przez Sąd Okręgowy w Krakowie.** Błyskawicznym, bo wpłynęło do TK trzy miesiące wcześniej. Krakowski SO koncentruje się wprawdzie tylko na art. 22a ustawy (czyli na rentach), ale również w odniesieniu do art. 13b (wymienia wszystkie objęte ustawą jednostki i formacje). Tu nie ma już pełnego składu. Jest za to wyznaczonych 5 sędziów: prezes TK Julia Przyłębska – przewodniczący, sędzia TK Bartłomiej Sochański – sprawozdawca, sędzia TK Krystyna Pawłowicz, sędzia TK Michał Warciński, sędzia TK Rafał Wojciechowski. **Wspomniany Onet większość z nich zalicza do tzw. piątki Przyłębskiej, która od kilku miesięcy pozwala szefowej TK kontrolować mniejsze składy orzekające.** Do tej pory piątka była za słaba na pełen trybunał, który rozpatruje dezubekizację.

Można zadać pytanie: po co dublować działania TK, skoro odpowiedź dla krakowskiego sądu zawarłaby się w odpowiedzi dla sądu w Warszawie? Patrząc jednak na dotychczasowe działania trybunału,

można wyobrazić sobie, że po raz kolejny dojdzie do przesunięcia terminu posiedzenia ws. pytania warszawskiego lub zostanie, co już się zdarzało, zarządzona przerwa w obradach. Wtedy do rozstrzygnięcia w „pewniejszym” składzie jest pytanie z Krakowa. A wówczas kluczowy może okazać się art. 59 ustawy o postępowaniu przed TK. Konkretnie: trybunał na posiedzeniu niejawnym wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeśli orzeczenie jest zbędne.

Bo jeśli np. w sprawie zapytania krakowskiego zostanie stwierdzona konstytucyjność zapisów, to osobne orzekanie w sprawie tożsamego w znacznym stopniu pytania warszawskiego może być zbędne. Jaka jest na to szansa? Probierzem stosunku sędziów TK do ustawy mogą być pytania, jakie padały w sierpniu pod adresem przedstawicieli Sejmu podczas, jak dotąd jedynej w tej sprawie, dyskusji wywołanej przez SO w Warszawie. – Dlaczego projektodawca wycofał się z pierwotnej propozycji naliczania emerytury według przelicznika 0,5 proc. podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa i wprowadził przelicznik zerowy? – pytał Jakub Stelina, II sędzia sprawozdawca. Prosił o wyjaśnienie: skoro ustawodawcy zależy na przywróceniu sprawiedliwości społecznej, to jak skrajne rozwiązanie można uznać za proporcjonalne? **Sędzia Stelina prosił też o uzasadnienie, dlaczego ustawodawca wprowadza limity również wobec tych funkcjonariuszy, którzy służyli po 1990 r.** Ustawa np. pozbawia dodatku z tytułu inwalidztwa osoby, które uszczerbku na zdrowiu doznały już w demokratycznej Polsce. Sędzia Mariusz Muszyński podkreślał z kolei brak ustawowej definicji państwa totalitarnego. Podał w wątpliwość czy wprowadzenie niejasnego pojęcia, które ma dla ustawy znaczenie kluczowe, bo przesądza o świadczeniach byłych funkcjonariuszy, jest zgodne z prawem. – Czy ustawodawca może przyjść za jakiś czas i powiedzieć, że pracującym w służbach w latach 2015– 2020 obniża świadczenia i uczyni to na mocy definicji z doktryny politycznej? – dociekał. – I dalej: Czy została zachowana zasada proporcjonalności? Oraz czy działania z zakresu zabezpieczenia społecznego są dobrą metodą na rozliczanie? Czy w demokratycznym państwie prawa jest możliwa zmiana bez indywidualnego procesu? Jest jeszcze jeden problem: w składzie, który zajmuje się pytaniem krakowskim, zasiada Krystyna Pawłowicz. Jako poseł brała udział w

tworzeniu dyskutowanych przepisów. To ewidentny konflikt interesów, ale też gwarancja „właściwego” orzeczenia.

KOMISJA USTAWODAWCZA SEJMU

8.10.2020 - POSIEDZENIE WS. ZAOPINIOWANIA SPRAWY P 10/20

<https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=4D5561C4B71C1220C12585FF0035799C&fbclid=IwAR0n5PuLtE0Zd3lkW81U8FZLJCbJnIM2m-EGfO2bW8naUtna6DORqR5nJ4>

Zapis przebiegu posiedzenia 08-10-2020

Komisje: Komisja Ustawodawcza /nr 17/. **Mówcy:**

Ekspert z Biura Analiz Sejmowych Mateusz Langer

Ekspert z Biura Analiz Sejmowych Dorota Lis-Staranowicz

Ekspert z Biura Analiz Sejmowych Katarzyna Miaskowska-Daszekiewicz

Przewodniczący poseł Arkadiusz Myrcha /KO/

Poseł do Parlamentu Europejskiego Dominik Tarczyński

Komisja Ustawodawcza, obradująca pod przewodnictwem posła **Arkadiusza Myrchy (KO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

Zaopiniowanie dla Marszałka Sejmu – w trybie art. 121 ust. 2 regulaminu Sejmu – zawisłych przed Trybunałem Konstytucyjnym spraw o sygn. akt: SK 12/20, SK 55/20, SK 56/20, P 10/20.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Paweł Bachmat** – naczelnik Wydziału Analiz Konstytucyjnych Biura Analiz Sejmowych, **Katarzyna Miaskowska-Daszekiewicz**, **Dorota Lis-Staranowicz**, **Mateusz Langer** – eksperci BAS, **Marcin Wójcik**, **Magdalena Żychlińska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Analiz Sejmowych.

W posiedzeniu wzięł udział: **Dominik Tarczyński** – poseł do Parlamentu Europejskiego.

Ekspert z BAS Dorota Lis-Staranowicz:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, szanowni państwo, sprawa o sygn. akt P 10/20 została zainicjowana pytaniem prawnym Sądu Okręgowego w Krakowie i dotyczy art. 22a ust. 1 i ust. 2, art. 13 ust. 1 pkt 1c, w związku z art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Jeżeli chodzi o art. 13b to zawiera on bardzo rozległy katalog służb cywilnych i wojskowych, których praca została uznana za służbę na rzecz państwa totalitarnego. Zaskarżony art. 13 ust. 1 pkt 1c stanowi, że jako równorzędne ze służbą w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służbie Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służbie Celnej, Służbie Celno-Skarbowej i w Służbie Więziennej traktuje się: „okresy służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, na zasadach określonych w art. 15c, z wyjątkiem służby określonej w ust. 2”.

Natomiast art. 22a ust. 1 przewiduje, że: „w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz państwa totalitarnego, o której mowa w art. 13b, rentę inwalidzką, ustaloną zgodnie z art. 22, zmniejsza się o 10% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Przy zmniejszaniu renty inwalidzkiej okresy służby, o której mowa w art. 13b, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy”. Natomiast art. 22a ust. 2 określa, że: „W przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, i została zwolniona ze służby przed dniem 1 sierpnia 1990 r. rentę inwalidzką wypłaca się w kwocie minimalnej według orzeczonej grupy inwalidzkiej”.

Jeśli chodzi o zarzuty sądu pytającego, to podnosi on, że zaskarżone przepisy są niezgodne z art. 2 konstytucji oraz wynikającą z niego zasadą

zaufania obywateli do państwa, ochroną praw nabytych oraz zasadą sprawiedliwości. Sąd pytający podnosi, że zaskarżone przepisy są niezgodne z art. 30, który jest źródłem zasady godności człowieka i art. 32, który gwarantuje zasadę równego traktowania. Zdaniem sądu pytającego te przepisy naruszają także istotę prawa do zabezpieczenia społecznego, a więc są niezgodne z art. 67 ust. 1, w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji.

Pytanie prawne sądu okręgowego zostało wniesione w następującym stanie faktycznym. Funkcjonariusz Służby Bezpieczeństwa, inaczej – funkcjonariusz pełniący służbę na rzecz państwa totalitarnego w 1980 roku przystąpił do służby. **W czasie swojej służby uległ wypadkowi przy pracy, to był wypadek komunikacyjny w drodze do pracy.** Wobec skarżącego została orzeczona III grupa inwalidzka. W 1988 roku skarżący wystąpił ze służby, został zwolniony i od 1988/1989 roku pobiera rentę inwalidzką przyznaną na podstawie zaskarżonych przepisów. W 2017 roku renta skarżącego wynosiła 3052 zł, po wejściu w życie ustawy z 2016 r., która zmieniła ustawę o zabezpieczeniu emerytalnym, jego renta inwalidzka kształtuje się na poziomie 1000 zł. Skarżący wniósł odwołanie od decyzji obniżającej świadczenie rentowe do Sądu Okręgowego w Krakowie i ten sąd złożył niniejsze pytanie prawne.

Po przeanalizowaniu pytania prawnego formułujemy wniosek o umorzenie postępowania w całości z następujących powodów. Naszym zdaniem sąd pytający nie wypełnił obowiązku, o którym mowa w art. 52 ust. 2 pkt 1 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym. W myśl tego przepisu pytanie prawne powinno zawierać wyjaśnienie w jakim zakresie odpowiedź na pytanie może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w związku z którą pytanie zostało przedstawione. W utrwalonym orzecznictwie TK, jeszcze sformułowanym na gruncie ustawy z 1997 r., przyjmuje się, że na sądzie pytającym ciąży powinność stosownego do charakteru sprawy podania, w jaki sposób rozstrzygnięcie sądu uległoby zmianie, gdyby określony przepis prawny utracił moc obowiązującą wskutek orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o jego niezgodności z konstytucją.

Z pytania prawnego wynikają następujące wnioski: po pierwsze, sąd uważa że nie jest w stanie sam dokonać oceny zgodności ustawy z

konstytucją, że art. 193 nakłada na niego obowiązek postąpienia z pytaniem prawnym do TK. Sąd twierdzi, że wykładnia przepisów ustawowych nie może prowadzić do odmowy ich zastosowania, wobec czego czuje obowiązek złożenia pytania prawnego, natomiast nie wyjaśnia w tym pytaniu prawnym, w jaki sposób odpowiedź TK może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy zawisłej przed Sądem Okręgowym w Krakowie. To jest pierwszy argument przemawiający za umorzeniem postępowania w całości. Polega on na niewypełnieniu obowiązku, o którym mowa w art. 52 ust. 2 pkt 5 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym.

Drugim argumentem za umorzeniem postępowania w całości jest, naszym zdaniem, dezaktualizacja przesłanki formalnej pytania prawnego na skutek uchwały Sądu Najwyższego z 16 września 2020 roku. Ta uchwała objęła swoim zakresem zaskarżony artykuł 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym. Sąd Najwyższy przyjął, że kryterium służby na rzecz państwa totalitarnego, określone w zaskarżonym art. 13b ust. 1, powinno być oceniane na podstawie wszelkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

W naszym przekonaniu, SO w Krakowie wnosząc pytanie prawne 13 grudnia 2019 r. mógł mieć wątpliwości, jak należy interpretować zaskarżony art. 13b i co należy zrobić w sprawie.

Natomiast po uchwale SN, wydanej w składzie 7-osobowym, naszym zdaniem istnieje możliwość usunięcia wszystkich wątpliwości poprzez stosowną wykładnię zaskarżonych przepisów. Między innymi SO w Krakowie jest w stanie ocenić, czy odwołujący się rzeczywiście pełnił służbę na rzecz państwa totalitarnego w rozumieniu materialnym. Dokonując oceny, jest w stanie zastosować zaskarżone przepisy w innym kontekście normatywnym, jak gdyby wykreowanym uchwałą Sądu Najwyższego.

W związku z tym wnosimy o umorzenie postępowania, ponieważ w naszym przekonaniu uchwała SN zdeaktualizowała przesłankę formalną pytania prawnego.

Na wypadek, gdyby TK nie umorzył postępowania w całości, wskazujemy również inne problemy natury formalnej, które uniemożliwiają rozpatrzenie

tego pytania. Między innymi sąd okręgowy podnosi naruszanie zasady *ne bis in idem* w sprawie odwołującego. Podnosimy, że sąd działa w pewnym błędzie, bo ta zasada nie może być tutaj adekwatnym wzorcem kontroli, ponieważ, jeżeli chodzi o renty inwalidzkie, to mamy do czynienia z pierwszorazowym obniżeniem tych świadczeń. Sąd, podnosząc, że dwukrotnie świadczenia rentowe i emerytalne zostały obniżone, działa w pewnym błędzie, ponieważ ustawa z 2009 roku, która zmieniała ustawę o zabezpieczeniu emerytalnym, odnosiła się tylko do świadczeń emerytalnych, natomiast nie objęła swoim zakresem ren inwalidzkich i rent rodzinnych. Czyli art. 2 i wywodzona z niego zasada *ne bis in idem* jest tu nieadekwatnym wzorcem kontroli.

Jeśli chodzi o pozostałe zarzuty sformułowane przez SO w Krakowie, a mianowicie zarzut naruszenia art. 30 i 32 konstytucji oraz art. 2, a konkretnie naruszenia zasady zaufania obywateli do państwa i prawa, a do tego jeszcze sprawiedliwości, to pokazujemy, że pytanie prawne nie zostało zaopatrzone w stosowną argumentację. Brakuje dowodów, brakuje argumentów przemawiających za niekonstytucyjnością. Sąd ogólnie stwierdza, że ta regulacja nie czyni zadość wskazanym wzorcom kontroli. Wiemy, że na sądzie okręgowym spoczywa obowiązek należytego uzasadnienia pytania prawnego i zarzutów sformułowanych w pytaniu prawnym.

Jeśli chodzi o zarzut naruszenia praw nabytych, to mamy kłopot z ustosunkowaniem się do pytania prawnego, ponieważ z jednej strony sąd okręgowy podnosi, że ochronie mogą podlegać tylko prawa słusznie nabyte, a prawa nabyte przez funkcjonariuszy SB, którzy umacniali ustrój totalitarny, nie mogą być uznane za prawa słusznie nabyte. A z drugiej strony sąd podnosi, że ta ingerencja w prawa emerytalne w przypadku renty inwalidzkiej jest zbyt daleko idąca, ponieważ narusza istotę prawa do zabezpieczenia społecznego gwarantowanego przez art. 67 ust. 1 konstytucji.

Wydaje się nam, że analizie formalnej możemy poddać merytorycznie tylko zarzut naruszenia istoty prawa do zabezpieczenia społecznego, czyli art. 67 ust. 1, w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji. Taką analizę materialną zawieramy w naszym stanowisku.

Jeśli chodzi o zarzut naruszenia, stare przepisy i prawa do naruszenia zabezpieczenia społecznego, to uważamy, że jest on bezzasadny. Za takim stanowiskiem przemawiają następujące argumenty. Zacznę od tego, że skarżący ma prawo do renty, ale w minimalnej wysokości. W 2017 33% uprawnionych do renty z tytułu niezdolności do pracy uzyskiwało ją w wysokości nie przekraczającej 1 tys. To są dane GUS za 2017 rok. Z kolei renta socjalna dla osób całkowicie niezdolnych do pracy wynosiła 840 zł brutto.

Po drugie, w kontekście przywoływanej tutaj uchwały SN z dnia 16 września 2020 roku należy przyjąć, że ta ustawa nie ma już charakteru powszechnego. Jeśli chodzi o służbę na rzecz państwa totalitarnego, to powinna być ona oceniana nie z punktu formalnej przynależności do jednej z formacji, ale z punktu widzenia aktywności funkcjonariusza i jego działań na rzecz umacniania państwa totalitarnego, więc w takiej uchwale nie można twierdzić, że ustawa objęła wszystkich funkcjonariuszy SB od góry do minimalnego poziomu.

Po trzecie, trzeba też powiedzieć, że ustawodawca nie pozbawił rencistów, którzy uzyskują renty na podstawie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym prawa do emerytury. Otóż, osoby takie, w momencie osiągnięcia wieku emerytalnego mogą ubiegać się o emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i taką emeryturę odbierać. W przypadku zbiegu świadczeń istnieje zasada jednego świadczenia i każdy ubezpieczony może o świadczenie się ubiegać, a w przypadku, jeśli emerytura okaże się wyższa, to skarżący może przejść na świadczenie emerytalne z FUS.

Ostatni argument oparliśmy na orzecznictwie TK. Polega on na tym, że TK podnosi, że naruszeniem prawa do zabezpieczenia społecznego można powoływać się wtedy, kiedy nie ma się żadnego uprawnienia do środka socjalnego albo świadczenia socjalne są poniżej minimum socjalnego. Jeszcze raz powtórzę, że skarżący ma gwarancje minimalnego świadczenia rentowego w wysokości 1 tys. zł. Dodam, że 30% obywateli polskich pobierało rentę z FUS w wysokości nie przekraczającej 1 tys. zł.

W takim przypadku trzeba uznać, że zarzuty naruszenia prawa do zabezpieczenia społecznego są bezzasadne, a zaskarżone przepisy są zgodne z art. 67 ust. 1, w związku z art. 31 ust. 3 konstytucji. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Arkadiusz Myrcha (KO):

Bardzo dziękujemy za przedstawienie projektu stanowiska. Przechodzimy do dyskusji odnośnie do projektu stanowiska w sprawie P 10/20.

Czy są pytania?

Nie ma.

Przechodzimy do głosowania nad przyjęciem projektu stanowiska.

Kto jest za? (13)

Kto jest przeciw? (11)

Kto się wstrzymał od głosu? (2)

Stanowisko zostało przyjęte.

Dziękuję państwu. Zamykam posiedzenie Komisji Ustawodawczej.

SPRAWA W TK – P 10/20 – AKTUALNE INFORMACJE – 27.10.2020

Jak wiemy rozprawa w tej sprawie była zaplanowana na 14 października 2020 roku, godz. 11.00, z nieznanymi przyczynami spadła z wokandy TK.

Ustalając skąd się ta sprawa wzięła, z informacji ujawnionych na stronie Trybunału Konstytucyjnego, dowiedzieliśmy się, że poza sprawą sygn. akt P 4/18 dotyczącą pytań Sądu Okręgowego w Warszawie Sekcja XIII Wydziału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 stycznia 2018 r., w której Trybunał Konstytucyjny od wielu miesięcy nie potrafi uzgodnić wyroku oraz leżakującej od dawna sprawy dot. renty rodzinnej po zmarłym funkcjonariuszu zainicjowanej postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z 27 maja 2019 roku w sprawie sygn. akt XIII 11007/18, zarejestrowanej pod sygnaturą P 16/19, we wrześniu 2020 roku na stronie internetowej TK została ujawniona nowa sprawa o sygn. akt P 10/20 zainicjowana pytaniem Sądu Okręgowego w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd zadał pytanie o to czy art. 22a ust. 1 i 2 oraz art. 13 ust. 1 pkt 1c w związku z art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w brzmieniu nadanym przez art. 1, ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w związku z art. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. są zgodne z art. 2, art. 30, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust. 1 w z w. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Sprawę ma rozpatrzyć Trybunał Konstytucyjny: prezes TK Julia Przyłębska - przewodniczący, sędzia TK Bartłomiej Sochański -

sprawozdawca, sędzia TK Krystyna Pawłowicz, sędzia TK Michał Warciński, sędzia TK Rafał Wojciechowski.

Więcej:

<https://trybunal.gov.pl/sprawy-w-trybunale/art/obnizenie-wysokosci-policyjnej-renty-inwalidzkiej-za-okres-sluzby-na-rzecz-totalitarnego-panstwa>

W kolejnych tekstach prezentujemy wszystkie dotychczas ujawnione dokumenty w tej sprawie:

Postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie VII Wydział Pracy i Ubezpiecz. Społecznych z 17.12.2019, link:

<https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/view/sprawa.xhtml?&pokaz=dokumenty&sygnatura=P%2010/20>,

Stanowisko Prokuratora Generalnego – P 10/20_pg_2020_09_29_ADO, link:

<https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/view/sprawa.xhtml?&pokaz=dokumenty&sygnatura=P%2010/20>,

Stanowisko Sejmu z 8 października 2020 do sprawy P 10-20 w TK, link:

<https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/view/sprawa.xhtml?&pokaz=dokumenty&sygnatura=P%2010/20>

Posiedzenie Komisji Ustawodawczej Sejmu w dniu 8.10.2020, zaopiniowanie sprawy P 10/20, link:

<https://www.sejm.gov.pl/sejm9.nsf/biuletyn.xsp?documentId=4D5561C4B71C1220C12585FF0035799C&fbclid=IwAR0n5PuLtE0Zd3IkW81U8FZLJCbJnIM2m-EGfO2bW8naUtna6DORqR5nJ4>

W stanowisku Sejmu znajdujemy między innymi: /.../ „Z kolei w uchwale wydanej w składzie 7 sędziów, SN usunął wątpliwości, które pojawiały się w orzecznictwie sądów powszechnych i przyjął, że: „Kryterium «służby na rzecz państwa totalitarnego» określone w art. 13b ust. 1 [...] powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia

podstawowych praw i wolności człowieka” (uchwała SN z 16 września 2020 r., sygn. akt III UZP 1/20).

W tym stanie rzeczy, w dyspozycji sądu pytającego pozostają środki prawne, które pozwalają mu na rozstrzygnięcie zawisłej przed nim sprawy bez konieczności orzekania o niezgodności z Konstytucją zaskarżonych przepisów. Innymi słowy, uchwała SN zdezaktualizowała przesłankę formalną pytania. Ustalając relewantność pytania prawnego, „należy mieć na uwadze, że z reguły brak będzie podstaw do przyjęcia wystąpienia tej przesłanki wtedy, gdy rozstrzygnięcie sprawy jest możliwe bez uruchamiania instytucji pytań prawnych. Sytuacja taka wystąpi w szczególności, gdy istnieje możliwość usunięcia nasuwających się wątpliwości prawnych przez stosowną wykładnię budzącego zastrzeżenia aktu prawnego.”

APELACJE ZER MSWiA – PROPOZYCJA ODPOWIEDZI POWODA NA APELACJĘ

<https://www.seirp.pl/apelacje-zer-mswia-%E2%80%93-odpowiedz-powoda-na-apelacje>

Codziennie przybywa korzystnych wyroków Sądów Okręgowych rozpatrujących odwołania od decyzji emerytalnych ZER MSWiA, od których organ emerytalny z urzędu wnosi apelację. Strona powodowa otrzymuje te apelacje z Sądów Apelacyjnych z pouczeniem, że w ciągu dwóch tygodni od doręczenia może odpowiedzieć bezpośrednio do Sądu II instancji.

Apelacja jest podstawowym środkiem odwoławczym, służącym do zaskarżenia merytorycznych orzeczeń sądów I instancji. Wniesienie odpowiedzi na apelację jest fakultatywne. Kodeks postępowania cywilnego przyjmuje termin dwutygodniowy do wniesienia odpowiedzi na apelację. Odpowiedź na apelację powinna spełniać wymogi pisma procesowego. Sąd Apelacyjny poucza strony postępowania, że może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, jeżeli przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne i strony nie złożyły wniosku o przeprowadzenie rozprawy.

Wszystkim zainteresowanym polecamy do zaadaptowania do własnej sytuacji procesowej ramowy, roboczy projekt odpowiedzi na apelację sporządzony przez naszych Kolegów z Koła SEiRP w Tychach, którym serdecznie dziękujemy, za solidną robotę. W razie problemów zachęcamy do kontaktu z Biurem ZG SEiRP na adres e-mailowy: sekretariat@seirp.pl

lub telefoniczny: <https://www.seirp.pl/kontakt>

Poniżej linki do wzoru odpowiedzi na apelację:

<http://seirp.tychy.pl/assets/files/INF-021OdpowiedznaApelacje.pdf>

<https://igiifp.github.io/assets/files/PMC-068OdpowiedznaApelacjeZER.pdf>

GŁOSA DO WYROKU SĄDU OKRĘGOWEGO W CZĘSTOCHOWIE Z 31.05.2019, 4 U 241/19

[/http://dx.doi.org/10.12775/SIT.2019.028/](http://dx.doi.org/10.12775/SIT.2019.028/)

<https://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/SIT/article/view/SIT.2019.028>

**Piotr Lewandowski Kancelaria Prawnicza Drożdżał Lewandowski
Elbląg–Gdynia** doktorlewandowski@gmail.com ORCID:

<https://orcid.org/0000-0003-1895-8404>

Opublikowano w: STUDIA IURIDICA TORUNIENSIA tom XXV

Teza orzeczenia: Sędzia krajowy ma obowiązek stosowania praw podstawowych UE z pierwszeństwem ich stosowania przed prawem krajowym, w tym krajową Konstytucją. Niezależna i skuteczna kontrola sądowa, w tym kontrola poszanowania praw podstawowych, jest podstawowym obowiązkiem sądu krajowego.

/.../ Cytat: „W sprawach tzw. dezubekizacyjnych zbadanie zarzutów w zakresie naruszenia Konstytucji i konwencji międzynarodowej mieści się zarówno w uprawnieniach procesowych sądu odwoławczego (brak zakazu proceduralnego), jak i w uprawnieniach decyzyjnych w odniesieniu do wszystkich źródeł prawa materialnego (nakaz stosowania prawa materialnego, w tym Konstytucji). Jednak Sąd Okręgowy w Częstochowie w pełni zasadnie wywiódł swoje rozstrzygnięcie z analizy swoistej relacji między zasadami podstawowymi Unii Europejskiej a ustawą z 16 grudnia 2016r. Odstąpił jednak od ustalenia nieobowiązywania norm wynikających z przepisów art. 15a i 22a ustawy z 16 grudnia 2016r. ze względu na ich sprzeczność z normami wyższego rzędu, a więc nie zastosował hierarchicznej reguły kolizyjnej. Odszedł również od modelu sylogistycznego, właściwego do wyprowadzania konsekwencji prawnych wyłącznie z norm prawnych w procesie subsumpcji. Sąd w ramach procesu odwołuje się do multicyntrycznego modelu sądowego stosowania prawa. Oznacza to, że sędzia nie jest związany ustawą w sytuacji jej kolizyjności z Konstytucją i prawami podstawowymi Unii.

Norma sprzeczna z prawem wspólnotowym lub z Konstytucją nie musi być usunięta z systemu poprzez formalną derogację, może być pominięta

przez sąd¹⁷. Ta konstatacja sądu wskazuje na zastosowanie w procesie rozstrzygnięcia sporu warunkowej relacji pierwszeństwa pomiędzy zasadami. Jest to relacja zaproponowana przez Roberta Alexy'ego, w miejsce relacji właściwych modelowi sylogistycznemu, oparta na założeniu, że w konkretnych sytuacjach wartości mają różną wagę i że za każdym razem wartość o większej wadze ma pierwszeństwo¹⁸.

Ustalenia w tym zakresie wymagają zastosowania trzypoziomowej argumentacji. Na pierwszym poziomie stwierdza się istnienie sytuacji napięcia między zidentyfikowanymi zasadami, drugi poziom obejmuje ustalenie warunków konkretnego przypadku i wreszcie na trzecim poziomie – można nazwać go decyzyjnym – ustala się wystarczający powód przesądzający o pierwszeństwie.

Sąd zidentyfikował wartości, które podlegałyby ważeniu. Z jednej strony jest to odpowiedzialność obywateli Unii Europejskiej oparta na winie zbiorowej oraz ingerencja ustawodawcy w konstytucyjne uprawnienia sądów do wymierzania sprawiedliwości¹⁹, z drugiej wartość wyrażona w sześciu zasadach podstawowych, a mianowicie zasada godności ludzkiej, zasada rządów prawa, zasada równości i niedyskryminacji, zasada ochrony prawa do rzetelnego procesu i efektywnej kontroli sądowej, zasada proporcjonalności i zasada ochrony prawa własności.

Sąd w uzasadnieniu wyroku (z zastosowaniem nowej formy, opartej na uzasadnieniach orzeczeń ETPCz czy Trybunału Sprawiedliwości UE) posłużył się argumentacją z pierwszego i drugiego poziomu warunkowej relacji pierwszeństwa.

Trzeci poziom zwieńczył konkluzją, że w kraju deklarującym się jako demokratyczne państwo prawne, aby obowiązywała norma sądowego rozstrzygnięcia zawierająca określoną zasadę, nie może być ona sprzeczna z zasadami i prawami podstawowymi UE²⁰, tym samym przynajmniej większą wagę wartości 6 zasad.

Sąd Okręgowy w Częstochowie swój w pełni świadomy wybór metodologiczny poprzedził ustaleniem co do powszechności praw podstawowych UE i związania nimi sądów krajowych. Można zasadnie przyjąć, że przepisy art. 9 i art. 91 Konstytucji oraz art. 4 ust. 3 i art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) bezspornie nadają prawom

podstawowym Unii Europejskiej charakter praw bezpośrednio stosowalnych.

W takiej sytuacji każdy sędzia krajowy z powołaniem się na zasadę efektywnej kontroli sądowej ma nie tylko prawo, ale obowiązek pominąć w procesie sądowego stosowania prawa ustawy oraz praktyki sprzeczne z zasadami podstawowymi Unii Europejskiej.

Sędzia krajowy ma obowiązek stosowania praw podstawowych UE z prawem pominięcia regulacji krajowych naruszających te prawa 21.

Głosowane orzeczenie wypełnia przedstawione wyżej standardy, wobec czego zasługuje na pełną aprobatę.”.

STRESZCZENIE

Glosa do wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z 31 maja 2019 r., 4 U 241/19

Sąd Okręgowy w Częstochowie uznał, sędzia krajowy ma obowiązek stosowania praw podstawowych UE z pierwszeństwem ich stosowania przed prawem krajowym, w tym krajową Konstytucją. Niezależna i skuteczna kontrola sądowa, w tym kontrola poszanowania praw podstawowych, jest podstawowym obowiązkiem sądu krajowego.

Link do glosy:

<https://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/SIT/article/view/SIT.2019.028/26073>

EKWIWALENT – STAN PO WEJŚCIU W ŻYCIĘ USTAWY Z DNIA 14.08.2020 O SZCZEGÓLNYCH ROZWIĄZANIACH DOTYCZĄCYCH WSPARCIA SŁUŻB MUNDUROWYCH

TEKST NAJNOWSZEJ INFORMACJI 28.10.2020

Prawie od dwóch lat śledzimy skandal jaki towarzyszy wykonaniu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego K 7/15 z dnia 30 października 2018 roku. Wszystko co się w tej sprawie dzieje jest kpinią z państwa i prawa. Jest także szyderstwem z ponad 70 tysięcy policjantów w stanie spoczynku uprawnionych do otrzymania wyrównania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

Trudno uwierzyć, że po dwóch latach obstrukcji, którą prawnicy określają mianem zaniechania ustawodawczego, ustawodawca /ściślejsza administracja rządowa/ zamiast dostosować prawo do wyroku TK, zrobił zapis całkowicie sprzeczny z treścią tego wyroku. Zrobiono to po dwóch latach mamienia policjantów, że wyrównania ekwiwalentu będą wypłacane po uregulowaniu kwestii wyrównania w ustawie. Chodziło w szczególności o przyjęcie wskaźnika jakim należy zastąpić wskaźnik uznany za niekonstytucyjny. Tymczasem, przy braku reakcji opozycji i Senatu wprowadzono kuriozum jakiego w trzydziestoletniej historii nowej RP jeszcze nie było. To co się stało to rzecz niesłychana, trudna do wyobrażenia i pojęcia, w państwie które ciągle chce uchodzić za demokratyczne państwo prawne. Mimo powszechnej wiedzy o tym, że orzeczenia TK są ostateczne, został złamany zakaz przywracania przez ustawodawcę regulacji prawnej, co do której TK orzekł, że była niezgodna z Konstytucją. I tak wbrew logice, wbrew przyzwoitości ponownie wpisano do ustawy, że w okresie pomiędzy 19 października 2001 roku i 6 listopada 2018 roku nadal będzie obowiązywał zapis, który TK uznał za niekonstytucyjny.

To nic, że zakaz takiego postępowania wynika bezpośrednio z uprawnień TK do orzekania o konstytucyjności prawa i ze skutków prawnych jego wyroków. Wymyślono taki sprytny niby fortel, który w istocie jest cynicznym obejściem elementarnych zasad postępowania. Takie wymyślne prawotwórstwo to całkowite rozwalanie fundamentów państwa i prawa. To brak poszanowania wyroków własnego TK. To nie liczenie się z niczym i z nikim, to całkowita destrukcja prawa, wprowadzona w życie pomimo kilkuset, a może nawet już ponad tysiąca wyroków sądów administracyjnych jednoznacznie rozstrzygających skargi policjantów na ich korzyść. Mimo utrwalonej, jednoznacznej linii orzeczniczej potwierdzonej kilkunastoma wyrokami NSA wydanymi po skargach kasacyjnych organów Policji. Wyroki te najczęściej kończone są konkluzją, że organy Policji: **„uwzględnią przedstawioną powyżej ocenę prawną /.../ i dokonają wyliczenia i wypłaty skarżącemu części należnego ekwiwalentu za niewykorzystany urlop.** Widać z powyższego, że obecna władza działa według zasady „Sąd sądem, ale sprawiedliwość musi być po naszej stronie”. Ta słynna kwestia wygłoszona przez matkę Kazimierza Pawlaka, w filmie Sylwestra Chęcińskiego „Sami swoi”, jak się nam wydaje, właściwie ilustruje obecny stan faktyczny.

Zrobiono to mimo zastrzeżeń legislatorów RCL. To wielki skandal.

I tak po ustawie represyjnej której dobrodziejstwa doświadczają tysiące policjantów, mamy kolejną kilkudziesięcioletnią grupę policjantów którym zafundowano swoście pojmowane prawo i sprawiedliwość. Ustawy te łączy pogarda do człowieka, lekceważenie Konstytucji i przekonanie, że prawo musi ustąpić przed brutalną siłą.

Dla lepszego zrozumienia problemu przedstawiamy fragment wykładu prof. Ewy Łętowskiej: "Partykularyzm a podział władz" wygłoszonego 19 marca 2008 r. na Wydziale Prawa i Administracji UG na uroczystym posiedzeniu Senatu UG z okazji 38. rocznicy powołania Uniwersytetu Gdańskiego, na którym otrzymała tytuł doktora honoris causa: *„4. Stwierdzenie niekonstytucyjności jest więc tylko fragmentem porządkowania konstytucyjności. Po takim orzeczeniu musi nastąpić etap „przywracania konstytucyjności” – należący już do ustawodawcy, sądów i egzekutywy. Występuje przy tym charakterystyczna współzależność: im*

mniej aktywny ustawodawca (a tak jest w Polsce) – tym trudniejsza rola przypada sądom. Na nie to bowiem spada główny ciężar uporania się ze skutkami orzeczenia o niekonstytucyjności. Sądy nie mogą uchylić się od stosowania prawa takiego, jakie jest, nawet, jeśli inni aktorzy życia prawnego własne zadania (w zakresie derogacji i legislacji) wykonują błędnie, opieszale, lub wcale. Z kolei zaś Trybunał orzekając (derogując) musi brać pod uwagę to, co jego orzeczenia oznaczają nie tylko dla pierwszej, ale i trzeciej władzy, i to w sytuacji, gdy ustawodawca nagminnie opóźnia się z działaniami sanacyjnymi, które powinien podejmować niezwłocznie po stwierdzeniu niekonstytucyjności i pojawieniu się luki, jaką wytworzyło derogacyjne orzeczenie TK.

Ta właśnie sytuacja ilustruje problem, sformułowany w tytule dzisiejszego wystąpienia. Niewydolność ustawodawcy, ujawniająca się w słabym poziomie legislacji, zmusza pozostałe władze do czujnego i odpowiedzialnego reagowania. Ich partykularny interes czy wygoda (w końcu nikt nie lubi pracować za innych lub w warunkach bałaganu stworzonego przez innych) muszą ustąpić w imię działania na rzecz dobra wspólnego, jakim jest „utrzymanie w ruchu” mechanizmu podziału władzy zapewniającego funkcjonowanie trzech władz w duchu zapewnienia realizacji konstytucji w życiu społecznym. Wszystkie bowiem organy stosujące prawo po derogacji wynikającej z wyroku TK winny wykorzystać powstającą w ten sposób nową przestrzeń stosowania prawa tak, aby zapewnić możliwie najsprawiedliwsze i najbardziej zgodne z konstytucją rozstrzygnięcie. A przestrzeń ta jest tym większa i trudniejsza do prawidłowego zagospodarowania, im niższy poziom kultury legislacyjnej, gorliwości i pracowitości ustawodawcy. Wnioski, jakie stąd wynikają muszą brać pod uwagę i malarze obrazu zatytułowanego „Rządy prawa”, i brakarz narzędzi i farb do niego używanych.”

Wykład był ilustracją historycznego wydarzenia, kiedy to prawo musiało ustąpić przed bezprawiem, pokazaną na tle nałożenia siłą, wbrew prawu, ogromnej kontrybucji na Gdańszczan. Źródło:

<https://www.google.com/search?q=Ewa+%C5%81%C4%99towska+PARTYKULARYZM+A+PODZIA%C5%81+W%C5%81ADZ&og=Ewa+%C5%81%C4%99towska+PARTYKULARYZM+A+PODZIA%C5%81+W%C5%81ADZ&aqs=chrome..69i57j33i21.1341j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Analogia nasuwa się sama. Prawo musi ustąpić przed siłą – chyba że na to nie pozwolimy, wierząc w wolne sądy – które w tej sprawie zachowują się nienagannie.

Uważamy, że ta kuriozalna regulacja ustawowa nie wpływa na prawo policjantów do uzyskania wyrównania ekwiwalentu na drodze postępowania administracyjnego. Dlatego zachęcamy wszystkich którzy odeszli ze służby przed 6 listopada 2018 roku, a po 19 października 2001 roku o składanie wniosków o wypłatę ekwiwalentu. Droga do uzyskania wypłaty paradoksalnie może okazać się krótsza niż w sytuacji dotychczasowej, kiedy to tej regulacji nie było.

My w wolne sądy wierzymy i jesteśmy pewni, że kilkudziesięcioletnia grupa policjantów w stanie spoczynku kiedyś to wyrównanie wyrwie z rąk tych wybitnych specjalistów od prawnego cwaniactwa, ale to jednak może wydłużyć dochodzenie należności o kolejne miesiące. Mimo wszystko musimy upominać się o swoje, bo nikt za nas tego nie robi.

O słuszności naszych propozycji świadczy przywoływana wyżej linia orzecznicza sądów administracyjnych. Na potwierdzenie cytujemy kilka zdań z uzasadnienia wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie, z 30 września 2020 roku sygn. akt III SA/Kr 684/20:

„Niedopuszczalne jest więc ograniczanie zasady "wzruszalności" aktów stosowania prawa wynikającej z art. 190 ust. 4 Konstytucji poprzez regulacje wprowadzone w ustawach zwykłych, czy to wprost, czy też na skutek ich wykładni, albowiem godziłoby to w zasadę nadrzędności Konstytucji wynikającą z art. 8 ust. 1 Konstytucji.

/.../

Na marginesie należy zauważyć, że jedynym środkiem uznawanym za ograniczenie czasowego oddziaływania wyroków Trybunału Konstytucyjnego jest określenie przez Trybunał Konstytucyjny innego terminu utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego niż data ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw (art. 190 ust. 3 Konstytucji RP), jednak tego środka Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 30 października 2018 r. (sygn. akt K 7/15) nie zastosował.

Nie ma zatem żadnych prawnych przesłanek, by ograniczyć uprawnienie funkcjonariuszy Policji do uzyskania pełnego, odpowiadającego wymogom konstytucyjnym ekwiwalentu za niewykorzystany urlop w zależności od kryterium daty zwolnienia ze służby, o ile zwolnienie to nastąpiło po wejściu w życie zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny art.115a ustawy o Policji, czyli po dniu 19 października 2001 r., a tak było w niniejszej sprawie.

Korzystając z okazji wyrażamy uznanie za tytaniczną pracę Biura Kadr i Szkolenia KGP, które urodziło fantastyczne wytyczne pełne algorytmów wskazujących jak wyliczać i płacić ekwiwalent w tej na nowo wykreowanej sytuacji prawnej. Na serio jednak uważamy, że cała ta praca będzie daremna.

Wszystkich zainteresowanym proponujemy skorzystanie ze zaktualizowanych wzorów pism procesowych i przypominamy, że wszyscy policjanci zwolnieni ze służby po 19 października 2001 roku, jeśli jeszcze tego nie zrobili, wnioski o wyrównanie ekwiwalentu za niewykorzystany urlop mogą złożyć najpóźniej w dniu 5 listopada 2021 roku.

Wyciąg z ustawy Ustawa z dnia 14 sierpnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw

http://orka.sejm.gov.pl/proc9.nsf/ustawy/432_u.htm

Art. 1. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r. poz. 360 i 956) wprowadza się następujące zmiany: 16) art. 115a otrzymuje brzmienie:

„Art. 115a. Ekwiwalent pieniężny za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego **ustala się w wysokości 1/21 części miesięcznego uposażenia** zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego policjantowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.” /.../

Art. 9. 1. Przepis art. 115a ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy wszczętych i niezakończonych przed dniem 6 listopada 2018r. oraz do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy policjantowi zwolnionemu ze służby od dnia 6 listopada 2018r.

Ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za okres przed dniem 6 listopada 2018 r. ustala się na zasadach wynikających z przepisów ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu obowiązującym przed dniem 6 listopada 2018 r.

Przy obliczaniu wysokości ekwiwalentu pieniężnego przysługującego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy **za rok 2018 określa się proporcję liczby dni** niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz od dnia 6 listopada 2018 r.

2. Przepis art. 119a ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy przysługujący za okres od dnia 6 listopada 2018 r. Przy obliczaniu wysokości ekwiwalentu przelicza się zaległy urlop wypoczynkowy lub dodatkowy w dniach kalendarzowych na urlop w dniach roboczych przy zastosowaniu mnożnika wynikającego z relacji 26 dni roboczych do 30 dni kalendarzowych. Niepełny dzień zaokrągla się w górę do pełnego dnia. Przy obliczaniu wysokości ekwiwalentu pieniężnego przysługującego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za rok 2018 określa się proporcję liczby dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz od dnia 6 listopada 2018 r. Ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za okres przed dniem 6 listopada 2018 r. ustala się na zasadach wynikających z przepisów ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Przepis art. 96 ust. 1a ustawy zmienianej w art. 5 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do spraw wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy przysługujący za okres od dnia 6 listopada 2018 r. Przy obliczaniu wysokości ekwiwalentu pieniężnego przysługującego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za rok 2018 określa się proporcję liczby dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz od dnia 6 listopada 2018 r.

4. Przepis art. 188 ust. 6 ustawy zmienianej w art. 7 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy przysługujący za okres od dnia 6 listopada 2018 r. Przy obliczaniu wysokości ekwiwalentu pieniężnego przysługującego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za rok 2018 określa się proporcję liczby dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz od dnia 6 listopada 2018 r.

Art. 48. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2020 r., z wyjątkiem: 1) art. 1 pkt 1–3, które wchodzi w życie z dniem 30 listopada 2020 r.; 2) art. 2 pkt 37–52 oraz art. 27–38, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

WYROK WOJEWÓDZKIEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO W KRAKOWIE Z 30 WRZEŚNIA 2020 ROKU - III SA/KR 614/20

Data orzeczenia	2020-09-30
Data wpływu	2020-06-15
Sąd	Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie
Sędziowie	Hanna Knysiak-Sudyka Krystyna Kutzner /przewodniczący sprawozdawca/ Maria Zawadzka
Symbol z opisem	6192 Funkcjonariusze Policji
Hasła tematyczne	Ewidencja ludności
Skarżony organ	Komendant Policji
Treść wyniku	uchylono zaskarżoną decyzję oraz poprzedzającą decyzję I instancji
Powołane przepisy	Dz.U. 1990 nr 30 poz 179; Art. 115a; Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

Sentencja

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie w składzie następującym: Przewodniczący Sędzia NSA Krystyna Kutzner (spr.) Sędziowie WSA Hanna Knysiak-Sudyka WSA Maria Zawadzka po rozpoznaniu w dniu 30 września 2020 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy ze skargi M. K. na decyzję Komendanta Wojewódzkiego Policji z dnia 23 kwietnia 2020 r. nr [...] w przedmiocie odmowy wypłaty wyrównania ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop uchyla zaskarżoną decyzję oraz poprzedzającą ją decyzję organu I instancji.

Uzasadnienie

Komendant Wojewódzki Policji decyzją z dnia 23 kwietnia 2020 r. nr [...] utrzymał w mocy decyzję Komendanta Powiatowego Policji z dnia [...] 2020 r. nr [...] w przedmiocie odmowy wypłaty M. K. (dalej: skarżąca) wyrównania ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystane urlopy w związku ze zwolnieniem ze służby w Policji.

Powyższa decyzja zapadła w następującym stanie faktycznym i prawnym:

Skarżąca pełniła służbę w Policji **do dnia 31 maja 2005 r.** Stosunek służbowy ustał na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (Dz.U.2011.287.1687). W związku ze zwolnieniem ze służby skarżącemu wypłacono ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i dodatkowy przy zastosowaniu "przelicznika" 1/30 część miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

Wnioskiem z dnia 22 listopada 2018 roku skarżąca zwróciła się do Komendanta Powiatowego Policji o ponowne ustalenie wysokości należnego jej ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystane urlopy oraz zarządzenie jego wypłaty w wysokości stanowiącej różnicę między kwotą należną a kwotą wypłaconą, z uwzględnieniem należnych odsetek ustawowych. Jako podstawę swego żądania skarżący wskazał na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2018 roku sygn. akt K 7/15, opublikowany w dniu 6 listopada 2018 roku (Dz.U.2018.2102), zgodnie z którym art. 115a ustawy o Policji w zakresie, w jakim ustala wysokość ekwiwalentu pieniężnego za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego w wymiarze 1/30 części miesięcznego uposażenia, jest niezgodny z art. 66 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Decyzją z dnia [...] 2020 r. Komendant Powiatowy Policji odmówił wypłaty żądanego wyrównania ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystane urlopy. Zdaniem organu powołany przez skarżącą wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie przyznał samo w sobie uprawnień byłym policjantom do przedmiotowego ekwiwalentu w innej wysokości tj. obliczonego według przelicznika 1/21 lub 1/22 części uposażenia miesięcznego, jak to ma miejsce w innych służbach mundurowych. W związku z tym konieczna jest nowelizacja przepisów, która określi wielkość nowego "przelicznika" i ewentualny zakres stosowania wprowadzonej nowelizacji, a w szczególności czy nowe przepisy działają wstecz, a jeżeli tak, to od jakiej daty. W ocenie organu nowelizacja przepisów da dopiero możliwość określenia ewentualnego prawa do ponownego przeliczenia byłym policjantom ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop i czas wolny od służby.

Reasumując organ pierwszej instancji przyjął, że w dacie zwolnienia ze służby skarżącej jako byłemu policjantowi wypłacono w całości przysługujący mu wówczas ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop i jej uprawnienie zostało zrealizowane. Aktualnie nie ma przepisów, które regulowałyby kwestie nowego "przelicznika", co powoduje niemożność organu do ponownego naliczenia i wypłacenia wyrównania ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop.

W odwołaniu od powyższej decyzji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji oraz ponowne przeliczenie oraz wypłatę wyrównania ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i dodatkowy, powołując się raz jeszcze na wyrok Trybunału Konstytucyjnego.

Komendant Wojewódzki Policji utrzymując w mocy zaskarżoną decyzję wskazał, że w związku ze zwolnieniem skarżącej ze służby w Policji wypłacono jej ekwiwalent pieniężny za niewykorzystane urlopy, przy zastosowaniu przelicznika w wysokości 1/30 części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym na podstawie art. 115a ww. ustawy o Policji w brzmieniu obowiązującym w dniu wypłaty.

Odnosząc się do zarzutów skarżącej organ wskazał, że zgodnie z art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego

następuje z chwilą wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Oznacza to, że utrata mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją następuje dopiero z chwilą wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, a nie wcześniej. Utrata mocy obowiązującej nie oznacza unieważnienia istniejącego wcześniej stanu prawnego, które prowadziłyby do automatycznego unicestwienia z tą chwilą wszystkich wcześniejszych konsekwencji prawnych. W przedmiotowym wyroku brak jest informacji, co do jego ewentualnego działania *ex tunc*. Przeciwny wniosek prowadziłby do sytuacji, że jakakolwiek zmiana uregulowania odnoszącego się do świadczeń przyznawanych w związku ze zwolnieniem ze służby, wywoływałaby nieograniczony w czasie skutek wsteczny, co jest zdaniem organu niedopuszczalne.

Przedmiotowy wyrok Trybunału Konstytucyjnego jest orzeczeniem negatoryjnym, eliminującym normę prawną odnoszącą się do ułamkowej części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego policjantowi na ostatnio zajmowanym przez niego stanowisku służbowym, będącą podstawą do obliczenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego za jeden dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego oraz dodatkowego. Orzeczenie tworzy tym samym lukę w systemie prawnym, uniemożliwiającą ustalenie wysokości należnego policjantowi zwalnianemu ze służby ekwiwalentu pieniężnego za jeden dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego oraz dodatkowego. Dekompletuje tym samym konstrukcję prawną określającą zasady obliczania tego ekwiwalentu, pozbawiając ją elementu niezbędnego do ustalenia wysokości ekwiwalentu za jeden dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego oraz dodatkowego.

Z treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynika zatem wyłącznie, że wartość niezbędna do określenia wysokości ekwiwalentu nie może wynosić 1/30 części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym. Wskazane orzeczenie nie ma natomiast charakteru prawotwórczego w znaczeniu pozytywnym, tj. nie określa innego przelicznika, przez co nie przyznało samo w sobie uprawnień byłym policjantom do ekwiwalentu w innej wysokości, tj. obliczonego według przelicznika np. 1/21 lub 1/22 części miesięcznego uposażenia. Skoro w dacie zwolnienia ze służby wypłacono w całości byłemu policjantowi przysługujący mu wówczas ekwiwalent pieniężny za niewykorzystane urlopy, to jego uprawnienie zostało zrealizowane i aktualnie nie przysługuje mu prawo do ponownej wypłaty tego świadczenia.

Na powyższą decyzję wpłynęła skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji wraz z poprzedzającą decyzją organu I instancji oraz zasądzenie kosztów procesu wg norm przewidzianych. W uzasadnieniu skargi raz jeszcze powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego wskazując, że jest wystarczającą podstawą do wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystane urlopy w wymiarze wynikającym z tego orzeczenia.

W odpowiedzi na skargę Komendant Wojewódzki Policji wniósł o jej oddalenie i podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Organ odwoławczy stwierdził, że skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego, wydanego do sygn. akt K 7/15, norma z art. 115a ustawy o Policji została ograniczona do następującej dyspozycji: "Ekwiwalent pieniężny za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego oraz za każde 8 godzin niewykorzystanego czasu wolnego przysługującego na podstawie art. 33 ust. 3 ustala się w wysokości (-) części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym". Zdaniem organu ułamek "1/30" należy pomijać jako niekonstytucyjną część przepisu. Jednocześnie z żadnego innego przepisu ustawy o Policji nie wynika wymiar uposażenia za 1 dzień urlopu wypoczynkowego dodatkowego policjanta. W ocenie organu, nieuprawnione byłoby stosowanie na zasadzie analogii przeliczników obowiązujących w innych służbach mundurowych, tym bardziej, że nie są one jednolite i wynoszą 1/21 lub 1/22. To samo stwierdzenie dotyczy przepisów regulujących stosunek pracy, które co prawda określają szczegółowy sposób obliczania ekwiwalentu za 1 dzień urlopu wypoczynkowego, ale nie mogą mieć zastosowania do funkcjonariuszy Policji. Z treści art. 5 Kodeksu pracy jednoznacznie bowiem wynika, że odnosi się do innych kategorii pracowników oraz do stosunków pracy, a nie do stosunków służbowych o charakterze administracyjnoprawnym. Organy administracji publicznej nie są zresztą uprawnione do domniemywania podstawy prawnej swojego działania ani do uzupełniania zdekompletowanej normy prawnej według własnego uznania. Rozstrzygają sprawy na podstawie administracyjnego prawa materialnego, natomiast stosowanie innych gałęzi prawa jest możliwe tylko wtedy, gdy normy te upoważniają organy administracji publicznej do załatwiania spraw indywidualnych w drodze decyzji.

Organ II instancji uznał, że norma art. 115a ustawy o Policji w brzmieniu obowiązującym na dzień wydania zaskarżonej decyzji nie może zostać w odniesieniu do skarżącego zrealizowana w sposób inny, niż to zostało wykonane w dacie jego zwolnienia, poprzez wypłatę ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop w wysokości wówczas określonej.

Wypłata uzupełniająca ekwiwalent za niewykorzystany urlop będzie ewentualnie możliwa dopiero po nowelizacji ustawy określającej nowy "przelicznik". Warunkiem wypłaty będzie także ustalenie kręgu adresatów znowelizowanej normy i zasięgu czasowego jej obowiązywania. Nowy stan prawny będzie również stanowił dla skarżącej podstawę ewentualnego wystąpienia z nowym żądaniem.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie zważył, co następuje:

Stosownie do art.1 § 2 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (t.j. Dz.U.2019.2167 ze zm.) sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej pod względem zgodności z prawem. Oznacza to, że przedmiotem kontroli Sądu jest zgodność zaskarżonej decyzji z przepisami prawa.

Na podstawie art.134 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U.2019.2325 ze zm., zwanej dalej

p.p.s.a.) Sąd przy rozstrzyganiu sprawy nie jest związany zarzutami i wnioskami skargi oraz powołaną podstawą prawną.

Mając na uwadze wskazane powyżej kryterium legalności, Wojewódzki Sąd Administracyjny stwierdza, skarga zasługuje na uwzględnienie.

W rozpatrywanej sprawie stan faktyczny ustalony przez organy Policji nie jest sporny. W dacie zwolnienia ze służby skarżącej wypłacono ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i dodatkowy w oparciu o art. 115a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji w brzmieniu wówczas obowiązującym, tj. przy przyjęciu wysokości ekwiwalentu pieniężnego za 1 dzień niewykorzystanego urlopu w wymiarze 1/30 części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym na ostatnio zajmowanym stanowisku.

Okolicznością bezsporną w sprawie jest także to, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2018 r., sygn. akt K 7/15 (ogłoszonym w Dzienniku Ustaw z dnia 6 listopada 2018 r., poz. 2102) orzeczono, iż "art. 115a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2017 r. poz. 2067 oraz z 2018 r. poz. 106, 138, 416, 650, 730, 1039, 1544 i 1669) w zakresie, w jakim ustala wysokość ekwiwalentu pieniężnego za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego w wymiarze 1/30 części miesięcznego uposażenia, jest niezgodny z art. 66 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 zdanie drugie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej".

Obie strony sporu tj. skarżąca i organy Policji zgodne są co do tego, że do chwili obecnej stwierdzony jako "niekonstytucyjny" ułamek 1/30 nie został zastąpiony ustawowo innym ułamkiem – np. 1/22 czy 1/21, zastosowanym w innych ustawach dotyczących funkcjonariuszy innych służb mundurowych: Agencji Wywiadu, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego czy wobec funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Wreszcie poza sporem pozostaje także to, że prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego nabywane jest wyłącznie w sytuacji zwolnienia ze służby (na zasadach art. 41 i art. 116 ustawy o Policji w zw. z art. 114 tej ustawy).

W związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego i brakiem nowych przepisów zastępujących niekonstytucyjny przelicznik 1/30 innym przelicznikiem dopuszczalne i możliwe jest ponowne przeliczenie i wypłacenie tzw. "wyrównania" ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop – jak chce tego skarżący, czy też ponowne przeliczenie i wypłacenie tego ekwiwalentu jest niedopuszczalne, jak twierdzą organy obu instancji.

Rozstrzygając zaistniały w rozpatrywanej sprawie spór Sąd podzielił stanowisko skarżącego jako zgodne z prawem.

W związku z ww. wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października

2018 r., sygn. akt K 7/15, w ocenie Sądu, w oparciu o istniejący stan prawny można wyliczyć nowy przelicznik za niewykorzystany urlop zgodnie ze stanowiskiem Trybunału. Sposób wyliczenia kwoty należnej wskazuje wprost uzasadnienie przytoczonego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego, przy czym – co należy podkreślić - do dnia 1 lipca 2019 r. okres rozliczeniowy, o którym mowa w art. 33 ust. 3 ustawy o Policji, w zw. z ust. 2 tego artykułu i w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2018 r., sygn. akt K 7/15 to 3-miesięczny okres rozliczeniowy (zmiana z dniem 1 lipca 2019 r. – Dz.U.2019.1635) i taki też należy przyjąć do wymienionych wyliczeń należnej kwoty ekwiwalentu w stosunku do policjantów zwolnionych ze służby przed dniem 1 lipca 2019 r.

Trybunał Konstytucyjny wskazał w uzasadnieniu omawianego wyroku, iż "Ekwiwalent pieniężny przysługuje także za niewykorzystany czas wolny od służby udzielany na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy o Policji. Zgodnie z tym przepisem w zamian za czas służby przekraczający 40 godzin w tygodniu, w 3-miesięcznym okresie rozliczeniowym, policjantowi udziela się czasu wolnego od służby w tym samym wymiarze albo przyznaje rekompensatę pieniężną. Nie dotyczy to policjantów uprawnionych do dodatku funkcyjnego. (...) Użycie przez ustawodawcę słowa "ekwiwalent" na oznaczenie świadczenia pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy uzasadnia wniosek, że chodziło o równowartość niewykorzystanych urlopów. Ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy jest "zastępczą formą" wykorzystania urlopu w sytuacji zwolnienia ze służby, która powoduje prawną i faktyczną niemożliwość realizacji tych świadczeń w naturze. Innymi słowy, po ustaniu stosunku służby, prawo do urlopu przekształca się w świadczenie pieniężne, będące, jak sama nazwa wskazuje, jego ekwiwalentem. Obowiązek wypłaty obciąża Policję (pracodawcę), ponieważ w czasie służby w tej formacji funkcjonariusz nabył powyższe uprawnienia, których z powodu wykonywania obowiązków służbowych nie mógł zrealizować w naturze. Ekwiwalent pieniężny za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe nie ma charakteru uznaniowego. Prawo do ekwiwalentu wynika z ustawy o Policji i jego realizacja następuje w drodze czynności materialno-technicznej, tj. poprzez wypłatę ekwiwalentu, natomiast odmowa jego wypłacenia – w drodze decyzji administracyjnej (zob. wyrok NSA z 15 kwietnia 2014r., sygn. akt I OSK 542/13, Lex nr 1798154). Prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego nabywane jest wyłącznie w sytuacji zwolnienia ze służby. Ze względu na funkcję art. 66 ust. 2 Konstytucji (gwarancja prawa do wypoczynku) i jego związek z ochroną zdrowia i życia pracownika, podstawową formą urzeczywistnienia przedmiotowego uprawnienia jest faktyczne wykorzystanie urlopu (...). Świadczeniem ekwiwalentnym za przepracowany dzień urlopu jest wynagrodzenie za jeden dzień roboczy. Taki sposób obliczania wartości jednego dnia urlopu wynika z faktu, że urlop wypoczynkowy liczony jest wyłącznie w dniach roboczych. Interpretację taką wspiera także treść art. 121 ust. 1 ustawy o Policji, który ustala wysokość uposażenia przysługującego policjantowi w razie wykorzystania urlopu. Ekwiwalent będący substytutem urlopu powinien więc odpowiadać wartości tego świadczenia w naturze."

Z przytoczonej treści uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynika

więc wprost sposób wyliczenia wysokości należnego ekwiwalentu za niewykorzystany urlop, którym jest na dzień zwolnienia ze służby ilość dni niewykorzystanego urlopu przy przyjęciu, że za 1 dzień niewykorzystanego urlopu przysługuje wynagrodzenie za 1 dzień roboczy na dzień zwolnienia ze służby. Oznacza to, że w niniejszej sprawie należy po wyliczeniu ilości dni urlopu przysługującego skarżącemu tę ilość urlopu pomnożyć przez wysokość wynagrodzenia przysługującego skarżącemu za 1 dzień roboczy na dzień zwolnienia ze służby obliczonego – zgodnie z uzasadnieniem Trybunału Konstytucyjnego - w 3-miesięcznym okresie rozliczeniowym. Inaczej mówiąc, należy ilość należnego i niewykorzystanego urlopu pomnożyć przez "wycenę" (dokonaną zgodnie z uzasadnieniem TK) ostatniego 1 dnia roboczego przysługującego skarżącemu na dzień zwolnienia ze służby.

Sposób wyliczenia ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop przyjęty przez Trybunał Konstytucyjny wskazuje, że wyliczenie należnego skarżącemu na dzień zwolnienia ze służby ekwiwalentu za niewykorzystany urlop nie tylko nie wymaga nowelizacji przepisów, ale nie powinno nastręczać organom Policji trudności, skoro przyjmuje się, że świadczeniem ekwiwalentnym za jeden dzień niewykorzystanego urlopu policjanta jest jego wynagrodzenie za jeden dzień roboczy. Ilość dni roboczych w każdym roku kalendarzowym jest okolicznością faktyczną, możliwą do ustalenia w oparciu o kalendarz na dany rok i w oparciu o przepisy ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz.U.2015.90). Na marginesie należy zauważyć, że "wymiar czasu pracy" w każdym roku publikowany jest w internecie. Ustalenie wysokości wynagrodzenia policjanta w danym roku kalendarzowym wynika z danych posiadanych przez organy Policji.

Odnosząc się do stanowiska obu organów zawartego w uzasadnieniu decyzji należy podnieść, że skutkiem wyroku Trybunału Konstytucyjnego była utrata z dniem 6 listopada 2018 r. (data publikacji w dzienniku urzędowym) mocy obowiązującej art. 115a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r., Nr 287, poz. 1687 z późn. zm.) w takim zakresie, w jakim określał on współczynnik ułamekowy $1/30$ uposażenia policjanta jako podstawę ustalenia wysokości ekwiwalentu za niewykorzystany urlop. Przepis ten nie został wyeliminowany z systemu prawnego w całości, co oznacza, że organ administracji publicznej musi zrekonstruować treść tego przepisu zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Stosownie bowiem do art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

W uzasadnieniu omawianego wyroku Trybunał Konstytucyjny wyinterpretował z przepisów art. 66 ust. 2 Konstytucji oraz art. 115a ustawy o Policji normę prawną, zgodnie z którą świadczeniem ekwiwalentnym za jeden dzień urlopu jest wynagrodzenie funkcjonariusza za jeden dzień roboczy. Stąd przy stosowaniu art. 115a ustawy o Policji organy Policji dokonując wyliczenia ekwiwalentu za niewykorzystany urlop powinny uwzględnić, że świadczeniem ekwiwalentnym za dzień niewykorzystanego urlopu jest wynagrodzenie nie w wysokości $1/30$ części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, lecz w wysokości jednego dnia roboczego.

Nadto należy podnieść, że w orzecznictwie nie budzi żadnych wątpliwości, iż pozbawienie przez Trybunał Konstytucyjny danej normy prawnej domniemania jej konstytucyjności powoduje wyeliminowanie tej normy od początku jej obowiązywania. Oznacza to usunięcie danej normy prawnej z przepisu, a konkretnie w niniejszej sprawie oznacza, że ułamek 1/30, zaniżający policjantowi wysokość należnego ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop, nie istniał już od daty jego wejścia w życie.

W związku z powyższym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2018 r., sygn. akt K 7/15 "przyznał" policjantowi prawo do wyższego ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop od chwili wejścia w życie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o Policji... (Dz.U.100.1084), która wprowadziła niekompatybilność zmiany systemu urlopu 30-dniowego liczonego w dniach kalendarzowych na system 26-dniowy liczony w dniach roboczych z wprowadzeniem do ustawy o Policji art. 115a. Inne stanowisko byłoby sprzeczne z regułami demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej z uwagi na konieczność ochrony innych wartości konstytucyjnych (por. wyrok NSA z dnia 3 grudnia 2014 r., sygn. akt II OSK 2311/14). W kontrolowanej sprawie jest to prawo gwarantowane treścią art. 66 ust. 2 Konstytucji, tj. prawo do urlopu i jego ekwiwalentu pieniężnego, które - jak to podkreślał w powołanym wyżej i omawianym wyroku Trybunał Konstytucyjny - mają charakter bezwarunkowy.

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie nie można przyjąć zaistnienia instytucji przedawnienia z uwagi na treść art. 107 ust. 1 ustawy o Policji. Co prawda, zgodnie z art. 107 ust. 1 ustawy o Policji roszczenia z tytułu prawa do uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne, nie mniej w myśl ust. 2 tego artykułu organ właściwy do rozpatrywania roszczeń może nie uwzględnić przedawnienia, jeżeli opóźnienie w dochodzeniu roszczenia jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami. W rozpatrywanej sprawie taką okolicznością jest wydanie w dniu 30 października 2018 r. wyroku Trybunału Konstytucyjnego o sygn. akt K 7/15, w którym stwierdzono niezgodność z Konstytucją przepisu będącego podstawą prawną czynności organu. W tym zakresie Sąd podziela stanowisko wyrażone przez sądownictwo administracyjne, m. in. w wyrokach Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 8 sierpnia 2019 r., sygn. akt II SA/Go 381/19, Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 30 maja 2019 r., sygn. akt II SA/OI 314/19 i z dnia 27 czerwca 2019 r., II SA/OI 416/19 (CBOSA), w których za taką wyjątkową okoliczność uznano właśnie stwierdzenie niekonstytucyjności normy prawnej stanowiącej podstawę wyliczenia skarżącemu spornego ekwiwalentu.

Nadto Sąd podnosi, że art. 190 ust. 4 Konstytucji stanowi o prawie jednostki do przywrócenia stanu konstytucyjności po stwierdzeniu przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności prawnej podstawy orzeczenia, albowiem celem ustawowej procedury, realizującej normę art. 190 ust. 4 Konstytucji, musi być realne zagwarantowanie skutku w postaci uprawnienia do ponownego rozstrzygnięcia sprawy w nowym stanie prawnym, ustalonym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego.

Konstytucja przesądza o samym fakcie sanacji indywidualnych stosunków prawnych, wyznaczając cel "wznowienia" w trybie procedur ukształtowanych w ustawach. Z tego względu jakiegokolwiek ograniczenia art. 190 ust. 4 Konstytucji są dopuszczalne jedynie wówczas, gdy uzasadnia to dyspozycja konkretnego przepisu Konstytucji, który wyłączałby wznawianie postępowania jako sprzeczne z konstytucyjną istotą danej instytucji prawnej. **Niedopuszczalne jest więc ograniczanie zasady "wzruszalności" aktów stosowania prawa wynikającej z art. 190 ust. 4 Konstytucji poprzez regulacje wprowadzone w ustawach zwykłych, czy to wprost, czy też na skutek ich wykładni, albowiem godziłoby to w zasadę nadrzędności Konstytucji wynikającą z art. 8 ust. 1 Konstytucji.** Sąd podkreśla, że w zakresie tym podziela w pełni uchwałę Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 czerwca 2010 r., sygn. akt II GPS 1/10, opubl. ONSAiWSA 2010/5/81). Powyższe oznacza, że nie można przez instytucję przedawnienia unicestwiać uprawnienia jednostki do przywrócenia stanu konstytucyjności po stwierdzeniu przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności prawnej podstawy czynności materialno-technicznej wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystany urlop. **Takie działania organów Policji godzą również w konstytucyjną zasadę państwa prawa (art. 2 Konstytucji) i wywodzoną z niej zasadą ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa.**

Skarżąca w sposób oczywisty przed wydaniem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego nie mogła wystąpić z żądaniem uzupełnienia ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop, albowiem art. 115a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji korzystał z domniemania zgodności z Konstytucją. Dopiero wejście w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2018 r. (sygn. akt K 7/15) zrodziło po stronie policjanta uprawnienie do tego, aby domagać się uzupełnienia wypłaconego już uprzednio ekwiwalentu do wysokości odpowiadającej konstytucyjnym regulacjom. Oznacza to także, że nie mogło przedawnić się roszczenie, które dotychczas nie istniało.

Na marginesie należy zauważyć, że jedynym środkiem uznawanym za ograniczenie czasowego oddziaływania wyroków Trybunału Konstytucyjnego jest określenie przez Trybunał Konstytucyjny innego terminu utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego niż data ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw (art. 190 ust. 3 Konstytucji RP), jednak tego środka Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 30 października 2018 r. (sygn. akt K 7/15) nie zastosował. **Nie ma zatem żadnych prawnych przesłanek, by ograniczyć uprawnienie funkcjonariuszy Policji do uzyskania pełnego, odpowiadającego wymogom konstytucyjnym ekwiwalentu za niewykorzystany urlop w zależności od kryterium daty zwolnienia ze służby, o ile zwolnienie to nastąpiło po wejściu w życie zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny art. 115a ustawy o Policji, czyli po dniu 19 października 2001 r., a tak było w niniejszej sprawie.** W zakresie tym Sąd w pełni podziela stanowisko zawarte w wyrokach Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 4 lipca 2019 r., sygn. akt III SA/Gd 313/19 oraz z dnia 19 czerwca 2019 r., sygn. akt III SA/Gd 312/19, CBOSA).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy organy Policji uwzględnią przedstawioną powyżej ocenę prawną, stosownie do art. 153 p.p.s.a., w szczególności mając na względzie art. 114 ust. 1 pkt 2 ustawy o Policji (policjant zwalniany ze służby za

niewykorzystane urlopy wypoczynkowe lub dodatkowe oraz za niewykorzystany czas wolny od służby, przyznany za pracę ponad wymiar, otrzymuje ekwiwalent pieniężny) i dokonają wyliczenia i wypłaty skarżącemu części należnego ekwiwalentu za niewykorzystany urlop na podstawie art. 115a ustawy o Policji zgodnie z art. 66 ust. 2 Konstytucji RP (pracownikowi przysługuje prawo do określonych w ustawie dni wolnych od pracy i corocznych płatnych urlopów oraz maksymalnych norm czasu pracy) i stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego wyrażonym w wyroku z 23 lutego 2010 r., sygn. K 1/08 (OTK ZU nr 2/A/2010, poz. 14), zgodnie z którym prawo to gwarantowane jest w art. 66 ust. 2 Konstytucji w sposób bezwarunkowy, a rekompensata pieniężna za niewykorzystany (płatny) urlop stanowi konieczny substytut otrzymywany w miejsce niewykorzystanego urlopu.

Mając na względzie naruszenie przez organy administracyjne obu instancji przepisów prawa materialnego – wskazanych wyżej przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i ustawy o Policji – Sąd na podstawie art. 145 § 1 pkt 1 lit. a p.p.s.a. oraz art. 135 p.p.s.a. uchylił zaskarżoną decyzję oraz poprzedzającą ją decyzję organu I instancji – jak w sentencji wyroku.

WZÓR ODWOŁANIA OD DECYZJI ODMAWIAJĄCEJ WYPŁATY WYRÓWNANIA EKWIWALENTU (J. DOMAŃSKA-PALUSZAK)

WZÓR odwołania od decyzji odmownej do komendanta nadzrędnego

Przed skorzystaniem ze wzoru proszę zapoznać się z „mapą drogową”. Proszę o zweryfikowanie proponowanej treści Odwołania pod kątem zgodności z otrzymaną wcześniej decyzją odmowną. Odwołanie nie wymaga szczegółowego uzasadnienia. Wystarczy, jeżeli z odwołania wynika, że strona nie jest zadowolona z wydanej decyzji. (art. 128 Kodeksu postępowania administracyjnego).

Uzasadnienie zawarte we wzorze uwzględnia aktualną sytuację prawną, czyli stan po wejściu w życie ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw

....., dnia ..... r.

Imię i nazwisko, adres

.....

Pan.....

KOMENDANT (Wojewódzki, Stołeczny, Główny) **POLICJI**

za pośrednictwem

KOMENDANTA (Powiatowego, Miejskiego, Woj., Stoł., Głównego) **POLICJI**

ODWOŁANIE

Na podstawie art. 127 §1 i 129 §1 Kodeksu postępowania administracyjnego niniejszym wnoszę odwołanie od Decyzji Komendanta ..... Policji nr ..... z dnia ..... r., którą otrzymałam/łem w dniu .....

Ponadto na podstawie art. 138 §1 pkt 2) wnoszę o uchylenie w całości Decyzji Komendanta ..... Policji nr ..... z dnia .....r. i orzeczenie co do istoty sprawy, a także spowodowanie wypłacenia mi wyrównania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wraz z ustawowymi odsetkami.

UZASADNIENIE

Dnia ..... r. zwróciłam/łem się z Wnioskiem do Komendanta ..... Policji o wyrównanie należności za ekwiwalent niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego (*i dodatkowego*) w wymiarze .... dni. Prawo do ekwiwalentu nabyła/łem przechodząc dnia ..... r. na emeryturę/rentę policyjną.

W Decyzji z dnia ..... Komendant ..... Policji odmówił mi wyrównania ekwiwalentu przywołując zapisy ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1610) (zwanej dalej ustawą o szczególnych rozwiązaniach). Ustawa weszła w życie dnia 1 października 2020 r.

Zgodnie z art. 1 pkt 16 ustawy o szczególnych rozwiązaniach - art. 115a ustawy o Policji otrzymał brzmienie - „Ekwiwalent pieniężny za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego ustala się w wysokości 1/21 części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego policjantowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.”

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach - przepis art. 115a (...) stosuje się do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy wszczętych i niezakończonych przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy policjantowi zwolnionemu ze służby od dnia 6 listopada 2018 r.

Konkludując swoje uzasadnienie organ Policji stwierdził, że wobec policjantów zwolnionych ze służby przed dniem 6 listopada 2018 r. wysokość ekwiwalentu za niewykorzystany urlop ustala się na zasadach wynikających z przepisów ustawy o Policji (art. 115a) w brzmieniu obowiązującym przed dniem 6 listopada 2018 r., czyli przelicznikiem 1/30 części miesięcznego uposażenia za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego.

Kończąc swoją argumentację organ stwierdził, że zgodnie z obowiązującymi przepisami norma art. 115a ustawy o Policji w brzmieniu obowiązującym na dzień wydania niniejszej decyzji determinuje sposób załatwienia mojej sprawy, który nie może być inny niż w ..... roku. (*rok przejścia na emeryturę/rentę*). Oznacza to, że należy mi się ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop w wysokości wówczas określonej. Na podstawie przepisów obowiązujących od dnia 1 października 2020 roku organ nie jest upoważniony do dokonania wypłaty uzupełniającej.

Z argumentacją organu w nie zgadzam się.

Mój wniosek o wyrównanie ekwiwalentu za niewykorzystany urlop pozostawał w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2018 r. w sprawie sygn. akt K 7/15 opublikowanym dnia 06 listopada 2018 r. (Dz. U. poz. 2102) dotyczącym art. 115a ustawy z dnia 06 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. 2019 poz. 161 ze zm.). Trybunał Konstytucyjny, wymienionym wyrokiem, wyeliminował z obrotu prawnego fragment art. 115a ustawy o Policji określający wymiar 1/30 części miesięcznego uposażenia jako stanowiący ekwiwalent za urlop, wskazując jednocześnie w uzasadnieniu techniczne przesłanki do prawidłowego dokonania naliczenia ekwiwalentu.

Zgodnie z art. 190 ust.1 Konstytucji RP - orzeczenia TK są ostateczne i mają charakter powszechny. Tymczasem, mimo tego, po prawie dwóch latach zapowiedzi o konieczności ustawowego uregulowania kwestii będącej przedmiotem mojego wniosku, ponownie wpisano do ustawy, że w okresie pomiędzy 19 października 2001 roku i 5 listopada 2018 roku nadal będzie obowiązywał zapis, który TK uznał za niekonstytucyjny.

Całkowicie nie do zaakceptowania jest decyzja podjęta w opozycji do jednolitej linii orzeczniczej przyjętej przez NSA i wojewódzkie sądy administracyjne, które jednoznacznie stwierdzają, że realizacja wniosku o wyrównanie ekwiwalentu powinna następować zarówno w warunkach zaniechania ustawodawczego /które trwało prawie dwa lata/, jak i w obecnej sytuacji, tj. próby „zniesienia” wyroku TK ustawą zwykłą.

Na poparcie powyższego przytoczę kilka zdań z uzasadnienia wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 30 września 2020 roku, sygn. akt III SA/Kr 614/20, który podzielał w całości -

„W związku z powyższym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2018 r., sygn. akt K 7/15 "przyznał" policjantowi prawo do wyższego ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop od chwili wejścia w życie ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o Policji... (Dz. U. 100 poz. 1084), która wprowadziła niekompatybilność zmiany systemu urlopu 30-dniowego liczonego w dniach kalendarzowych na system 26-dniowy liczony w dniach roboczych z wprowadzeniem do ustawy o Policji art. 115a. Inne stanowisko byłoby sprzeczne z regułami demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej z uwagi na konieczność ochrony innych wartości konstytucyjnych (por. wyrok NSA z dnia 3 grudnia 2014 r., sygn. akt II OSK 2311/14).

W kontrolowanej sprawie jest to prawo gwarantowane treścią art. 66 ust. 2 Konstytucji, tj. prawo do urlopu i jego ekwiwalentu pieniężnego, które - jak to podkreślał w powołanym wyżej i omawianym wyroku Trybunał Konstytucyjny - mają charakter bezwarunkowy."/.../„Konstytucja przesądza o samym fakcie sanacji indywidualnych stosunków prawnych, wyznaczając cel "wznowienia" w trybie procedur ukształtowanych w ustawach. Z tego względu jakiegokolwiek ograniczenia art. 190 ust. 4 Konstytucji są dopuszczalne jedynie wówczas, gdy uzasadnia to dyspozycja konkretnego przepisu Konstytucji, który wyłączałby wznawianie postępowania jako sprzeczne z konstytucyjną istotą danej instytucji prawnej. **Niedopuszczalne jest więc ograniczanie zasady "wzruszalności" aktów stosowania prawa wynikającej z art. 190 ust. 4 Konstytucji poprzez regulacje wprowadzone w ustawach zwykłych, czy to wprost, czy też na skutek ich wykładni, albowiem godziłoby to w zasadę nadrzędności Konstytucji wynikającą z art. 8 ust. 1 Konstytucji.** Sąd podkreśla, że w zakresie tym podziela w pełni uchwałę Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 28 czerwca 2010 r., sygn. akt II GPS 1/10, opubl. ONSAiWSA 2010/5/81). Powyższe oznacza, że nie można przez instytucję przedawnienia unicestwiać uprawnienia jednostki do przywrócenia stanu konstytucyjności po stwierdzeniu przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności prawnej podstawy czynności materialno-technicznej wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystany urlop. **Takie działania organów Policji godzą również w konstytucyjną zasadę państwa prawa (art. 2 Konstytucji) i wywodzoną z niej zasadą ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa.**”

Zatem norma art. 9 ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach (*przepis art. 115a (...) stosuje się do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy wszczętych i niezakończonych przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy policjantowi zwolnionemu ze służby od dnia 6 listopada 2018 r.) w zakresie w jakim pozbawia funkcjonariuszy, którzy odeszli na emeryturę/rentę po 19 października 2001 r. a przed 6 listopada 2018 r.)* stoi w sprzeczności z orzeczeniem składu orzekającego w sprawie sygn. akt K 7/15.

Obecnie w orzecznictwie sądów administracyjnych dominuje pogląd wyrażony przez NSA w wyroku z 6 lutego 2008 r. (II OSK 1745/07), że przepis uznany przez TK za niekonstytucyjny ma taki charakter od samego początku, tj. od dnia jego wejścia w życie. – NSA odrzuca stanowisko, że wyrok TK wywołuje skutki jedynie na przyszłość – zauważa dr Jarosław Sułkowski z Zespołu Wstępnej Kontroli Skarg Konstytucyjnych i Wniosków w Biurze TK.

Naczelnny Sąd Administracyjny w uchwale z dnia 28 czerwca 2010 r. (II GPS 1/10) stwierdził, że celem procedury musi być „realne zagwarantowanie skutku w postaci uprawnienia do ponownego rozstrzygnięcia sprawy w nowym stanie prawnym, ustalonym orzeczeniem TK”. Dlatego – zdaniem NSA – jakiegokolwiek ograniczenia art. 190 ust. 4 Konstytucji (nieważność niekonstytucyjnego przepisu z mocą wsteczną) są dopuszczalne tylko wtedy, gdy uzasadnia to dyspozycja

konkretnego przepisu Konstytucji, który wyłącza wznawianie postępowania (odnosi się to np. do niedopuszczalności wznowienia postępowania, w którym orzeczono unieważnienie małżeństwa lub rozwód, albo ustalono nieistnienie małżeństwa, jeżeli choćby jedna ze stron zawarła po uprawomocnieniu się takiego orzeczenia nowy związek małżeński – art. 18 Konstytucji).

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Olsztynie wyroku z dnia 11 czerwca 2019 r. II SA/OI 364/19, – w sprawie skargi A. K. na decyzję Komendanta Wojewódzkiego Policji z dnia "(...)" nr "(...)" w przedmiocie wypłaty wyrównania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop - odniósł się uzasadnieniu do zagadnienia mocy wstecznej wyroków Trybunału Konstytucyjnego.

„(...) Zatem art. 190 ust. 4 Konstytucji określa naprawienie skutków obowiązywania niekonstytucyjnego przepisu obowiązującego do chwili wejścia w życie "w stosunku do ukształtowanych i skonsumowanych zaszczości prawnych". Przepis ten przewiduje możliwość zainicjowania właściwej procedury wznowieniowej, która pozwoli na rozpatrzenie sprawy w świetle stanu prawnego ukształtowanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego (wyrok SN z dnia 19 sierpnia 2010 r., IV CSK 54/10). Utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego, o której mowa w art. 190 ust. 3 Konstytucji RP, oznacza, że niekonstytucyjny akt prawny jest derogowany z systemu prawnego w sposób bezwzględny i bezwarunkowy, a zatem nie może być stosowany również do stanów faktycznych ukształtowanych w czasie, gdy jeszcze obowiązywał (M. Florczak-Wątor, Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i ich skutki prawne, Poznań 2006, s. 72 i n.).”

Wznowienie postępowania, uchylenie lub stwierdzenie nieważności decyzji ostatecznej zakłada zatem wsteczne oddziaływanie tego skutku rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego. Niezgodność określonej regulacji prawnej z Konstytucją jest bowiem stanem niezależnym od chwili orzekania w tym przedmiocie przez Trybunał. Nie można przyjmować, że przed opublikowaniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego akt prawny był zgodny z Konstytucją, a dopiero ocena dokonana przez Trybunał pozbawia przepis przymiotu zgodności z ustawą zasadniczą, albowiem w takim przypadku ocena obowiązywania aktu normatywnego z punktu widzenia zgodności danego aktu z Konstytucją uzależniona byłaby od chwili wydania orzeczenia przez Trybunał. Tylko ze względu na pewność i porządek obrotu prawnego oraz poszanowanie, jakiego wymagają decyzje ostateczne i prawomocne orzeczenia, ich wzruszenie z powodu wydania na podstawie przepisu pozbawionego mocy obowiązującej orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego może nastąpić w trybie wznowienia postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji ostatecznej.

W orzecznictwie przyjmuje się, że akt normatywny uchylony (w całości lub w części) na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, niezależnie od odroczenia utraty jego mocy obowiązującej, traci cechę domniemania konstytucyjności. Wzruszenie tego domniemania następuje już z momentem ogłoszenia wyroku Trybunału na sali rozpraw (wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 27 kwietnia 2005 r. sygn. akt P 1/05, OTK-A z 2005 r. Nr 4, poz. 42; z dnia 13 marca 2007 r. sygn. akt K 8/07, OTK-A z 2007 r. Nr 3, poz. 26; z dnia 11 maja 2007 r. sygn. akt K 2/07, OTK-A z 2007 r. Nr 5, poz. 48). Z tą też chwilą nie ma już żadnych wątpliwości, że taki akt nie spełnia standardów konstytucyjnych. Zmiana w stanie prawnym wynikająca z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego uzasadnia konieczność przełamania zasady tempus regit actum i w konsekwencji rodzi potrzebę ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem niekonstytucyjnej regulacji - mimo że regulacja taka była objęta domniemaniem konstytucyjności w dniu wydania decyzji (wyrok NSA z dnia 2 kwietnia 2014 r., I OSK 2296/12, dostępny na CBOSA).”

W wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r. Sąd Najwyższy (II UK 6/13) podał, że skutkiem uznania za niekonstytucyjne przepisów w określonym zakresie jest obowiązek zapewnienia przez wszystkie sądy, które orzekały na podstawie niekonstytucyjnych przepisów prawa, stanu zgodnego z

Konstytucją w zakresie wiążąco rozstrzygniętym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego (por. uchwałę z dnia 23 stycznia 2001 r., III ZP 30/00, OSNAPiUS z 2001 r. Nr 23, poz. 685 i wyroki: z dnia 5 września 2001 r., II UKN 542/00, OSNAPiUS z 2004 r. Nr 2, poz. 36, z dnia 12 czerwca 2002 r., II UKN 419/01, OSNAPiUS z 2002 r. Nr 23, poz. 58, z dnia 27 września 2002 r., II UKN 581/01, OSNAPiUS z 2002 r. Nr 23, poz. 581, z dnia 18 grudnia 2002 r. I PKN 668/01, OSNAPiUS z 2004 r. Nr 3, poz. 47, z dnia 18 maja 2010 r., III UK 2/10, OSNP 2011 r. nr 21-22, poz. 278 i z dnia 4 lipca 2012 r., III UK 132/11 - niepublikowany, z dnia 8 października 2013 r., III UK 123/12).

W szczególności w wyroku z dnia 18 maja 2010 r., III UK 2/10 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że skutkiem utraty domniemania konstytucyjności ustawy w konsekwencji wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku stwierdzającego niezgodność jej przepisu z Konstytucją, jest obowiązek zapewnienia przez sądy orzekające w sprawach, w których przepis ten ma zastosowanie, stanu zgodnego z Konstytucją wynikającego z wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Skoro uznane za niezgodne z Konstytucją przepisy prawa naruszały ustawę zasadniczą już od dnia ich wejścia w życie (*ex tunc*), to nie mogą być legalną podstawą orzekania przez sądy powszechne i Sąd Najwyższy (por. np. wyroki: z dnia 7 marca 2013 r., I UK 519/12; z dnia 24 kwietnia 2013 r., II UK 299/12; z dnia 25 kwietnia 2013 r., I UK 593/12; z dnia 29 maja 2013 r., I UK 621/12; z dnia 6 czerwca 2013 r., II UK 369/12).

Jednocześnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego zdecydowanie przeważa pogląd o skuteczności *ex tunc* wyroków Trybunału Konstytucyjnego (zob. uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007, Nr 6, poz. 79, uchwały z dnia 23 stycznia 2001 r., III ZP 30/00, OSNP 2001, Nr 23, poz. 685, z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004, Nr 9, poz. 136, z dnia 23 stycznia 2004 r. III CZP 112/03, OSNC 2005, Nr 4, poz. 61, z dnia 23 czerwca 2005 r., III CZP 35/05, OSNC 2006, Nr 5, poz. 81 i z dnia 19 maja 2006 r. III CZP 26/06, OSNC 2007, Nr 3, poz. 39 oraz wyroki z dnia 10 listopada 1999 r., I CKN 204/98, OSNC 2000, Nr 5, poz. 94, z dnia 19 grudnia 1999 r., I CKN 632/98, niepubl., z dnia 19 kwietnia 2000 r., II CKN 272/00, niepubl., z dnia 15 stycznia 2003 r. IV CKN 1693/00, niepubl., z dnia 9 października 2003 r., I CK 150/02, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 132, ze sprost. OSNC 2004, nr 10, s. 131, z dnia 29 października 2003 r., III CK 34/02, OSP 2005, Nr 4, poz. 54, z dnia 30 września 2004 r., IV CK 20/04, OSNC 2005, Nr 9, poz. 161, z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 270/04, niepubl., z dnia 12 stycznia 2005 r., I CK 457/04, niepubl., z dnia 7 października 2005 r., II CK 756/04, "Monitor Prawniczy" 2005, nr 21, s. 1027, z dnia 14 września 2006 r., III CSK 102/06, niepubl., z dnia 15 czerwca 2007 r., II CNP 37/07, niepubl., z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 315/07, niepubl., z dnia 19 czerwca 2008 r. V CSK 31/08, OSNC-ZD 2009, Nr 1, poz. 16, z dnia 20 maja 2009 r., I CSK 379/08, OSNC 2009, Nr 10, poz. 172 i z dnia 10 grudnia 2009 r., III CSK 110/09, OSNC 2010, Nr 5, poz. 82, a także postanowienia z dnia 7 grudnia 2000 r., III ZP 27/00, OSNAPUS 2001, Nr 10, poz. 331 i z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CK 272/03, niepubl.).

Identyczny pogląd prezentowany jest również w orzecznictwie sądów administracyjnych, gdzie podnosi się, że skoro orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności przepisu z Konstytucją mają, co zasady, skutek wsteczny (*ex tunc*), to oznacza, że przepis jest niekonstytucyjny od chwili jego wejścia w życie (postanowienie NSA z dnia 9 października 2007 r., I FSK 1261/07, wyrok NSA z 15 listopada 2006 r., II OSK 1349/05, wyrok NSA z dnia 9 marca 2010 r., I FSK 105/09). Zatem w zakresie stosowania prawa wyrok Trybunału odnosi skutek retroaktywny, wpływając na ocenę prawną stanów faktycznych powstałych w okresie poprzedzającym wejście w życie orzeczeń Trybunału.

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w zakresie stosowania odnosi skutek retroaktywny, wsteczny, wpływając na ocenę prawną stanów faktycznych powstałych w okresie poprzedzającym

wejście w życie orzeczenia Trybunału. Fakt wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku orzekającego o niekonstytucyjności aktu normatywnego, na podstawie którego zostały wydane kontrolowane w sprawie decyzje, nie pozostaje bez znaczenia dla oceny ich legalności. Sąd powinien bezpośrednio zastosować art. 190 ust. 1 i 4 Konstytucji RP (uchwała składu 7 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 7 grudnia 2009 r. sygn. akt I OPS 9/09, ONSAiWSA z 2010 r. Nr 2, poz. 16) i uwzględnić wyrok Trybunału Konstytucyjnego w celu przywrócenia stanu zgodności z Konstytucją RP kontrolowanych rozstrzygnięć (wyrok NSA z dnia 12 października 2016 r., II OSK 3334/14)

W kolejnym wyroku Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że przepis uznany przez Trybunał za niekonstytucyjny ma taki charakter od samego początku, tj. od dnia jego wejścia w życie. Fakt ten musi być brany pod uwagę przy kontroli aktu administracyjnego podjętego na podstawie niekonstytucyjnego przepisu (wyrok NSA z dnia 6 lutego 2008 r., II OSK 1745/07, Lex nr 357511).

Przytoczona wyżej argumentacja zaczerpnięta z opinii autorytetów oraz z wyroków wydawanych przez sądy, w tym przez Naczelny Sąd Administracyjny w pełni uzasadnia tezę, że odmowa wypłacenia mi należnego wyrównania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop jest pozbawiona podstaw prawnych.

Ustawą o szczególnych rozwiązaniach nie można pozbawić mnie należnego świadczenia, którego mam prawo dochodzić w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2018 r. w sprawie sygn. akt K 7/15.

Wobec powyższego wnoszę jak na wstępie.

Załączniki:

- 1) egz. Nr 2 odwołania od Decyzji dla ..... (*wpisać komendanta, który wydał decyzję odmowną*),
- 2) kopia wniosku z dnia .....,
- 3) Decyzja odmowna z dnia....

opracowała: Jolanta Domańska-Paluszak

WYTYCZNE BKISZ Z 9.09.2020 W SPRAWIE OBLICZANIA EKWIWALENTU

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI
BIURO KADR, SZKOLENIA I OBSŁUGI PRAWNEJ

ul. Puławska 148/150, 02-624 Warszawa, tel. 47 72 142-26, fax 47 72 134-75
biurokad@policja.gov.pl

Warszawa, 09 września 2020 r.

L.dz. Kk - 15230/20

Komendantowi Wojewódzcy Policji
Komendantowi Stołecznemu Policji
Komendantowi
Centralnego Biura Śledczego Policji
Komendantowi
Biura Spraw Wspólnych Policji
Komendantowi-Rektorowi
Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie
Komendantowi Szkoły Policyjnych
Dyrektorowi Centralnego Laboratorium
Kryminalistycznego Policji

Stanowisko   *Rektor*

W związku z wejściem w życie z dniem 1 października 2020 r. nowych regulacji dotyczących praw policjantów do ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe i dodatkowe (ustawa z dnia 14 sierpnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw), poniżej przedstawiam stanowisko związane z ich stosowaniem.

Zgodnie z art. 1 pkt 16 przywołanej ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. art. 115a ustawy o Policji otrzymuje brzmienie: ekwiwalent pieniężny za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego ustnia się w wysokości 1/21 części miesięcznego pensjonaria zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego policjantowi z ostatnio zajmowanym stanowiskiem służbowym.

Ponadto, zgodnie z art. 9 ust. 1 cytowanej ustawy, przepis art. 115a ustawy zmienionej w art. 1 w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 14 sierpnia 2020 r. stosuje się do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy włączonych i niezakończonych przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy policjantowi zwolnionemu ze służby od dnia 6 listopada 2018 r. Ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy

za okres przed dniem 6 listopada 2018 r. ustala się na zasadach wynikających z przepisów ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu obowiązującym przed dniem 6 listopada 2018 r. Przy obliczaniu wysokości ekwiwalentu pieniężnego przysługującego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za rok 2018 określa się proporcję liczby dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz od dnia 6 listopada 2018 r.

W konsekwencji, od dnia 1 października 2020 r., w stosunku do policjantów zwolnionych ze służby przed dniem 6 listopada 2018 r. zastosowanie znajdują wyłącznie dotychczasowe przepisy dotyczące ustalania wysokości ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe i dodatkowe (a więc z obowiązującym przelicznikiem 1/30 części miesięcznego uposażenia za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego). Policjantom tym co do zasady nie będzie więc przysługiwało skuteczne roszczenie o wypłatę przedmiotowego ekwiwalentu w wyższej niż dotychczas wysokości.

Policjanci zwolnieni ze służby od dnia 6 listopada 2018 r. otrzymają omawiany ekwiwalent na dotychczasowych zasadach za niewykorzystany urlop za lata sprzed 2018 r. oraz za część 2018 r. proporcjonalnie (według proporcji liczby dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz od dnia 6 listopada 2018 r.). Natomiast za określoną proporcjonalnie pozostałą część 2018 r. oraz lata kolejne otrzymają ekwiwalent pieniężny zgodnie z „nowymi zasadami”.

Przy obliczeniu ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za 2018 r. kluczowe jest ustalenie liczby dni urlopu przysługującego za okres przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz od dnia 6 listopada 2018 r. Jak już bowiem zaznaczono, za urlop niewykorzystany z przysługującego sprzed dnia 6 listopada 2018 r. będzie przysługiwał ekwiwalent pieniężny „na starych zasadach” (1/30 części miesięcznego uposażenia za 1 dzień), natomiast za urlop przysługujący od dnia 6 listopada 2018 r. będzie przysługiwał ekwiwalent pieniężny „na nowych zasadach” (1/21 części miesięcznego uposażenia za 1 dzień).

Ustalając odpowiednią proporcję tego urlopu należy uwzględnić, że 2018 r. liczy 365 dni. Okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 5 listopada 2018 r. to 309 dni. Okresowi przed dniem 6 listopada 2018 r. odpowiada zatem wartość 309/365, co stanowi ułamek dziesiętny 0,846575.

Liczbę dni urlopu przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r. otrzymamy mnożąc wskazany ułamek przez liczbę dni urlopu przysługującego w 2018 r. (jednakże z wyłączeniem z tej liczby ewentualnego urlopu, do którego policjant nabywał prawo dopiero po dniu 5 listopada 2018 r., a więc który nie może być uwzględniony przy ustalaniu urlopu przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r.). Przed wykonaniem mnożenia liczbę dni urlopu wypoczynkowego oraz urlopu dodatkowego, do którego policjant nabył prawo przed dniem 6 listopada 2018 r., należy zsumować, bowiem urlopy te są równoważne z punktu widzenia ustalania wysokości ekwiwalentu pieniężnego.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa zarówno udzielenie policjantowi urlopu, jak też ustalanie ekwiwalentu pieniężnego za ten

urlop odnosi się do pełnych dni. Ewentualne wartości ułamkowe wynikające z dokonywanych obliczeń wymagają zatem wyeliminowania poprzez odpowiednie zaokrąglenie do wartości jednego dnia. Przy ustalaniu liczby dni urlopu przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r. zasadnym jest stosowanie zaokrąglenia do pełnych dni w dół, taki bowiem sposób liczenia nie będzie prowadził do generowania dodatkowego pełnego dnia urlopu, który w przypadku niewykorzystania musiałby podlegać rozliczeniu w sposób zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny (w wyroku z dnia 30 października 2018 r. sygn. akt K 7/15, Dz. U. poz. 2102).

Otrzymałą liczbę pełnych dni urlopu przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r. należy odjąć od liczby dni urlopu przysługującego w całym okresie 2018 r. Uzyskany wynik będzie stanowił liczbę dni urlopu przysługującego od dnia 6 listopada 2018 r.

Powyższe ustalenia pozwolą na obliczenie ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za 2018 r. w wymagany proporcjonalny sposób. Oczywistym jest przy tym przyjęcie, że jeżeli policjant wykorzystywał urlop za 2018 r., to w pierwszej kolejności dotyczyło to urlopu przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r.

Jednocześnie poniżej przedstawiam przykłady obrazujące sposób dokonywania obliczania omawianego ekwiwalentu pieniężnego w różnym stanie faktycznym.

I. Policjantowi przysługiwał za 2018 r. urlop wypoczynkowy w wymiarze 26 dni

- wymiar urlopu przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r.: 22 dni
[$26 \times 0,846575 = 22,010950$]
- wymiar urlopu przysługującego od dnia 6 listopada 2018 r.: 4 dni [$26 - 22 = 4$]

1) Policjant nie korzystał z urlopu za 2018 r. (posiada 26 niewykorzystanych dni)

naledny ekwiwalent pieniężny:

- 1/30 część miesięcznego uposażenia (...) za 22 dni
- 1/21 część miesięcznego uposażenia (...) za 4 dni

2) Policjant wykorzystał 10 dni urlopu za 2018 r. (posiada 16 niewykorzystanych dni)

naledny ekwiwalent pieniężny:

- 1/30 część miesięcznego uposażenia (...) za 12 dni [$22 - 10 = 12$]
- 1/21 część miesięcznego uposażenia (...) za 4 dni

3) Policjant wykorzystał 24 dni urlopu za 2018 r. (posiada 2 niewykorzystane dni)

naledny ekwiwalent pieniężny:

- 1/30 część miesięcznego uposażenia (...) za 0 dni [$22 - 24 = -2$]
- 1/21 część miesięcznego uposażenia (...) za 2 dni [$4 - 2 = 2$]

II. Policjantowi przysługiwał za 2018 r. urlop wypoczynkowy w wymiarze 26 dni oraz urlop dodatkowy w wymiarze 5 dni

- wymiar urlopu przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r.: 26 dni
 $[(26+5) \times 0,846575 = 26,243825]$
- wymiar urlopu przysługującego od dnia 6 listopada 2018 r.: 5 dni $[31-26=5]$

1) Policjant wykorzystał 26 dni urlopu wypoczynkowego za 2018 r. (posiada 5 niewykorzystanych dni urlopu dodatkowego)

naledny ekwiwalent pieniężny:

- 1/30 część miesięcznego uposażenia (...) za 0 dni $[26-26=0]$
- 1/21 część miesięcznego uposażenia (...) za 5 dni

2) Policjant wykorzystał 5 dni urlopu dodatkowego za 2018 r. (posiada 26 niewykorzystanych dni urlopu wypoczynkowego)

naledny ekwiwalent pieniężny:

- 1/30 część miesięcznego uposażenia (...) za 21 dni $[26-5=21]$
- 1/21 część miesięcznego uposażenia (...) za 5 dni

III. Policjantowi przysługiwał za 2018 r. urlop wypoczynkowy w wymiarze 26 dni; z dnem 10 listopada 2018 r. policjant nabył prawo do urlopu dodatkowego w wymiarze 5 dni

- wymiar urlopu przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r.: 22 dni
 $[26 \times 0,846575 = 22,010950]$
- wymiar urlopu przysługującego od dnia 6 listopada 2018 r.: 9 dni $[26-22=4; 4+5=9]$; (5 dni to urlop dodatkowy, do którego policjant nabył prawo po dniu 5 listopada 2018 r.)

1) Policjant wykorzystał 26 dni urlopu wypoczynkowego za 2018 r. (posiada 5 niewykorzystanych dni urlopu dodatkowego – w całości to urlop, do którego nabywał prawo po dniu 5 listopada 2018 r.)

naledny ekwiwalent pieniężny:

- 1/30 część miesięcznego uposażenia (...) za 0 dni $[22-26=-4]$
- 1/21 część miesięcznego uposażenia (...) za 5 dni $[9-4=5]$

2) Policjant wykorzystał 10 dni urlopu wypoczynkowego oraz 5 dni urlopu dodatkowego za 2018 r. (posiada 16 niewykorzystanych dni urlopu wypoczynkowego)

naledny ekwiwalent pieniężny:

- 1/30 część miesięcznego uposażenia (...) za 12 dni $[22-10=12]$ (nie odjęto wykorzystanego urlopu dodatkowego bowiem urlopu dodatkowego, do którego policjant nabył prawo po dniu 5 listopada 2018 r., nie uwzględniono przy obliczaniu wymiaru urlopu przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r.)
- 1/21 część miesięcznego uposażenia (...) za 4 dni $[9-5=4]$

IV. Policjantowi przysługiwał za 2018 r. urlop wypoczynkowy w wymiarze 26 dni oraz urlop dodatkowy w wymiarze 9 dni; z dniem 1 grudnia 2018 r. policjant nabył prawo do urlopu dodatkowego w wymiarze wyższym o 4 dni, tj. łącznie w wymiarze 13 dni

- wymiar urlopu przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r.: 29 dni
 $[(26+9) \times 0,846575 = 29,630125]$
- wymiar urlopu przysługującego od dnia 6 listopada 2018 r.: 10 dni $[26+9-29=6; 6+4=10]$, (4 dni to urlop dodatkowy, do którego nabył prawo po dniu 5 listopada 2018 r.)

1) Policjant nie korzystał z urlopu za 2018 r. (posiada 39 niewykorzystanych dni)

nałóżny ekwiwalent pieniężny:

- 1/30 część miesięcznego uposażenia (...) za 29 dni
- 1/21 część miesięcznego uposażenia (...) za 10 dni

2) Policjant wykorzystał 15 dni urlopu wypoczynkowego oraz 10 dni urlopu dodatkowego za 2018 r. (posiada 11 niewykorzystanych dni urlopu wypoczynkowego oraz 3 niewykorzystane dni urlopu dodatkowego – w całości to urlop dodatkowy, do którego nabywał prawo po dniu 5 listopada 2018 r.)

nałóżny ekwiwalent pieniężny:

- 1/30 część miesięcznego uposażenia (...) za 5 dni $[29-15-9=5]$ (odjęcie 9 z 10 dni wykorzystanego urlopu dodatkowego wynika z faktu, że tylko 9 dni tego urlopu uwzględniono przy obliczaniu wymiaru urlopu przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r.)
- 1/21 część miesięcznego uposażenia (...) za 9 dni $[10-1=9]$

3) Policjant wykorzystał 23 dni urlopu wypoczynkowego oraz 13 dni urlopu dodatkowego za 2018 r. (posiada 3 niewykorzystane dni urlopu wypoczynkowego)

nałóżny ekwiwalent pieniężny:

- 1/30 część miesięcznego uposażenia (...) za 0 dni $[29-23-9=-3]$
- 1/21 część miesięcznego uposażenia (...) za 3 dni $[10-3-4=5]$

Z powodzeniem

ZASTĘPCA DYREKTORA
 Biuro Kadr, Szkolenia i Obsługi Prawniczej
 Komendy Wojewódzkiej Policji

insp. Marek ROSOŁ

INFOTEKA NR 39. PRZEGLĄD MEDIÓW – 28. 10. 2020

Zawiera wybrane przez Biuro ZG SEiRP artykuły i informacje opublikowane w prasie i mediach elektronicznych dotyczące walki z ustawą represyjną, a także związane z innymi sprawami ważnymi dla naszego środowiska. Ten numer w dużej części dotyczy manewrom Prezes TK i nagłej wzmożonej aktywności IPN rozdrażnionego wznowieniem działalności sądów, w tym w szczególności Sądu Okręgowego w Warszawie.

TK bezterminowo odwołał ogłoszenie wyroku w sprawie emerytur b. funkcjonariuszy PRL

<https://www.prawo.pl/kadry/ogloszenie-orzeczenia-w-sprawie-przepisow-obnizajacych-emerytury,503889.html?fbclid=IwAR1xsdZwMhHqI6gjePH3BmAVATIHB DT5p-FMnHFstvRbcvIbTTqU6-6ORhA>

Grażyna J. Leśniak Data dodania: 19.10.2020

TK bezterminowo odwołał ogłoszenie wyroku w sprawie emerytur b. funkcjonariuszy PRL Trybunał Konstytucyjny nie ogłosi we wtorek 20 października orzeczenia w sprawie przepisów, które obniżyły emerytury i renty byłym funkcjonariuszom służb PRL. Na wokandzie TK pojawiła się informacja o odwołaniu terminu ogłoszenia orzeczenia. Nowy nie został wyznaczony. **Według PAP, ogłoszenie wyroku odwołano wobec niemożności wydania orzeczenia w składzie rozpoznającym sprawę do zamknięcia rozprawy.** Trybunał Konstytucyjny miał we wtorek ogłosić wyrok w sprawie przepisów (sygn. akt P 4/18), na podstawie których obniżono emerytury i renty byłym funkcjonariuszom służb bezpieczeństwa PRL. Sprawą tą TK zajmował się trzykrotnie na rozprawach w dniach 15 lipca, 18 sierpnia i 6 października. Ogłoszenie wyroku zostało wyznaczone na 13 października, a następnie przełożone właśnie na 20 października. Jak powiedziała Aleksandra Wójcik, rzecznik prasowy TK, zmiana terminu orzeczenia nastąpiła „z przyczyn obiektywnych”. O jakie przyczyny chodziło, oficjalnie nie podano. /.../

Bunt sędziów w Trybunale

<https://wyborcza.pl/7,75398,26413168,bunt-sedziow-w-trybunale-julia-przylebska-odwoluje-wyrok-w.html>

Leszek Kostrzewski, 19 października 2020

Bunt sędziów w Trybunale. Julia Przyłębska odwołuje wyrok w sprawie dezubekizacji.

Rozstrzygnięcie miało być we wtorek, ale prezes TK odwołała ogłoszenie wyroku. Według naszych informacji większość sędziów chciała w nim uznać dezubekizację za bezprawną. /.../

Ogłoszenie wyroku odwołano wobec niemożności wydania orzeczenia w składzie rozpoznającym sprawę do zamknięcia rozprawy

https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1493892,tk-odwolal-wydanie-orzeczenia-w-sprawie-tzw-ustawy-dezubekizacyjnej.html?fbclid=IwAR3gNB1QAPtZFc9FKlmaeGmyKJzzaGvnkyXb_LR2cNc3v36R210zavaoRMY

TK odwołał wydanie orzeczenia w sprawie tzw. ustawy dezubekizacyjnej. 19.10.2020,

Trybunał Konstytucyjny odwołał zaplanowane na wtorek wydanie orzeczenia w sprawie przepisów tzw. ustawy dezubekizacyjnej - dowiedziała się w poniedziałek PAP w Trybunale. Ogłoszenie wyroku odwołano wobec niemożności wydania orzeczenia w składzie rozpoznającym sprawę do zamknięcia rozprawy.

Zmiana terminu orzeczenia nastąpiła z przyczyn obiektywnych

<https://wiadomosci.dziennik.pl/polityka/artykuly/7841400,dezubekizacja-ustawa-dezubekizacyjna-sb-emerytury-byli-funkcjonariusze-prl-tk-julia-przylebska-przesuniety-termin.html?fbclid=IwAR3p6LMfI8BURJ6pyNvuWdD1IMhGtFNV7GJTh8iS7IWRlvD47cJvkAgi1LE>

19 października 2020

Wyrok TK ws. ustawy dezubekizacyjnej znów przesunięty. "Z przyczyn obiektywnych".

Na 20 października na godz. 11 przesunięte zostało ogłoszenie wyroku w sprawie przepisów tzw. ustawy dezubekizacyjnej, które zakładają obniżenie emerytur i rent byłym funkcjonariuszom służb PRL - wynika z informacji zamieszczonej w poniedziałek na stronie TK. Pierwotnie ogłoszenie było planowane na wtorek.

Przylebska już nie ogarnia Trybunału

<https://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114884,26415968,przylebska-juz-nie-ogarnia-trybunalu-bunt-wlasnych-sedziow.html>

Jacek Gądek, 21 październik 2020

"Przylebska już nie ogarnia Trybunału". Bunt własnych sędziów to rosnące ryzyko dla PiS.

Trybunał Konstytucyjny stał się "trzecią izbą parlamentu", w której PiS nie ma większości, choć na 15 osób w nim zasiadających aż 14 to nominaci obozu rządzącego. Wedle naszych informacji, już nawet prof. Krystyna Pawłowicz ma dość obcesowości i metod prezes Julii Przylebskiej. Brak kontroli nad TK to rosnące ryzyko dla PiS.

Trybunał Konstytucyjny odwołał wydanie wyroku.

<https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2020-10-19/trybunal-konstytucyjny-odwolal-wydanie-wyroku-chodzi-o-ustawe-dezubekizacyjna/?fbclid=IwAR1B1Ixbx8KvVTDAIqRSjs2FstKo1BNpRfZamRTYbfvbfloal5OxkPSMmRs>

19 października 2020

Trybunał Konstytucyjny odwołał wydanie wyroku. Chodzi o ustawę dezubekizacyjną

Trybunał Konstytucyjny odwołał zaplanowane na wtorek wydanie orzeczenia w sprawie przepisów tzw. ustawy dezubekizacyjnej. Ogłoszenie wyroku odwołano wobec niemożności wydania orzeczenia w składzie rozpoznającym sprawę do zamknięcia rozprawy. /.../

Dezubekizacja potrzebna natychmiast

<https://niezalezna.pl/358704-dezubekizacja-potrzebna-natychmiast>

19 października 2020

Dezubekizacja potrzebna natychmiast

Jutro Trybunał Konstytucyjny ma wydać orzeczenie w sprawie tzw. ustawy dezubekizacyjnej. Jeżeli uzna, że jest ona zgodna z konstytucją, sędziy komunistycznego systemu stracą swoje wysokie apanaże. Zostanie także otwarta droga do odebrania niezасłużonych przywilejów finansowych żołnierzom Ludowego Wojska Polskiego i innym pracownikom resortów siłowych junty Wojciecha Jaruzelskiego. /.../

Dezubekizacja – jak to działa

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/118235,Dezubekizacja-jak-to-dziala.html>

12 października 2020

Instytut Pamięci Narodowej Dezubekizacja – jak to działa? Anna Cisek Czym jest tzw. dezubekizacja? Dezubekizacja to proces obniżania świadczeń emerytalno-rentowych byłym funkcjonariuszom komunistycznej bezpieki na podstawie zachowanych akt osobowych, znajdujących się w Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. /.../

Ważny komunikat IPN

https://wpolityce.pl/polityka/521660-ipn-kazdy-esbek-dzialal-przeciwko-dazeniom-wolnosciovym?fbclid=IwAR1GJsZM5oBfEzmgIzqcyzZVIK7LmNBskn7XV0bKJj_7_y2e5Qj7VUHxnCs

12 października 2020

WAŻNY KOMUNIKAT IPN: ESBECY DZIAŁALI PRZECIWKO DAŻENIOM WOLNOŚCIOWYM W POLSCE. BYLI ELEMENTAMI MACHINY TOTALITARNEGO TERRORU.

Każdy funkcjonariusz służb bezpieczeństwa PRL, niezależnie od stopnia i stanowiska, działał przeciwko dążeniom wolnościowym w Polsce - podkreślił IPN, przypominając w poniedziałek zasady tzw. dezubekizacji. Funkcjonariusze ci - jak dodał - byli elementami maszyny totalitarnego terroru. /.../

Prezes Przyłębska: Trybunał czuje odpowiedzialność w każdej sprawie

https://wpolityce.pl/polityka/521534-prezes-przylebskatk-czuje-odpowiedzialnosc-w-kazdej-sprawie?fbclid=IwAR3oSJoDGas7u6wwysdlTb18-O1WlxCEobyFtdT9ZqCMxdxWfcj9W_s2ss#

12 października 2020

W tym tygodniu wyrok TK ws. ustawy dezubekizacyjnej. Prezes Przyłębska: Trybunał czuje odpowiedzialność w każdej sprawie

Trybunał czuje odpowiedzialność w każdej sprawie, a w sprawach, które wywołują bardzo silne emocje społeczne, szczególnie – oceniła prezes TK Julia Przyłębska odnosząc się do kwestii wyroku w sprawie tzw. ustawy dezubekizacyjnej, który ma być ogłoszony w tym tygodniu. „Musieliśmy pochylać się w sposób szczególny” /.../

Julia Przyłębska ustaliła z PiS, jak wybrnąć z dezubekizacji

<https://wyborcza.pl/7,75398,26391249,julia-przylebska-ustalila-z-pis-jak-wybrnac-z-dezubekizacji.html?fbclid=IwAR1Kfiwp1hqwpTlyVnLB1Vi1HVVrnNkZlozqpZhDpYfyDkkPbnsNXv2ml4M>

Leszek Kostrzewski, 12 października 2020

Julia Przyłębska ustaliła z PiS, jak wybrnąć z dezubekizacji? Odwołany wyrok, możliwe umorzenie.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego odwołała wtorkowe ogłoszenie wyroku w sprawie dezubekizacji. Wyrok mógłby być bowiem niekorzystny dla PiS. Ale Przyłębska ma nowy plan. /.../

Czarnek (PiS) o decyzji SN ws. emerytur b. funkcjonariuszy służb PRL: wyłącznie indywidualna ocena jest niemożliwa

<https://www.wnp.pl/parlamentarny/spoleczenstwo/czarnek-pis-o-decyzji-sn-ws-emerytur-b-funkcjonariuszy-sluzb-prl-wylacznie-indywidualna-ocena-jest-niemozliwa,96654.html>

CZARNEK (PIS) O DECYZJI SN WS. EMERYTUR B. FUNKCJONARIUSZY SŁUŻB PRL: WYŁĄCZNIE INDYWIDUALNA OCENA JEST NIEMOŻLIWA

Biorąc pod uwagę skład orzekający trudno było oczekiwać innego wyroku - ocenił w rozmowie z PAP poseł PiS Przemysław Czarnek, komentując uchwałę SN ws. emerytur b. funkcjonariuszy służb PRL. Jego zdaniem, wyłącznie indywidualna ocena jest niemożliwa.

IPN o tzw. dezubekizacji: służby bezpieczeństwa PRL służyły maszynom totalitarnego terroru

<https://www.wnp.pl/parlamentarny/spoleczenstwo/ipn-o-tzw-dezubekizacji-sluzby-bezpieczenstwa-prl-sluzily-maszynie-totalitarnego-terroru,101196.html>

PAP, 12 października 2020

IPN o tzw. dezubekizacji: służby bezpieczeństwa PRL służyły maszynom totalitarnego terroru. Autor:

Każdy funkcjonariusz służb bezpieczeństwa PRL, niezależnie od stopnia i stanowiska, działał przeciwko dążeniom wolnościowym w Polsce - podkreślił IPN, przypominając w poniedziałek zasady tzw. dezubekizacji. Funkcjonariusze ci - jak dodał - byli elementami maszyny totalitarnego terroru. /.../

Emeryci, którzy wygrali z dezubekizacją, nie dostają całych spodziewanych pieniędzy

<https://wyborcza.pl/7,75398,26389964,emeryci-ktorzy-wygrali-z-dezubekizacja-nie-dostana-calych.html>

Leszek Kostrzewski, 12 października 2020

Emeryci, którzy wygrali z dezubekizacją, nie dostają całych spodziewanych pieniędzy

Sądy nakazały przywrócenie pełnej emerytury już 500 funkcjonariuszom. Ci nie odzyskają jednak wszystkich pieniędzy, na jakie liczyli.

Już ponad 25 tys. odwołań od decyzji o obniżeniu emerytur byłym funkcjonariuszom Służb Bezpieczeństwa PRL wpłynęło do Sądu Okręgowego w Warszawie

<https://serwisy.gazetaprawna.pl/emerytury-i-renty/artykuly/1493192,ustawa-dezuzbekizacyjna-odwolania-od-obnizki-emerytury-esbecy.html>

12 października 2020

Już ponad 25 tys. odwołań od decyzji o obniżeniu emerytur byłym funkcjonariuszom Służb Bezpieczeństwa PRL wpłynęło do Sądu Okręgowego w Warszawie - dowiedziała się w tym sądzie PAP. Sąd zakończył ponad 7,6 tys. spraw. W 109 przypadkach decyzja o obniżce została zmieniona.

Apel za dezubekizacją

<https://stowarzyszenierkw.org/polityka/apel-za-dezubekizacja/>

06 października 2020

Apel za dezubekizacją.

/.../ Poszkodowani i prześladowani przez bezpiekniaków dawni opozycjoniści wystosowali w tej sprawie petycję skierowaną do prezes Trybunału Julii Przyłębskiej. „Funkcjonariusze komunistycznego aparatu terroru mordowali, torturowali i dokonali niezliczonych przestępstw na działaczach niepodległościowych”, dlatego „Niepodległa i suwerenna Polska nie ma żadnego obowiązku utrzymywać funkcjonariuszy służb, które występowały przeciw niepodległości” – piszą.

TK uznał sprawę za wyjaśnioną

<https://serwisy.gazetaprawna.pl/emerytury-i-renty/artykuly/1492772,dezubekizacja-tk-uznal-sprawe-za-wyjasniona.html?fbclid=IwAR2q2y-0gwwl8gJTiY1n6WBWQGCGtmx9-EpuNB6t1emve95jDT0wakpdd1BM>

Paulina Nowosielska, 07 października 2020

Dezubekizacja. TK uznał sprawę za wyjaśnioną. Trybunał Konstytucyjny uznaje sprawę za dostatecznie wyjaśnioną do wydania orzeczenia. Ogłoszenie nastąpi 13 października – uznała wczoraj prezes TK Julia Przyłębska. Tym samym trwająca ponad dwa i pół roku historia pytań prawnych dotyczących tzw. ustawy dezubekizacyjnej i zadanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie ma szansę na finał. Finał, który kilkanaście miesięcy temu wydawał się oczywisty. I finał, który jeszcze niedawno był oczekiwany. Dziś obie te kwestie są dyskusyjne.

Sądy po wyroku SN masowo kwestionują dezubekizację.

https://wyborcza.pl/7,75398,26380277,sady-po-wyroku-sn-masowo-kwestionuja-dezubekizacje-zadaja-dowodow.html?utm_source=facebook.com&utm_medium=SM&utm_campaign=FB_Gazeta_Wyborcza&fbclid=IwAR3DGCLBDHJXGinObqQvd7E04n3Ws8qrYpfBZ_C93APEZklmAWncbp_0fr0

Leszek Kostrzewski 8 października 2020.

Sądy po wyroku SN masowo kwestionują dezubekizację. Żądają dowodów winy.

Sędziowie stosują się już do wyroku Sądu Najwyższego i żądają od MSWiA dowodów na to, że funkcjonariusze, którym obniżono emerytury, łamali prawa człowieka. Jeśli ich nie będzie, świadczenia zostaną przywrócone. /.../

Sądy kierują się uchwałą SN. Są już pierwsze wyroki

<https://serwisy.gazetaprawna.pl/emerytury-i-renty/artykuly/1492683,ustawa-dezubekizacyjna-uchwala-sn-wyroki-sadow.html>

Paulina Nowosielska, 06 października 2020

Ustawa dezubekizacyjna: Sądy kierują się uchwałą SN. Są już pierwsze wyroki

Do tej pory na wniosek ZER Instytut Pamięci Narodowej sporządzał na podstawie posiadanych akt osobowych informacje o przebiegu służby danej osoby. Jeśli wynikało z niej, że funkcjonariusz pracował w formacjach wymienionych w art. 13b ustawy, to ZER obniżał mu świadczenie.

Państwo jest uprawnione do rozliczeń z reżimem. Przed sądem stoi jednak zawsze konkretny człowiek. Bez oceny konkretnej sprawy sąd straciłby ważną kompetencję – tłumaczył w połowie września swoją uchwałą SN.

Tylko 14 dni na przedstawienie wniosków dowodowych – m.in. do tego zobowiązują Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA sądy „pod rygorem negatywnych skutków procesowych”.

Joanna Lichocka: będziemy bronić tej ustawy

<https://wiadomosci.wp.pl/trybunal-konstytucyjny-zajmuje-sie-dezubekizacja-joanna-lichocka-bedziemy-bronic-tej-ustawy-6561730766658048a>

Trybunał Konstytucyjny zajmuje się dezubekizacją. Joanna Lichocka: będziemy bronić tej ustawy. /.../ O sprawę, jeszcze przed rozpoczęciem posiedzenia, była pytana Joanna Lichocka. Na antenie Polskiego Radia 24 zapowiedziała, że będzie "konsekwentnie bronić ustawy dezubekizacyjnej". Wyraziła nadzieję, że TK nie dopatry się w niej żadnych niezgodności z konstytucją. - Przypomnę, że PiS przeprowadziło ustawę, która odebrała nienależne przywileje funkcjonariuszom totalitarnego systemu, służb specjalnych. Oni mają wypłacane emerytury na średnim poziomie - zaznaczyła. /.../

Wyroki SN i WSA pokazują anarchizację polskiego sądownictwa

<https://wiadomosci.dziennik.pl/polityka/artykuly/7824930,sadownictwo-reforma-wsa-sn-sebastian-kaleta.html>

16 września 2020

Wiceminister sprawiedliwości: Wyroki SN i WSA pokazują anarchizację polskiego sądownictwa

Ten tekst przeczytasz w 1 minutę. Dzisiejszy wyrok SN i wczorajszy WSA pokazują coraz silniejszą anarchizację polskiego sądownictwa - ocenił w środę wiceszef MS Sebastian Kaleta. Dodał, że dokończenie reformy to konieczność. /.../

Każdy sąd powszechny samodzielnie zadecyduje, czy powinien procedować w sprawie

https://www.prawo.pl/kadry/przywileje-funkcjonariuszy-sluzb-panstwa-totalitarnego,503538.html?fbclid=IwAR2KQMCWOR_tEgyLpQNIDdK-xD50hBHD1ZcuST2L7gfhfV-0RIMpyR1Wkk

Sędzia Bieniek: Nie przywróciliśmy przywilejów funkcjonariuszom służb państwa totalitarnego.

Uchwała Sądu Najwyższego to nie wyrok Trybunału Konstytucyjnego, a tylko on może być podstawą do wznowienia postępowania w myśl kodeksu postępowania cywilnego. Przywileje byłym funkcjonariuszom odebrała ustawa z 2009r. i wówczas orzecznictwo potwierdziło prawo do rozliczeń z byłym systemem komunistycznym - mówi sędzia SN Bohdan Bieniek, sprawozdawca uchwały 7 sędziów w sprawie funkcjonariuszy PRL. /.../

Prezes IPN-u: Wyrok w sprawie dezubekizacji to hańba. Niepodległa Polska przegrała

<https://www.tysol.pl/a53631-Prezes-IPN-u-Wyrok-w-sprawie-dezubekizacji-to-hanba-Niepodlegla-Polska-przegrala>

17 września 2020

Prezes IPN-u: Wyrok w sprawie dezubekizacji to hańba. Niepodległa Polska przegrała.

Wyrok Sądu Najwyższego dotyczący tzw. ustawy dezubekizacyjnej i emerytur funkcjonariuszy służb PRL jest haniebny - ocenił w czwartek w Warszawie prezes IPN Jarosław Szarek na uroczystości w 81. rocznicę agresji ZSRS na Polskę. Niepodległa Polska przegrała - podkreślił.

Nie byli SB-ekami, odzyskują zabrane w wyniku ustawy dezubekizacyjnej emerytury

<https://kielce.wyborcza.pl/kielce/7,47262,26357912,byli-milicjanci-odzyskuja-zabrane-w-wyniku-ustawy-dezubekizacyjnej.html>

Janusz Kędracki, 02 października 2020

Nie byli SB-ekami, odzyskują zabrane w wyniku ustawy dezubekizacyjnej emerytury

. Sąd Okręgowy w Kielcach uznał, że dwie pracownice dawnego wydziału łączności milicji nie powinny mieć obniżonych emerytur w wyniku tzw. ustawy dezubekizacyjnej. Przy wydawaniu wyroków wziął pod uwagę uchwałę Sądu Najwyższego w tej sprawie. /.../

Fortel prezeski TK w sprawie dezubekizacji

<https://wyborcza.pl/7,75398,26345815,fortel-prezeski-tk-w-sprawie-dezubekizacji.html#S.DT-K.C-B.1-L.1.duzy>

Leszek Kostrzewski, Wojciech Czuchnowski, 28 września 2020

Fortel prezeski TK w sprawie dezubekizacji.

Nie mając pewności, jak zagłosuje cały Trybunał, Julia Przyłębska wyznaczyła drugą rozprawę dezubekizacyjną. W składzie wyłącznie PiS-owscy sędziowie "pewniacy". /.../

Sąd Najwyższy orzekł w sprawie byłych funkcjonariuszy. I skomplikował życie

<https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1491403,dezubekizacja-sad-najwyzszy-orzekl-w-sprawie-bylych-funkcjonariuszy.html>

Paulina Nowosielska, 21września 2020

Sąd Najwyższy orzekł w sprawie byłych funkcjonariuszy. I skomplikował życie

W sprawach byłych funkcjonariuszy sądy powinny kierować się uchwałą – mówią jedni. SN przekroczył swoje uprawnienia – uważają drudzy.

Państwo prawa kontra państwo PiS

<https://www.tygodnikprzeglad.pl/panstwo-prawa-kontra-panstwo-pis/>

Robert Walenciak, 21 września 2020

Państwo prawa kontra państwo PiS.

Są jeszcze sądy w Warszawie! Tak możemy myśleć po orzeczeniu Sądu Najwyższego w sprawie tzw. ustawy represyjnej, nazywanej też dezubekizacyjną. Bo oto Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego, w składzie siedmioosobowym, orzekła, że niedopuszczalne jest automatyczne obniżenie rent i emerytur każdemu, kto choć dzień przepracował w służbach PRL. Że nie można stosować odpowiedzialności zbiorowej i każdy przypadek musi być rozpatrywany oddzielnie. /.../

Ci ludzie mordowali, dręczyli i katowali

<https://wiadomosci.dziennik.pl/polityka/artykuly/7830633,antoni-macierewicz-ustawa-dezubekizacja-funkcjonariusze-sb.html?fbclid=IwAR0ECClzSMPSVbVBnVXIGeSJRbq42LT6F9bLr1UStvNsC0OdtxNq56tsuH0>

23 września 2020

"Ci ludzie mordowali, dręczyli i katowali". Macierewicz o emeryturach dla funkcjonariuszy SB. To skandal, że Sąd Najwyższy postanowił przywrócić

funkcjonariuszom SB uprzywilejowane emerytury; mam nadzieję, że polskie państwo nigdy na to nie pozwoli - podkreślił b. szef MON Antoni Macierewicz (PiS)

Odroczeń więcej niż wyroków

<https://www.rp.pl/Opinie/310209954-Wojciech-Tumidalski-Odroczen-wiecej-niz-wyrokow.html?fbclid=IwAR1Zc3FhhpuOrNOWohlvmEUBlwmzRASEOxsZNf5bjlz4oaAr3Vc7-TQAUn4>

Wojciech Tumidalski, 20 października 2020

Odroczeń więcej niż wyroków. W Trybunale Konstytucyjnym ruch jak nigdy. I jak nigdy w obie strony, bo sprawy na wokandę wchodzi i wkrótce z niej spadają.

Czekając na wyrok

<https://trybuna.info/tag/trybunal-konstytucyjny/>

Małgorzata Kulbaczewska-Figat, 21 października 2020

Czekając na wyrok.

Ogłoszenie wyroku w sprawie tzw. ustawy dezubekizacyjnej zostało przełożone po raz kolejny. Spektakl „sprawiedliwości według PiS” robi się coraz bardziej niesmaczny, bo tej jesieni to już trzecie przeniesienie terminu, a media coraz głośnieżej komentują, że nie o sprawy merytoryczne tu chodzi.

Czy IPN podlega pod RODO

<https://czasopismo.legeartis.org/2020/09/ipn-rodod/>

Olgierd Rudak, 20 września 2020

CZY IPN PODLEGA POD RODO?

Czy przepisy o przetwarzaniu danych osobowych dotyczą także osób zmarłych? Czy jakiś organ może stwierdzić, że do niego nie stosuje się RODO? Czy jednak RODO nieważne, jeśli o czymś decyduje konstytucja? Czy wyjątek od reguły jest wyjątkiem od reguły? Słowem: czy IPN podlega pod RODO? (wyrok NSA z 25 sierpnia 2020 r., I OSK 3325/19).

Orzeczenie dotyczyło odwołania żołnierza (absolwenta wrocławskiego „Zmechu”, pełniącego służbę wojskową w I. 80-tych ubiegłego stulecia), któremu Prezes Instytutu Pamięci Narodowej odmówił sprostowania nieprawdziwych danych osobowych ujawnionych w Biuletynie Informacji Publicznej IPN. Bezskuteczna okazała się także skarga do Prezesa UODO, który stwierdził, że IPN podlega RODO tylko w zakresie Bazy Materiału Genetycznego (art. 71 ustawy o IPN), zaś poza tym ingerencja PUODO w przetwarzanie danych przez IPN jest wykluczona (art. 1 pkt 3 u IPN) — i odmówił wszczęcia postępowania.

/ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 25 sierpnia 2020 roku – sygn. akt I OSK 3325/19

<http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/FCE8475960>

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 26 czerwca 2019 roku II SA/Wa 178/19

<http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/11A6ADE34E/>

Instytut Pamięci Narodowej podlega pod RODO - uznał Naczelny Sąd Administracyjny. Funkcjonariusze służb PRL mogą więc próbować skorzystać z prawa do bycia zapomnianym.

Nie byli SB-ekami, odzyskują zabrane w wyniku ustawy dezubekizacyjnej emerytury

<https://kielce.wyborcza.pl/kielce/7,47262,26357912,byli-milicjanci-odzyskuja-zabrane-w-wyniku-ustawy-dezubekizacyjnej.html>

Janusz Kędracki, 02 października 2020

Nie byli SB-ekami, odzyskują zabrane w wyniku ustawy dezubekizacyjnej emerytury.

Sąd Okręgowy w Kielcach uznał, że dwie pracownice dawnego wydziału łączności milicji nie powinny mieć obniżonych emerytur w wyniku tzw. ustawy dezubekizacyjnej. Przy wydawaniu wyroków wziął pod uwagę uchwałę Sądu Najwyższego w tej sprawie.

Dziewczyny, jesteśmy z wami

<https://katowice.wyborcza.pl/katowice/7,35063,26436082,policjanci-dziewczyny-jestesmy-z-wami-u-nas-jednak-nie-ma.html>

Marcin Pietraszewski, 26 października 2020

Policjanci: Dziewczyny, jesteśmy z wami. U nas jednak nie ma klauzuli sumienia

Podczas protestów kobiet widzimy znajomych i jesteśmy z nimi sercem. W naszej pracy nie ma jednak klauzuli sumienia i nie możemy powiedzieć dowódcy, że tej demonstracji nie zabezpieczamy, bo popieramy postulaty protestujących dziewczyn - mówią policjanci z oddziałów prewencji w Katowicach.

Policjantki popierają demonstrantów

<https://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,26442743,niezwykle-sceny-na-protestach-policjantki-bija-brawo-demonstrantom.html>.

Piotr Żytnicki, 27 października 2020

Niezwykłe sceny na protestach. Policjantki popierają demonstrantów. Można się nawet przytulić.

"Część policjantów dostała pierdolca i jawnie fraternizuje się z uczestnikami nielegalnych zgromadzeń" - oburzają się mundurowi w internecie. Szef policyjnych związków: - Jesteśmy tak samo podzieleni, jak reszta społeczeństwa.

Poniedziałek wieczorem, plac Cyryla Ratajskiego w centrum Poznania. Tysiące demonstrantów idą z placu Wolności w kierunku poznańskiej katedry. *To już piąty dzień protestów przeciwko ograniczeniom prawa do aborcji.* Na skrzyżowaniu stoi samotnie policjantka drogówki w białej czapce, żółtej kamizelce. Bije brawo demonstrantom. Ludzie odpowiadają oklaskami. Podczas poniedziałkowej demonstracji policji na ulicach niemal nie widać. Mundurowi chronią tylko kilka miejsc: katedry, gmachu poznańskiej TVP i biur poselskich Prawa i Sprawiedliwości. Część osób skanduje wtedy: "Zdejmij mundur, przeproś matkę". Ale jest też inne hasło: "Policjantki - też kobiety!".

Strajk kobiet. Mężczyzna z kwiatkiem przytula się do policjantki

Gest policjantki z poznańskiej drogówki nie jest pierwszy. W sobotę tysiące ludzi protestowały na ulicach Wrocławia. *Wtedy również jedna z policjantek (też z drogówki) biła demonstrantom brawa.* Ludzie odpowiadali oklaskami.

Bandyci chodzą bezkarni, a my pilnujemy demonstracji

<https://wyborcza.pl/7,75398,26443788,policjanci-maja-dosyc.html#S.koronawirus-K.C-B.3-L.1.male>

Wojciech Czuchnowski, 28 października 2020

Policjanci mają dość. "Bandyci chodzą bezkarni, a my pilnujemy demonstracji".

"Przełożeni każą nam odstępować od spraw kryminalnych. Mamy patrolować ulice i karać demonstrantów. Bandyci chodzą bezkarni" - napisał do "Wyborczej" policjant pracujący przy dochodzeniach.

„Jestem właśnie po nocnej służbie. Naczelnik mnie rano wezwał i zakomunikował, że pracuję kolejny weekend, tzn. zabrał już piąty dzień wolny w ciągu ostatnich dwóch tygodni. Nie byłoby w tym nic niezwykłego, gdyby te dodatkowe służby dotyczyły zadań Wydziału Kryminalnego. Tymczasem dochodzeniowcy zostali zapędzeni do działań ściśle prewencyjnych, czyli wbijają się w mundur i łażą po parkach, jeżdżą radiowozem i puszczają te kretyńskie komunikaty, no i mają karać krnąbrnych rodaków” – pisze nam oficer, który pracuje w wydziale kryminalnym jednej z komend powiatowych.

Z jego listu wynika, że szefowie policji od dłuższego czasu każą swoim podwładnym skupiać się na zadaniach związanych z „ochroną porządku publicznego”. Powód: brak kadr do zadań uznawanych za priorytetowe. Chodzi zarówno o patrolowanie ulic, jak i o zabezpieczanie budynków rządowych, biur poselskich, a ostatnio także kościołów przed demonstrantami.

ZAKOŃCZENIE

Chcieliśmy w tym miejscu dokonać jakiegoś podsumowania treści aneksu, ale dramat, którego jesteśmy ofiarami, uczestnikami lub obserwatorami w najbliższym czasie się nie zakończy. Każdy dzień przynosi informacje o śmierci kogoś z naszych znajomych, którzy nie poradzili sobie ze traumatycznymi skutkami tej nieludzkiej ustawy. Brakuje słów, aby właściwie opisać te cierpienia i upokorzenia. Jak opisać zemstę na starych bezradnych ludziach nie używając słów niecenzuralnych.

Dlatego zamiast podsumowania przedstawiamy artykuł redaktor Bożeny Dunat zamieszczony w najnowszym wydaniu czasopisma „Nie”. Niestety takich przypadków jak opisane w tym artykule są tysiące.

Jak to jest możliwe w kraju aspirującym do miana demokratycznego państwa prawnego, w kraju, w którym ponad 90 procent ludzi przyznaje się chrześcijaństwu? Jak możliwy jest taki bezmiar bezprawia zgotowany nam przez partię, która ma swojej nazwie zarówno prawo jak i sprawiedliwość.

Kaczyński i stare kobiety

Przepisy dezubekizacyjne nie dotknęły zwyrodniałych siepaczy służb PRL. **Największymi ofiarami są staruszki.**

Jarosław Kaczyński oczekuje, że Trybunał Konstytucyjny uzna pisowską ustawę za zgodną z konstytucją. Wyroku wciąż nie ma.

W złe dni otwiera szufladę

Ewa Macek jest wdową. Mąż rozpoczął służbę w Komendzie Miejskiej Milicji Obywatelskiej w Chorzowie. Zakończył w Katowicach jako naczelnik V Wydziału Służby Bezpieczeństwa, zajmującego się ochroną gospodarki: kopalnie, huty, kolej, budownictwo. W 1987 r. po 35 latach służby w stopniu podpułkownika odszedł na emeryturę. Przepracował 40 lat. – Skończyłam prawo i administrację, ale zrezygnowałam z pracy, gdy mąż zaczął chorować na nowotwór. Nie mógł funkcjonować bez pomocy osoby drugiej – opowiada Ewa Macek. Mieli 4,2 tys. zł brutto. 3,5 tys. zł do wydania. Był na emeryturze 24 lata, gdy dopadła ich pierwsza ustawa dezubekizacyjna. Miał już przerzuty do kości. Z dnia na dzień stracił 70

proc. świadczenia. Na życie zostało 1,5 tys. zł. Jakie to było życie? Ewa woli nie mówić o szczegółach. Na szczęście mieli parę groszy na koncie na czarną godzinę. – Kiedy władzę objęło PiS, mąż był przekonany, że Kaczyński wróci do tematu. Przecież można kopnąć mocniej ... Mąż Ewy zmarł 28 marca 2016 r. Serce, udar. Zdecydowała się na resortową emeryturę. Wdowa ma prawo do 85 proc. uposażenia męża. Jeszcze wtedy rodzina nie odpowiadała za domniemane winy głowy domu, dostała więc 3,5 tys. zł. Drugą ustawę dezubekizacyjną (– Eutanazyjną! – poprawia Ewa Macek) przyjęto 16 grudnia 2016 r. Rentę przycięto jej do 800 zł netto. 450 zł czynsz. Do tego telefon, prąd, gaz. Opłaty pochłaniają 700 zł miesięcznie. Praca? Próbowwała. – Nas nie chcą zatrudniać. Esbeckie pomioty. Ludzie drugiego sortu. Zwłaszcza że mamy swoje lata. – Mam 61 lat. Rozumiem, co się stało. Proszę sobie wyobrazić 80-letnie kobiety. Nie wiedzą, o co chodzi. I ta fala hejtu, wylewająca się z mediów. Schowały głowy w piasek. Decyzję do szuflady ani słowa dzieciom. Zachowywały pozory. Czekoladka dla wnusia? Konieczna. Po pół roku wychodziło, że nie biorą leków. Ośrodek Pomocy Społecznej? Jest o stówkę za bogata, żeby uzyskać pomoc. Dopłata do mieszkania też się nie należy. Mieszkanie o 3 metry za duże. Czasem wpada zlecenie na jakąś robotę. 2 razy w roku można skorzystać z resortowego funduszu socjalnego – tysiąc złotych. W nagłych sytuacjach ratują się zrzutkami koleżeńskimi. Do kina chodzi rzadko, tylko w dużej grupie. Bilety zbiorowe wychodzą taniej. Urlop? Nie pamięta. Stara się nie myśleć, co będzie, gdy przyjdą choroby i bezradność. Zresztą nie ma czasu na takie niekonstruktywne dumania. Została wiceprezesem Zarządu Wojewódzkiego Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Policijnych w Katowicach i wojewódzkim koordynatorem ds. ustawy eutanazyjnej. Z powodu ustawy 3 osoby trafiły na ulicę. Planowały normalną starość, wzięły kredyty. Udało się znaleźć miejsca w schroniskach Brata Alberta. W złe dni otwiera szufladę z odznaczeniami męża. Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski ....

Ale ciągle kocha morze

2 pokoje w starym budynku na warszawskim Mokotowie. Czynsz 1000 zł. Przez lata to nie był kłopot. Bożena Zwierzyńska nie zarabiała kokosów, ale wystarczało na życie. W 2013 r. przeszła na emeryturę. Miała pełną

wysługę lat, była oficerem. – Średnie stanowisko oficerskie – opowiada. Po trzech latach emeryturę zmniejszono o 3 tys. zł, bo zaczynała jako sekretarka w biurze łączności. Czyli wtykała przewody we właściwe gniazdko. Ale w SB. – Mam 1700 zł. Czynyś, prąd, telefon... 200 zł wydaję miesięcznie na leki, cierpię na chorobę wieńcową. Jestem samotna. Nie przeżyłabym bez wsparcia córki – opowiada beznamiętnie. Długo się zastanawiała, czy pojechać do sanatorium. Wprawdzie pobyt finansuje NFZ, ale trzeba się dorzucić. No i koszty dojazdu, w jej przypadku dużo, bo dostała miejsce w Kołobrzegu. Koleżanki zrezygnowały ze skierowań. Córka przekonała: – Jedź, tak kochasz morze... – Potraktowali nas gorzej niż bandziorów. Przestępcom liczy się emerytury za pobyt w więzieniu wskaźnikiem 0,7. Ci, którzy, tak jak ja, zaczęli pracę w złym momencie, mają 0 proc. Mafiosi z Pruszkowa, z którymi walczyliśmy, mogą się z nas śmiać.

Przemawia czasem do raka

Mirosława Zając. Ojciec zmarł, gdy miała 7 lat. Musiała jak najszybciej iść do pracy. Milicja Obywatelska, drogowka. Upał, słońce, śnieg, a ona na skrzyżowaniach. Starła się dobrze wyglądać. – Rozpoznałam cię po nogach – śmiała się potem koleżanka. – To byłaś ty, prawda? Tramwaj zatłoczony, widziałam tylko kolana i szpilki... Z pierwszą wypłatą przybiegła do matki. – Nie, najpierw sobie coś kup. Sukienkę może, żebyś mogła się przebrać z tego munduru... Wybrała różowy bliźniak: bluzkę i sweterek. Pamięta, kosztowały 1 200 ówczesnych złotych. Z następnej pensji pod naciskiem matki kupiła ciepły płaszcz. Kolejne oddawała, w domu był jeszcze młodszy brat. Wyszła za męża za pracownika kontrwywiadu. Chodził do pracy w garniturze, wkurzał go jej mundur. Naciskał, zmieniła pracę. – Prowadziłam obserwacje, głównie osób z ambasad. Nie wiem, kim byli. Dostawałam zdjęcia. Czym oni się interesowali, tym ja. Finansowo straciłam na przejściu 150 zł – opowiada. Przestała pracować w sierpniu 1987 r. Niepewna politycznie, nieprzydatna – usłyszała.

Może była za pyskata. Może zgubił ją fakt, że zmienił się szef. A może komuś przeszkadzało, że dalszy krewny jest kardynałem? Była po rozwodzie, z dwójką dzieci w wieku 10 i 7 lat. Inflacja szalała; gdy sąd wyrokował o podwyższeniu alimentów, wystarczało na cukierki. Miała

23 lata pracy, wybrała emeryturę. Rak. Piersi, znów piersi, wreszcie kości i szpiku. Do tego inne schorzenia. – Zwierzolud – mówię o sobie. Przemawiam do swojego szpiczaka mnogiego: – Raczku, hamuj. Tyle twego życia, co mojego... Jakie ma życie? Drugie piętro bez windy. Co 2 tygodnie szpital. Kroplówka, leki do domu, zalecenia: Proszę się dobrze odżywiać i nie denerwować. Emerytura wynosiła 80 proc. wynagrodzenia. Dziś spadła do 18 %, 880 zł nie wystarczało ma czynsz. Opłaty wzięły na siebie dzieci. A także spłacenie kredytu hipotecznego (1 000 zł miesięcznie). Na jednego syna przepisała mieszkanie, na drugiego działkę w Skrzyszewie. 2 tys. metrów, starorzecze, prawie jak Mazury, choć do Pałacu Kultury 35 km. Dostała 200 zł, gdy skończyła 75 lat, z tytułu dodatku opiekuńczego. Ostatnio 500 zł ekstra, jak wszyscy inwalidzi pierwszej grupy. Niestety nie ma opiekuna. – Obiad? Co było dzisiaj na obiad? – pytam. – Nie jadam – odpowiada. – Tylko kanapki. Za to z ostatniej emerytury pozwoliła sobie na bliźniak: różowy amarant za 200 zł.

Częstowała cukierkami

„Grała dla niej orkiestra, na kolację zapraszał burmistrz Sztokholmu. Nie żyje Lodzia z powojennej drogówki” – zgodnie pisały media 25 sierpnia 2020 r. Leokadia Krajewska. Koniec II wojny światowej. Matka nie wróciła z obozu koncentracyjnego, siostra z robót w Niemczech. Miała 17 lat, pracowała u szewca na Chmielnej. – Przyjmują kobiety do milicji, jesteś wysoka, pewnie się nadasz. Zgłoś się – poradził znajomy milicjant. Skłamała, że ma 18 lat. Dostała zielony mundur, owijacze, podkute buty, furażerkę, zieloną i czerwoną chorągiewkę, a także karabin. Później pistolet. Po krótkim przeszkoleniu pierwsze skrzyżowanie na rogu Targowej i Wileńskiej. Po pracy koszary na Bednarskiej. Całą gażą był deputat żywnościowy. Na obiad kasza i śledzie... Strzelano do niej, potrąciła ją ciężarówka, kręcono o niej filmy, pisano wiersze, śpiewano piosenki. W 1948 r. na balu sylwestrowym przodowników pracy była gościem honorowym i tańczyła z premierem. Legenda, symbol powojennej Warszawy. W ostatnich latach zaprzyjaźniła się z ratownikami medycznymi. Częstowała ich cukierkami, żeby odwdziżyć się za pomoc, bo często wzywała karetkę. Zmarła w wieku 92 lat. Wśród ckliwych opowieści brakuje informacji, że Leokadia Krajewska też została

zdezubekizowana. Obcięto jej emeryturę, bo gdy zasła w ciążę, pracowała w niewłaściwym sekretariacie.

BOŻENA DUNAT: bdunat@redakcja.nie.com.pl

Tekst pochodzi z nr 44/2020 tygodnika NIE

przypadkowe SPOLECZENSTWO

Kaczyński i stare kobiety

Przepisy dezubekizacyjne nie dotknęły zwyrodniałych niebezpiecznych służb PRL. Największymi ofiarami są starszki.

Janina Kaczynska została, w Trybunał Konstytucyjny, która została wyznaczona w sprawie o kasację i kasacyjną. W sprawie wyjął się ten.

W dniach smierci strażak

Wraz z Marcinem, który został powołany do Komisji ds. Reformy Służb, został wyznaczony do Komisji ds. Reformy Służb, która ma wypracować propozycje zmian w prawie o służbach państwowych. W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W listopadzie prawa i obywateli, do przeprowadzenia zmian, aby nie było wątpliwości, że zmiany są konieczne. W tym celu zostały wyznaczone komisje ds. zmian w prawie o służbach państwowych.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

W 2017 r. w 10 dniach służby w czasie podległościach zostały na terenach powiatowych 20 km.

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Z CZARNEJ DOPY się wyrwało

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...

Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta... Właściwie to jest... Mała kobieta...